

هنن لاء اندر ۾ پري ڌارون ڪنداسون ته پوءِ نه ڪنهن تي
 ٺيڪا ٺيڪي ڪنداسون، نه ڪنهن جا عيب ڪنداسون، نه ڪنهن
 کي ننڍينداسون ۽ نه ڪنهن تي ملامت وجهنداسون. جيئن گهو جي
 ڪنهن پائيءَ ۾ کڻي عيب هجن ته به ٻيا پاڻي انهن جي اوگهڙ
 ڪين ڪندا، اُنهي لاءِ دل ۾ ڌڪار ڪين ڌاريندا، پري
 سان اُنکي عيبن کان آجو ڪرڻ جي ڪوشش ڪندا.

ڪوبه انسان ٻورن ڪين آهي. هر هڪ جيو ۾ ڪي
 نه ڪي اوڻايون اوس آهن. جيئن اسين پنهنجي اوڻاين
 جي جيڪر اوگهڙ ڪين ڪريون، تيئن جيڪڏهن اسين
 ٻين کي پنهنجو ٻيو روپ سمجهون ته هوند انهن جي
 عيبن جي اوگهڙ به ڪين ڪريون. جيئن اسين جيڪر
 چاهيون ته پنهنجي عيبن کان آجا ٿيون تيئن شل اسين
 سڀ ڏانهن سڀ اڇائون موڪليون ته هو به پنهنجي
 اوڻاين کان پري رهن.

آئي وڃي آئي ته توهان ڪهه ۽ اسين ڪهه ٿيڻا وڃان ٿا
 وڃندا. ڇڏين ان سڀئي آئي ٿي ڪنهن نه ڇڏي آئي
 ڏسڻ ۾ ايندو ته ڪيڏي ڇڏي ڇڏي ۽ ان ڪري آئي ۽
 ساڳي ئي آيا آهيون.

اسانجي سنڌي ۽ ٻي شاعر شاهه صاحب نه ڪو آهي ته
 ڪوڙين ڪاڏون ڪڍين، ليڪن لک ڪوڙ
 جي ۽ سڀ ڪڍين جي ۽ سڀ، ڏسڻ ڏاڍو ڏاڍو
 ايترو جو ڪوڙين ڪوڙين آهي. هن پاڻي سڀين
 ڏيڻ ۾ ٺاهو ڪيو آهي. روت روت ۾ سندس ڏسڻ ڏاڍو
 ڏاڍو آهي. مثال ڪي جيئن ان ڪي ڏاڍو ٿيڻ ٿيڻ
 ايترو ڪي ان ٿيڻا روت آهي.

اسين ڇڏين اهو احساس ڪنداسون ته اسين ڪهه آئي
 ٻيا ڇڏين ڪيڏا ڪيڏا آهن، ڪهه ٻئي جا ٻيا آهيون
 ته اسين ڪهه ٻئي سان اهوئي وڃان ڪنداسون، جيڪو
 جيڪو ٻيا سان ڪوڙين. اسين پاڻي ٻوڙ ڪوڙين ٿا،
 اسين ٻڌيندو ٻڌو، ڪهه ۽ ڪيڏا ڇڏين ٿا. ساڳي ۽ ٻي
 اسين سڀي ڇڏو ڇڏينداسون، سڀي جي ٿوري ڇڏينداسون
 ۽ ٻي اسين سان ڪڍين نه ڪنهن ڪڍين نه ڪنهن،
 ڪڍين نه ٺاهي يا ڪوڙ غصي جو ڪوڙ سڀ ڪوڙ
 رهندو ۽ انهن اسين ڇڏيندو رهن سان ساڳي ۽ ٻي
 ڪري، اسانجي اندر ۾ سڌائين ساڳي ۽ ٻي ٿيڻ ٿيڻ
 اسين ڇڏين سڀي ڪي ڇڏيندو ٻيڻا ۽ ڇڏينداسون

هنن لاءِ اندر ۾ پُري ڌارون ڪنداسون ته پوءِ نه ڪنهن تي
 ٽيڪا ٽپي ڪنداسون، نه ڪنهن جا عيب ڪينداسون، نه ڪنهن
 کي ننڍينداسون ۽ نه ڪنهن تي ملامت وجهنداسون. جيئن گهو جي
 ڪنهن پائيءَ ۾ ڪٽي عيب هجن ته به ٻيا پاڻي انهن جي اوگهڙ
 ڪين ڪندا، اُنهي لاءِ دل ۾ ڌڪار ڪين ڌاريندا، پُري
 سان اُنکي عيبن کان آجو ڪرڻ جي ڪوشش ڪندا.

گور انسان ٻورن ڪين آهي. هر هڪ جيو ۾ ڪي
 نه ڪي اوڻايون اوس آهن. جيئن اسين پنهنجي اوڻاين
 جي جيڪر اوگهڙ ڪين ڪريون، تيئن جوڪڏهن اسين
 ٻين کي پنهنجو ٻيو روپ سمجهون ته هوند انهن جي
 عيبن جي اوگهڙ به ڪين ڪريون. جيئن اسين جيڪر
 چاهيون ته پنهنجي عيبن کان آجا ٿيون تيئن شل اسين
 سڀ ڏانهن سُڀ اڇائون موڪليون ته هو به پنهنجي
 اوڻاين کان پري رهن.

ٻرائيءَ تي چڱائيءَ سان ئي غالب رهندي سگهجي ٿو.
ٻرائيءَ کي ٻرائي سان منهن ڏيو ته ٻرائي ويندي وڌندي.
ميري ڪهڙي کي ميه-واٽ يعني مٿي لڳائي نه وڌيڪ
ميرو ٿي پوندو. انکي صابن لڳائبو ته صاف ٿي ويندو.
ٻيو ويچار دل تي ٿري آيو:-

I should be at peace with myself by being
at peace with my other selves. I should be slow
to judge, slower still to condemn.

ببین بزمی باطن (رون) سان شانتیء مر و جی سان
شل باطن شانتیء بر دھان۔ شل آء من لی نہ کا نطی
کین گویان ۽ ندیان نہ ہدیہ کھن کی کھن۔

ان ويچار تي اسين هوند نورو ئي عمل ڪريون ۽
سنسار مان جيڪر جهيڙا ٿيندا، جزا ۽ جانيبتي، ايرڪا
خسد، وڏو وروڌ، ڇڪتاڻ ڪشمڪش وغيره غالب ئي
وڃن. ۽ اسين هوند سرڳه نوري ۽ بر روشن. اسان سڀني کي ايترو
مخلصيو آهي. اسان سڀني جي اندر ايترو ئي وسي نوءِ اسين
سڀ ايشور جا ٻيا روڊ آهيون. اهڙي ۽ ريت اسين سڀ
ساهوارا هڪ ٻئي جا ٻا روڊ آهيون، هڪ ٻئي جا ٻا
ٻا آهيون.

اسانجي رئين مٿين هزارين سال اڳ انهن برص
آهي، ”جڏهن تون سيمي ۾ ڏوڏ ٿيندي ٿي،
مٿس ڪنڊين ۽ سهڻين ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي
جيءُ هلڻ ٻڌڻ ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي

بدلو وٺان ته توهانجا مائٽ مونکان بدلو وٺندا. وري
منهنجا مائٽ توهانجي مائٽن کان بدلو وٺندا. اهڙيءَ
ويت وٺو سان وٺو شانت ڪين ٿيندو. مان وٺو تباھيان
ٿو. ان بعد ئي وٺو شانت ٿيندو.

راجا برهم دت تي انهن اکرن اهڙو نه ٿيرو انڙو ڪيو جو
نه فقط دٻو گهاٽو ڪي، بيهنجو راج واپس ڏنائين پر نيٺجي
ڌيءَ سان شادي به ڪرايائينس.

حياتيءَ ۾ به اسان به ڏٺو آهي ته جڳمڙو دشمن وٺي
۽ ان سان موت ۾ دشمني وکي نه اٿلي ڪي وڌيڪه عرصو
چڙهندو ۽ وڌيڪ وٺو لاءِ وٺن وٺيندو ۽ تباھ ٿي ويندو.
ائين ويندي دشمني ٻنهي طرف وڌندي ۽ ٻنهي تي به
جوکم رسيندو. پر جيڪڏهن دشمني وڌيڪه وٺو وٺو
وڪندڙ سان برابر ٻيو وٺاءُ ڪيو، ساڻس قرب سان ملندو
ته اوس اهو برابر ۽ قرب سندس شادي انڙو ٿيڻي ويندي
۽ دشمنيءَ جو نالو انسان به سندس ٿيڻو به ڪين وڃندو.
جيئن راجا برهم دت جي دل ۾ دلڙو نه هئو ته به ائين
ٿيو ۽ کيس راج ڀاءُ واس ڏنائين ته ڪي به ڪي به
هميشه نيڪي ٿي مڙهي آئي.

ڪرستان جي ٽيهرهه حصو ڪرستان ڪرستان
ته جيڪڏهن ڪو ماڻهو توکي شڪ ڪري ته توکي
به کيس ٽٽڻ هٿ ڪرڻ ڏيان. مون کيس ڪرستان ڪرستان
بيو ڳالهيون ڏني ”اهڙي ريت وري به ڪرستان ڪرستان
ٻولندو هو ته فقط هي شڪ ڪرستان ڪرستان ڪرستان

(ايشور) جي ڄاڻ پوندي ۽ اٺاءِ هري پر سڄو نوابن
 ٿيندو، جيئن سائين پيوس چيو آهي :-
 ”ڄاڻ مان سڄي پوي، اڄ ڄاڻ جي ڄاڻ
 دنيا دل جي درسي، دلبر درسن ڪاڻ.“

جنم ڏينهن تي ويچار

۱. ويچار دل تي ٿري آبر هڪڙو ٻڌ پڳوان جو آهي،
 جهنگو پندت جواهر لعل نهڙجي استڪ Discovery of India
 ۾ ذڪر ڪيو آهي. پيو ياد ڪونه اٿم ته ڪيتري مياڻوش
 جو آهي. ڪجهه عرصو اڳ ڪٿي پڙهيو هئس.

Never in this world does hatred cease by
 hatred, hatred ceases by love and let a man
 overcome anger by kindness, evil by good.

هن سنسار ۾ ڪڏهن به ڌڪار، ڌڪار سان ختم ڪين
 ٿي ٿئي. ڌڪار پريم سان ئي ناس ٿي ٿئي. ۽ غش
 کي غشي تي قرب سان غالب ٿيڻ ٿيڻ جي ۽ نرائي ۽ ئي
 چڱائي ۽ سان.

ڌڪ پيري ٻڌ پڳوان جي شهن جو ٻاڙم اچي جهنگو
 ٿيو. پڳوان بهنجي شهن کي ڪڍو ڪري، ڪين ڌڪ
 ڪٽا ٻڌائو :-

ڪريان ٿو، جو ستيه آهي.“ اهوئي سٺي ۾ سٺي ٻار ٿا
 ٿو ڪري، جو سڀني - منهن، پسون، ۽ پکيءَ کي پيار ٿو
 ڪري.“ ايشور پڳت اهوئي آهي جو ستايلن، مصيبت ۾
 ماريلن جي دل وڃان ۽ تن من سان شيوا ٿو ڪري.“
 گروناٽڪ ڏيو چيو آهي، ”سڀني جيون ۾ پرماتما
 واپڪ آهي. انهن جي گهرج پوري ڪرڻ اسانجو ڪردار
 آهي. ڪنهن گهرجاءَ کي پنهنجي هٿان وٺ سارو ڪڍي
 ڏيڻ ۾ اسانجي آزمائش ۽ پريڪشا آهي ته اسين پرماتما
 کي هرهند حاضر ٿا ڏسون، ۽ کيس پيار ٿا ڪريون.
 جيڪا جوت اسان ۾ آهي سا دين ۾ به آهي ۽ اسين
 انهن جي مدد ڪرڻ سان، انهيءَ جوت جي پوڄا ٿا
 ڪريون.“

سوامي وويڪا نند کان ڪنهن پڇيو، ”ڌرم ڇا آهي؟“
 ٽرٽ ٿي ورائيائين، ”پنهنجي جيون سڀني جي ڀلي،
 سڀني جي ڪلياڻ کاتر اڀڻ ڪرڻ ڌرم آهي. جيڪي
 رڳو ٿون پنهنجي لاءِ ڪرين ٿو سو اڌرم آهي.“ ٻئي هڪ
 شش کيس چيو، ”ٻين جي شيوا ۾ وقت وڃائڻ کان سمورو
 وقت ايشور جو ڌيان ڇوڪين ڪجي؟“ کيس چيائين،
 ”ٿون جي سمجهين ٿو ته ٻئي جي ڀلائي ڪرڻ ۾ ٿون وقت
 وڃائي رهيو آهين ته ڀل وقت وڃاء. ٿو پنهنجون ڪيتريون
 حياتيون اڃاين ڳالهين ۾ وڃاين آهن. ڇوڪين انسانذات
 جي ڀلي لاءِ هيءَ جيون به وڃائين. پر مان توکي ٻڌايان
 ٿو ته ائين ڪرڻ سان تنهنجي جيون اڃائي ڪانه ويندي.“

پاڻو پيڻو آهيون، پوءِ به اسين هڪ ٻئي سان قرب ڀريو
ورنءَ کين ڪنداسون، هڪ ٻئي جا سائي ۽ مددگار
ڪين ٿينداسون، نه مالڪ لاءِ سڄو ڀرير ڪڏهن به اندر به
آهن تي ڪين سگهندو.

منش سارو ڏينهن پل ايشور جي ڀڳتيءَ ۾ مڱهن رهي،
مندر به وڃي پاٽ پوڄائون ڪري ۽ گھنڊ وڃائي، رات نام
جهيندو رهي، پر جي منش ڄاڻي لاءِ سندس اندر به
ڀرير ناهي، قرب ڪينهي، هو انهن جي خدمت ڇاڪري
ڪانه ٿو ڪري، سندن دڪ به دڪي ڪين ٿو ٿئي، پاڻي
پاڻي ڪين ٿو ٿئي، سندن دڪ مٽائڻ لاءِ پنهجي سڳو
ست آهر بتن ڪين ٿو ڪري، انگ اڳهاڙي ۽ پيت بکي
سان همدردي ڪين ٿو رکي، نه هنجي سموري ڀڳتي
بي معنيٰ ٿي پوندي، وٽس ويندي ۽ سائينءَ کي ڪڏهن
به پراپت ڪري ڪين سگهندو. خالق خلق جي خدمت
مان ئي پراپت ٿو ٿئي.

صوفي درويش اڀرڻ کان ڪنهن پڇيو ”الله ڪٿي
آهي؟“ وراڻيائين ”مسجدون ۽ مندر افسوس خالي آهن.
سندر ۽ سهڻن پٿرن جون عمارتون بيشڪ آهن. پر الله اتي
ڪين آهي. ساري عربستان ۽ ٻين ڏيسن ۾ کيس ڀونڀري
افسوس کيس ڪٿي به لهي ڪين سگهينس. ٻين جي
خدمت روپي مندر ۾ ئي کيس پسير.“

لوڪن جي خدمت، منش ڄاڻي جي شيوا ۾ ئي
ايشور پرکڻ ٿئي ٿو. ٻين جي شيوا ڪرڻ سان هر دوش

جانل تان سوچي ٿو،
ان جاڻل جي ڄاڻ

سپينٽ (سنت) جان چيو آهي ”جيڪڏهن منهنجي
ڇوڪري نه مان ايشور کي برابر ڪريان ٿو ۽ پنهنجي ماءُ
(پتي منهنجي) لاءِ ڌڪار ڌاري ٿو ته هو ڪوڙو آهي، پاڪندي
آهي، ڇاڪاڻ ته جو پنهنجي ماءُ جڏهنڪي ڏٺو اٿائين،
تڏهنڪي برابر ڪين ٿو ڪري، سو ايشور، جنهنڪي ڏٺو نه
ڪين اٿائين، تڏهنڪي ڪيئن برابر ڪري سگهندو.“
پتي هنڌ پيو اٿس ”جو منهنجي ڇوڪري نه مان روشن
راه تي هلي رهيو آهيان، پر پنهنجي ماءُ کي ڌڪارڻي
ٿو سو انڌاري به آهي، جو پنهنجي ماءُ کي پيار ڪري
ٿو، سو ئي روشن رات ٿي آهي.“
ساڳي ئي ڳالهه ٻيڙا ٻڌي ۽ چئي آهي ”اٿين ڇوڪري
نه اسين ايشور کي برابر ٿا ڪريون ۽ ساڻس وقت ايشور
جي خلقت سان وڌن وٺل وٺائيندا، اهي پتي آهي پتي
جي ورڌ ٻالهيون آهن.“
اسين سڀ جيو ايشور ڄاڻي روپ آهيون. اسان سڀئي
کي ٻريو ٻريو ٿي پيدا ڪيو آهي. ڪرسمس جيو آهي
”رومين سڀ بائبل پائو آهيون.“ جڏهن اسان سڀ شڪار ٿي ٿا

سٺ ونڊا پاوي اٺن سالن کان پيدل يائڙا ڪري،
 زميندارن ۽ ڏنڊان جي اڳيان ٽرسٽيشپ جو سڌانت رکي
 رهيو آهي ته هو زمين ۽ تن جا مالڪ نه آهن، پر ٽرسٽي.
 کين سڀ ڪجهه ٻين سان ونڊڻو ورهائڻو آهي. پودان تحرڪ
 دواران هو زميندارن کي اٽساهت ڪري رهيو آهي ته
 هرڪو پنهنجي رضا خوشيءَ زمين جو ڪافي حصو دان
 ڪري. سميتي دان دواران هو اٽساهت ڪري رهيو آهي،
 ٻين سڀني کي ته تن دولت سماج جي مدد سان پراپت
 ٿيو آهي انڪري انجو حصو سماج کي ڏيڻ چڱائي.

پودان جو اڳتي قدم آهي گرام دان. ڳوٺ جي سموري
 زمين تي ڳوٺ جي رهواسين جو گڏيل اڌڪار. سڀ گڏجي
 زمين کيڙين، سڀ گڏجي فصل لڻن. سڀئي گڏجي ڳوٺ
 جي ڀلي لاءِ بتن ڪن. دڪ سڪ هر سڀئي هڪ ٻئي سان
 پاڻي پائي ٿين. دڪ ٻين سان ورهائڻ پر ختم ٿيندو آهي،
 ۽ سڪ ٻين سان ونڊڻ پر وڌندو آهي.

منش ڄاڻي ۽ جي ويچارن پر اهو ڦيرو اچي ته جيڪر
 سنسار مان جهيڙا جهڻا دور ٿي وڃن، لڙايون لڳن ٿي ڪين،
 شائتي استاڻن ٿي وڃي، سمائتا پيرو پاڻي ۽ مهائما گانڌيءَ
 جو راءِ راج اڪئين بسڻ پر اچي.

اها پاوڻا اسان ۾ ٿڌن ايندي ڇڏن اسين احساس
 رکنداسون تہ اسين سڀ ايشور جون مورئون آهيون، اسين
 سڀ هڪ ٻئي جا روپ آهيون. ٻين جو دک اسانجو دک
 آهي، ٻين جا کشت اسانجا کشت آهن. اسين پنهنجي
 ڪٽنب جي پالسا جو اوتو رکون ٿا. پنهنجي ڪڪي،
 ڪڪيءَ ۽ ڀاءُ پيٽ وغيره جو دک پنهنجو دک ڪري سمجهون
 ٿا. اسين جيڪي ڪمايون ٿا، تنهن ۾ گهر جي سڀني ڀائين
 جو اڌڪار رهي ٿو. اهو سڀ انڪري ٿو ٿئي، ڇاڪاڻ تہ
 اسين پنهنجي ڪٽنب جي ڀائين کي پنهنجو ٿا سمجهون،
 ڪٽنب جي ڀائين جو هڪ ٻئي سان سنيهه ۽ پريم ٿو
 رهي.

ساڳيءَ ريت اسين جيڪڏهن سنسار کي هڪ وصال
 ڪٽنب سمجهون، ساري منش جاليءَ کي پنهنجو روپ
 سمجهون تہ اسانجي هردي ۾ سڀني لاءِ پريم اٿڻ ٿيندو.
 اسين ٻين جو دک پنهنجو دک ڪري سمجهنداسون، اسين پاڻ کي
 سماج جو ائڻ سمجهنداسون. سمجهنداسون تہ من مائٽن جيڪان
 اسانجو فرض سماج ڏانهن به آهي. اسين جنهن به بدويءَ
 تي بهتيل آهيون، جو ڪجهه به اسان بابت ڪيو آهي
 انهن سماج ٿي سهايتا ڪئي آهي. انڪري سماج جو
 اسان تي حق آهي. سماج اسان سان پاڻي پائي آهي. اهڙيءَ
 ريت اسان کي احساس ٿيندو تہ ڪنهن به منش کي مدد
 ڪرڻ سان اسين منس ٿڌو ٿورو ڪونہ ٿا ڪريون، پر

هي ڪنٽي پٿر (ارجن) آتما جي ڪلياڻ خاطر ڪاري ڪري
 ٿو ۽ پرم پد پائي ٿو. (۶۱-۲۲)
 جو مدش شاسترن کي اورانگهي، پنهنجي ڪامنائن
 موجب هلي ٿو سو نه سڏي، نه سڳي، نه آئو پڌوي پائي
 ٿو. (۱۶-۲۳)
 جو هر ڳالھ ۾ موهه رهي آهي، جنهن من تي قبضو
 ڪيو آهي، جنهن ڪامنائن نياڳيون آهن، سو ان نياڳي
 ڪري پرم سڏي پائي ٿو. (۱۸-۴۹)

شل سڀ جو ڀلو ٿئي

ڀوڌان، گرام دان ۽ سروردي جو سار ۽ ٿٽ آهي،
 سڀ جو ڀلو، سڀ جو ڪلياڻ ۽ خير، ٿو، ره، مان به
 رهان، امير به رهي، غريب به رهي، زميندار به رهي،
 ڪسان به رهي، مالڪ به رهي، مزدور به رهي، پر اميري
 ختم ٿئي، زمينداري ختم ٿئي، جائيداري ختم ٿئي،
 ساڳي وقت غريبي به ختم ٿئي. اسماڻتا دور ٿي وڃي،
 ٺاٺاڙي ختم ٿي وڃي. سڀ ڀوتي ڪرپال جي آهي،
 سماج جي آهي. جو محنت ڪري سو پورو حصيدار آهي.
 شرڪو پنهنجي لياقت ۽ شڪتيءَ اڻوسار ڪم ڪري،
 هر ڪنهن کي اس گهرج ۽ ضرورت آهر ملي.

اها پاوڙا اسان ۾ ٿڌن ايندي ڇڏهن اسين احساس
 رکنداسون تہ اسين سڀ ايشور جون مورتون آهيون، اسين
 سڀ هڪ ٻئي جا روپ آهيون. ٻين جو دک اسانجو دک
 آهي، ٻين جا گشت اسانجا گشت آهن. اسين پنهنجي
 ڪٽنب جي پالڻا جو اونو رکون ٿا. پنهنجي ڪڪي،
 ڪڪي ۽ ڀاءُ ڀينر وغيره جو دک پنهنجو دک ڪري سمجهون
 ٿا. اسين جيڪي ڪمايون ٿا، تنهن ۾ گهر جي سڀني پالين
 جو اڌڪار رهي ٿو. اهو سڀ انڪري ٿو ٿئي، ڇاڪاڻ تہ
 اسين پنهنجي ڪٽنب جي پالين کي پنهنجو ٿا سمجهون،
 ڪٽنب جي پالين جو هڪ ٻئي سان سنيھ ۽ بربر ٿو
 رهي.

ساڳيءَ ريت اسين جيڪڏهن سنسار کي هڪ وشال
 ڪٽنب سمجهون، ساري منش جائيءَ کي پنهنجو روپ
 سمجهون تہ اسانجي هردي ۾ سڀني لاءِ بربر ٿيندو.
 اسين ٻين جو دک پنهنجو دک ڪري سمجهنداسون، اسين پاڻ کي
 سماج جو انش سمجهنداسون. سمجهنداسون تہ منهن مائٽن جيٽان
 اسانجو فرض سماج ڏانهن نه آهي. اسين جنهن به ٻڌويءَ
 تي ٻهتل آهيون، جو ڪجهه به اسان بابت ڪيو آهي
 انهن سماج تي سھابتا ڪئي آهي. انڪري سماج جو
 اسان تي حق آهي. سماج اسان سان پاڻي پائي آهي. اهڙيءَ
 ريت اسان کي احساس ٿيندو تہ ڪنهن به منش کي مدد
 ڪرڻ سان اسين منهن ٿڌو ٿورو ڪونہ ٿا ڪريون، پر

هي ڪنٽي پٿر (ارجن) آيا جي ڪلياڻ خاطر ڪاري ڪري
ٿو ۽ پرم پڊ پاڻي ٿو. (۶۱-۲۲)

جو مٻش شاسترن کي اورانگهي، پنهنجي ڪامنائن
موجب هلي ٿو سو نه سڏي، نه سڪ، نه آئر پڊوي پاڻي
ٿو. (۱۶-۲۳)

جو هر ڳالهه پر موهر رهت آهي، جنهن من ٿي قبضو
ڪيو آهي، جنهن ڪامنائن ٿيا ڳڏن آهن، سو ان ٿيا ڳڏ
ڪري پرم سڏي پاڻي ٿو. (۱۸-۴۹)

شل سڀ جو ڀلو ٿئي

ڀوڌان، گرام دان ۽ سرورديءَ جو سار ۽ ٿٽ آهي،
سڀ جو ڀلو، سڀ جو ڪلياڻ ۽ خير ٿون ٻه ره، مان ٻه
رهان، امير ٻه رهي، غريب ٻه رهي، زميندار ٻه رهي،
ڪسان ٻه رهي، مالڪ ٻه رهي، مزدور ٻه رهي، پو اميري
ختر ٿئي، زمينداري ختم ٿئي، جاگيرداري ختم ٿئي،
ساڳي وقت غريبي ٻه ختم ٿئي. اسمانتا دور ٿي وڃي،
نابرابري ختم ٿي وڃي. سڀ ڀروڙ ڪوبال جي آهي،
سماج جي آهي. جو محتسب ڪري سو پورو حصيدار آهي.
هرڪو پنهنجي لياقت ۽ شڪتيءَ انوسار ڪم ڪري،
هڪ ڪمهن کي سندس گهرج ۽ ضرورت آهر ملي.

راگشي سپاء وارا نه ترپت ٿيڻ جهڙين ڪامنائن جي وس اچي، ڀولڻ ۾ پڙجي، هٿ ۽ اڏنمبر اختيار ڪري، موھ ۾ اچي پريون اڇائون ڪن ٿا ۽ پرن ويچارن سان ڪاري ڪن ٿا. (۱۶-۱۰)

انئڪ ڇپتائين ۾ پڙجي وڃن ٿا، جنجو انت سندن مرنجو سان اچي ٿو. ڪامنائن جو ترپت ٿيڻ، پنهنجو وڏي ۾ وڏو مقصد ٿا سمجهن ۽ انکي سڀ ڪجهه ٿا سمجهن. (۱۶-۱۱)

سوين ڪامنائن جي ڳنڍين ۾ ڦاسي، ڪام ڪروڙ جي وس ۾ اچي، پنهنجون ڪامنائون پوريون ڪرڻ لاءِ اڻياڻي طريقن سان ٽن دولت ڪنو ڪن ٿا. (۱۶-۱۲)

اڄ هيءُ حاصل ڪيم، هيءُ ڪامنا پوري ڪندس، هيءُ منهنجو آهي، هيءُ ٽن دولت ۾ منهنجي ٿيندي. (۱۶-۱۳)

هن شتروءَ کي ٺاس ڪيم، ٻين کي به ٺاس ڪندس، مان ڪلوان، مان ٻلوان، مان ڪامياب، مان سڪي. (۱۶-۱۴)

ڪيترن ويچارن ۾ پڙڪيل، اڳيان ۽ موھ ۾ ڦاٿل ڪامنائن کي پورو ڪرڻ ۾ مست ٿي، ڪاري ٺرڳ ۾ پرن ٿا. (۱۶-۱۵)

ان ٺرڳ جا ٿي دروازا آهن، جي آتما کي نشت ڪن ٿا. سي آهن ڪام، ڪ-روڙ ۽ ٺرپ. انڪري انهن ٽن کان پاسو ڪرڻ گهرجي. (۱۶-۲۱)

ٺرڳ جي انهن ٽن دروازن کان جو دُور رهي ٿو، سو

هي مهاڀاهو ائين آتما کي ٻڌي ۽ کان پُور ڄاڻي،
ان سان من وس ڪري، ڪامنا جي روپ ۾ شتروءَ کي
ناس ڪر. (۴۳-۳)

جنهن جا سڀ ڪم ڪامنا ۽ سنڪلپ کان آجا آهن،
جنهن جا سڀ ڪم ڪريائين ائين ۽ پُور ٿي ويا آهن،
نهنڪي ٻڌوان پُور بندت سڏين ٿا. (۱۹-۴)

جو ڪامنا ٻڌا آهي، من ۽ سرور وس ۾ اٿس، سڀ
پدارت ٿيڻ ڪيا اٿس، سرور سان رڳو ڪم ڪري ٿو،
سو پاپ ڪڏهن ڪونه ٿو ڪري. (۲۱-۴)

جي ڪامنا ۽ ڪروڙ کان آجا آهن، جن من کي پنهنجي
وس ۾ رکيو آهي، جن پنهنجي آتما کي ڄاڻو آهي، اهي
جتي ڪٿي نروار پڌ پائين ٿا: (۲۶-۴)

ٻاهرين وشيه پوڳن کان آجو ٿي، پنهنجي پورن وچ ۾ اکيون
ڳڻائي، ناسن اندر ساھ ۽ ڪجهڙو ڪري، اندرين
من ۽ ٻڌي ۽ کي وس ۾ آڻي، موڪل ڪي پنهنجو پور
آدرش ڄاڻي، ڪامنا، پُور ۽ ڪروڙ کان آجو ٿي ٿو سوئي
سدائين لاءِ مڪت ٿو ٿئي. (۲۷-۲۸)

پوڳي ۽ کي ايڪانت ۾ اڪيلو ويهي، ڪامنائين ۽
پدارتن (جي چاهيا) کان آجو ٿي، پرماتما ۾ پنهنجو چت
استر رکڻ ٿوري. (۱۰-۶)

سورجين اڌيءَ ۾ راکشي سپاء وارن ماڻهن جو ورنن
ڪندي ڪرشن پڳوان ڪامنائين جو هيٺين ريت ذڪر

جو سڀني ڪامنائن جو بڻاڳ ٿو ڪري، اڃا ئي کان
آجو ٿو ٿئي، اهدڪار ٻيا آهي، سو شائستي پراپت ٿو
ڪري. (۷۱-۲)

جو منش ڪرم- اندرين کي روڪي ٿو، پر اندر ۾ ڪامنائن
تي ويچار ڪندو رهي ٿو، سو مڙهه آتما ۽ مٿيا چاري
آهي. (۶-۳)

هي اڙجن، جو اندرين کي من سان نيم ۾ ٻڌي، ڪامنا
ٻيا اندرين کي ڪرم مارڻ ۾ ڪتب آڻي ٿو، سو اٽل
آهي. (۷-۳)

اهو ڪار آهي، اهو ڪروڙ آهي ۽ رجي ڪٺا مان
پيدا ٿيل آهي. وڏو پيٽوڙي آهي. مهاپاڻي آهي. اٽڪي
هن سنسار ۾ وڙي ڪري ڄاڻا. (۳۷-۳)

جيئن آڱر ڏونھين سان ڍڪيل آهي. جيئن آرسِي
لت ڪري ۽ ڀڄو گريپ ڪري ڍڪيل آهي، تيئن ڳيان
ڪار ڪري ڍڪجي ٿو وڃي. (۳۸-۳)

هي ڪونٽي، ڳيان کي به اها ڪامنا ڍڪي ٿي
ڇڏي. اها ٽرپٽ ٿئي ٿي ڪاٺ-نٿه وڙي آهي. (۳۹-۳)
اندريون، من ۽ ٻڌي انجا اسٽان آهن. انهن دواران
ڳيان کي ڍڪي، اهو شترو ديه واسي ۽ جون مٿيون منجهائي
ٿو ڇڏي. (۴۰-۳)

ٽنھڪري هي ڀرت ڪل ۾ اٽل، اول اندرين کي
وس ۾ آڻي، ڳيان وڳيان جي ناس ڪندڙ پاڻي ۽ کي ماري
مات ڪر. (۴۱-۳)

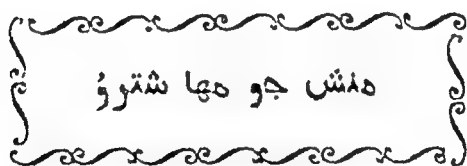
جنت ڪٿي اسٿائين ٿي وڃي. سڀ انسان جيڪر پاڻ کي
 هڪ پتا جا ٻالڪا، هڪ ٻئي کي جگري ڀائر ڀينر ڪري
 سمجهن. سڄا سمانا ۽ ٻراڻي ڀائري بلند پرواز هجن.
 ڪامنا ٿرپٽ ٿئي ٿي ڪانه. پيٽ ڀرجيس ٿي ڪونه.
 ڍڳ ڀرڻ ڪين ٿيس. هڪڙي ڀوري ٿيندي نه ٻي
 سڀ ڪڍيو اچي بهندي. ويندي وڌندي، جيئن اڪڙيون
 وڌيڪ وجهڻ سان باهه وڌيڪ تيز ٿيندي آهي. انسان
 کي هڪ لک روپيه هوندا نه ڪروڙ هٿ ڪرڻ لاءِ واجهه
 پيو وجهندو. ڪو عهدو ملندس نه خوش ٿيندو. ٿوري ئي
 وقت ۾ وڏي عهدي لاءِ واٽ پاڻي ٿيندس. پنهنجي ڪامنا
 کي ٿرپٽ ڪرڻ لاءِ ڪوڙ بدوڙ ڪرڻ کان به ڪين
 گسندو. پاپ اڀرائ ڪندو. رستي ۾ ڪا رڪاوٽ هوندي
 نه اٽڪي هٽائڻ لاءِ کڏون کوٽيندو، گهاٽ گهڙيندو. منشا
 ڀوري ڪانه ٿيندي نه ڪروڙ ۾ ڀرجي ويندو. ڪروڙ
 اچڻ کان پوءِ نه سندس ساڄهه، سندس سڏ ٻڌ ڀر ڪري
 پرواز ٿي ويندا، پوءِ جيڪي سنيون ڳالهائون هونديون،
 سي به موڪلائي وينديون. نيتي ۽ اخلاق الوداع ڪري
 وينديون ۽ ڪڏا ڪرڻوت ڪرڻ ۾ هڪ ئي ڪانه ٿينديون.
 هڪ مهاڀرڻ کان ڪنهن سوال پڇيو ”انسان خراب
 ڪم ڪرڻ ڏانهن ڇو ٿو گهٽجي وڃي؟“

جواب ڏنائين ”سندس ڪنڊ ٿيل خواهشن جو نت
 ڪيس خراب ڪم ڏانهن ڇڪي ٿو. خواهش انسان جو

ايشور جيڪي کوسان وڙڪيا آهن، تن لاءِ سدس شڪرانا مڃ.
 جوناڻن سڻفت انگلڊ جي مشهور ساهتيڪار لکيو
 آهي ته دنيا ۾ سٺي ۾ سٺا ڊاڪٽر آهن. ڊاڪٽر ڪاڏو،
 ڊاڪٽر شالتي ۽ ڊاڪٽر ڪلمڪ.

ايشور اسان کي اڪيون ڏنيون آهن، نڪرن ۽ ڄڻ
 ڏنا اٿائين. ڪير جيڪر پنهنجون اڪيون لڪ وٺيو ۾
 وڪڻي؟ پوءِ اسين انهن نعمتن لاءِ شڪرانا مڃيون ٿا؟
 ڪونه ٿا مڃون. شوپنهائر چوندو هو ”جيڪي اسان کي
 آهي، تنهنجو ورڻو وڃار ڪريون. جيڪي نه اٿئون،
 تنهنجو سدائي ٿا وڃار ڪريون. اها وڏي ۾ وڏي
 دڪداڪ ڳالهه آهي.“

اسانکي پنهنجون نعمتون ياد ڪرڻ گهرجن ۽ نه ڏک
 ڏاڙها.

دلش جو مها شترو

ڪامنا يا اُن جا: حير معنيٰ اکر چاهيا، خواهش، منشا، تمنا
 ظاهري، ڪهڙا نه سادا سودا اکر آهن. نانگ، زهر، واڱڻون
 شينهن، مانگر مڇر اکر گهٽ ۽ ٻڻ سان از خود هراس
 پيدا ٿيو وڃي. ڪهڙا نه پيڪر اکر آهن. پر سنت مهانناترن،
 ڌارمڪ بستمڪ ٻراڻ چون ٿا ته ڪامنا اکر سڀني اکرن ٿا

وقتي انسان جي حالت ڏکي ٿي ٿئي، انڪري به
 ڳڻتي ڳاري نٿي ڇڏي. پر جيڪڏهن هو اهڙو بيمار ڪو
 نه ٿي ٿو ڪري ته جيڪر ڳڻتي غالب نٿي وڃي
 هٿرولڊ اڻٻٽ لکيو آهي ته ڏهن سيڪنڊن ۾ مان ڳڻتي
 کان آڇو ٿي ويس. چوي ٿو ته ڏنڊي ۾ مونکي زبردست
 نقصان ڏسڻا هئا. فرض چوڻ ڇڏي ويا هئا. ڏنڊو بند
 ڪري ڇڏيو هئس. هڪ ٻڌڪ مان وڌيڪ فرض ڪڍڻ لاءِ
 وڃي رهيو هئس. ايمان موڪلائي ويو هئس. پاڻکي مڙدي
 مثال ٿي سمجهيو. اڃاڻڪ ڏهڻيءَ ۾ هڪ ماڻهو ڏٺو. کيس
 ٽنگون ٿي ڪونه هيون. هٿن ۾ ڪاٺ جا ٽڪر هئس،
 جنهنجي مدد سان رٿڙهيون پائي رهيو هو. کيس ڏسڻ ۾
 ڏهه سيڪنڊ مس لڳا. هن مون کي مرڻ سان ڪيڪارو
 ”ٽمڪار سائين، ڏهنن نه ڏاڍو سنو ٿيو آهي. ڪيئن؟“
 کيس ڏسي منهنجي من ۾ ويچار آيو ”مان ڪيڏو نه
 شاهوڪار آهيان. مونکي به ٽنگون آهن. مان ٽيمپ سڪيان
 ٿو.“ پاڻکي چيو ”جيڪڏهن هو ٽنگن کانسواءِ خوش
 ڪلمڪ رهڻ سگهي ٿو ته مان ٽنگن سان ڇو ڪونه ٿو خوش
 گذاري سڪيان. ان بعد مون ٻي همت اچي وئي ۽ ڳڻتي
 سان الوداع ڪري ڇڏيو.“

انگلنڊ ۾ ڪيترين ڊپولين تي اکر اڪريل هوندا آهن،
 ”Think and Thank“ - ويچار ڪر ۽ شڪر آڻا مڃ.
 فار ڪر نه ڪيترن ڳالھين لاءِ شڪر آڻا مڃڻا اٿي ۽

گم ۾ لڳايم. شوڪ ڪرڻ ڇڏي ڏنم. پنهنجي تشدد ۾ قبول ڪيم. هاڻ وقت مزي ۾ ٻئي گذاربان.

حالتون اسانکي ڏکي سڳي ڪونه ٿيون ڪن. انهن حالتن جي باري ۾ اسين ڪهڙي ريت ورڻاءُ نا ڪريون، سو ئي اسانکي ڏکي سڳي ٿو ڪري.

ايڪيٽس روم نواسين کي سڳيا ڏئي هئي ته سڳي سمنڊ تي پرايت ڪرڻ لاءِ هڪ ئي طرڙو آهي ته انهن ڄاڻهن لاءِ چئنا ته ڪجهه، جي اسان جي رڳا شڪتيءَ کان ٻاهر آهن.

ايلسيءَ مڪارڪ هڪ ليڪ لکيو آهي ته اسين جڏهن اڻ ٿر سان لڙڻ بند ڪنداسون، تڏهن اسان جي اندر ۾ ايتري شڪتي پيدا ٿيندي، جا اسان جي جيون سر سبز ڪندي.

اسانکي پنهنجي سنان جي ڪوئيءَ ۾ آئيني ئي هينيان اکر لکي ڇڏڻ ڏهرجن، جيئن منهن ڏوڻ وقت اسين ڳڻپين کي به ڏوڻي ڇڏيون:-

”سائين صبر ڏينم ته اهي ڳالهيون قبول ڪريان، جنکي ڦيرائي سگهڻ جي موٽي شڪتي ڪانهي.“

روم جي مشهور فيلسوف مارڪس آرپلس چيو آهي ”اسانجي جيون، اسانجا ويچارئي ٿا ٺاهين.“ اسين خوشيءَ جا ويچار ڪنداسون ته خوش ٿيڻ ڪنداسون. جيڪڏهن ڏکي ويچار ڪنداسون ته جيون به ڏکي ٿيندي. بيماريءَ جا ويچار ڪنداسون ته بيمار ٿينداسون. ٻڌ جا ويچار ڪنداسون ته ٻڌنداسون.“

گار گرت صڻا ڇڏي ڏنر.

هڪ ڏينهن ويٺي پنهنجي ميز صڻا ڪير، ڇا
نه شهر تي ڇڏي ويٺو جو خيال ڪيو هئو. هڪ خط
نظر پئجي ويو. اهو خط پنهنجي ڀائٽي جو لکيل هو.
جڏهن منهنجي ماما ڏڏاري وئي هئي، تڏهن مون ڏانهن
لکيو هئائين. اٽل لکيل هو ”توڪي ڏاڍو دڪ ٿيو هوندو
پر تسلي اٿر نه تون بهادر آهين. دڪ جي ڪا به پرواهه
ڪانه ڪندين. سندس ابدش جي ٿو مونکي ڏنا آهن،
هي آءٌ وساري ڪونه سگهندس. آءٌ ڪٿي ڪٿي به
هجان، اسين هڪ ٻئي کان ڪيترو به ڪٿي الڳ هجيون،
مان سدائين ياد ڪندس ته ٿو سڀڪار ٿو آهي ته هر وقت
مشڪندو مرڪندو رهان ۽ جيڪي به مشڪلون درپيش
اچن تنکي مڙس ٿي مين ڏيان.“

منهنجي پراسان ويٺو آهي. مون سان ڳالهائي رهيو آهي.
مونکي چئي رهيو آهي ”جيڪي ٿو مونکي سڀڪار ٿو،
سو تون ڇڏ ڪونه ٿي ڪرين. ڪجهه به ٿئي، اڳتي هلندي
هل. پنهنجا شخصي دڪ سور مرڪ اندر اڪائي ڇڏ
۽ اڳتي هلندي حل.“

مون تي جادو جيترو اثر ٿي ويو. ڪر ٿي موٽي ويس.
جوش ڏرو ڪري ڇڏيو. پاڻکي چوڻ لڳيس ”جيڪي
ٿو سو ٿيو. اٽل ٿيڻ ڪانه ٿي سگهان. جيڪي هن
نڪي چيو آهي، سو سڀ ڪندس. سمورن ۽ سڀ

ڳڻپين کي منهن ڏيڻ لاءِ ٽي ڳالهين ضروري آهن.

(۱) حقيقتون هٿ ڪجن (۲) حقيقتن جي ڇند ڇاڻ ڪجي
(۳) فيصلي تي پهچي ان تي عمل ڪجي.

مسٽر هربرٽ هالس ڪولمبيا ڪاليج جو ڊين چونڊو هو ته سنسار جون اڌ ڳڻپيون انڪري ٿيون ٿين جو بنا حقيقتن هٿ ڪرڻ جي فيصلا ڪيا ٿا وڃن. مثال طور مونکي جيڪڏهن ڪنهن مسئلي کي ايندڙ منڪل ڏينهن منهن ڏيڻو آهي ته مان ڪڏهن به منڪل کان اڳڀر ان باري ۾ ڪوبه فيصلو ڪونه ڪندس. ان وڃڻ ان مسئلي جي باري ۾ سمورين حقيقتون بي رياءِ نموني ڳڏ ڪندس. ان باري ۾ ڪا به چڻا ڪانه ڪندس. منڪل اچڻ تائين مون وٽ سڀ حقيقتون ميسر هونديون، پوءِ مسئلو پنهنجو پاڻ حل ٿي ويندو.

نوي سيڪڙو ڳڻپيون دور ٿي وينديون، جيڪڏهن اسين هيٺ ذڪر ڪيل چار قدم ڪنداسون.

۱- ٻئي ٽي لکجي ته مان ڪهڙي ڳالهه نسبت ڳڻپي ڪري رهيو آهيان.

۲- ان باري ۾ آءٌ ڇا ٿو ڪري سگهان.

۳- فيصلو ڪجي ته ڇا ڪرڻ ٿيڪ ٿيندو.

۴- هڪدم اهو فيصلو عمل ۾ آڻڻ شروع ڪجي.

ڳڻپيءَ وقت پاڻکي ڪنهن دلچسپ ڪم ۾ رکڻ سان ڳڻپي وسري سگهي ٿي. هڪ ماڻهو پنهنجي پنجن سالن جي ڪڪيءَ کي ڏاڍو پيار ڪندو هو. هوءَ

ڳڻپين کي منهن ڏيڻ لاءِ ٿي ڳالهائون ضروري آهن.

(۱) حقيقتون هٿ ڪجن (۲) حقيقتن جي چنڊ ڇاڻ ڪجي
(۳) فيصلي تي پهچي ان تي عمل ڪجي.

مسٽر هربرٽ هالس ڪولمبيا ڪاليج جو ڊين چونڊو
هو نه سنسار جون اڌ ڳڻپيون انڪري ٿيون ٿين جو بنا
حقيقتن هٿ ڪرڻ جي فيصلا ڪيا ٿا وڃن. مثال طور
مونکي جيڪڏهن ڪنهن مسئلي کي ايندڙ منگل ڏينهن
منهن ڏيڻو آهي ته مان ڪڏهن به منگل کان اڳ ان باري
۾ ڪوبه فيصلو ڪونه ڪندس. ان وچ ۾ ان مسئلي جي
باري ۾ سموريون حقيقتون بي رياءِ نموني گڏ ڪندس.
ان باري ۾ ڪا به چڻا ڪانه ڪندس. منگل اچڻ تائين
مون وقت سڀ حقيقتون ميسر هوندون، پوءِ مسئلو پنهنجو
ڀاڱو حل ٿي ويندو.

نوي سيڪڙو ڳڻپيون دور ٿي وينديون، جيڪڏهن
اسين هيٺ ذڪر ڪيل چار قدم ڪنداسون.

۱- پني تي لڪجي ته مان ڪهڙي ڳالهه نسبت ڳڻپي
ڪري رهيو آهيان.

۲- ان باري ۾ آءٌ ڇا ٿو ڪري سگهان.

۳- فيصلو ڪجي ته ڇا ڪرڻ ٺيڪ ٿيندو.

۴- هڪدم اهو فيصلو عمل ۾ آڻڻ شروع ڪجي.

ڳڻپيءَ وقت ٻاڻڪي ڪنهن دلچسپ ڪم ۾ رڪڻ
سان ڳڻپي وسري سگهي ٿي. هڪ ماڻهو پنهنجي بئجن
سالن جي ڪڪيءَ کي ڏاڍو پيار ڪندو هو. هوءَ

انگلد جي بادشاهه جارج پنجن، پنهنجي ٻڪنگام
مڪلات جي لٽريءَ واري ڪمري جي ديوار تي لکائي ڇڏيو هو:-

Teach me Neither to Cry for the Moon Nor
over the Split Milk.

”سائين مون کي سکيا ڏي ته ڇنڊو ما خاطر نه ويهي
وٽان وٽان يا هاريل ڪير لاءِ ويهي ڳوڙها ڳاريان.“
مطلب آهي ته انسان کي آئينده جي تمنائن يا اڃا
ٿيڻين ڳالهين يا گذريل ڏڪن سورن لاءِ چنبا ڪرڻ
نه گهرجي.

ڪرسٽ به اسان کي اهائي پراڻا سڀڪاري آهي:-
Give Us This Day Our Daily Bread
”ماڻه، اسان
کي اڄوڪي روز جي روٽي ڏج.“ ڪرسٽ چوندو هو
ته سڀاڻي جو خيال ئي ڪين ڪجي. سڀاڻي جو ويهي
خيال ڪبو ته اڄ جي زندگي به زهر ٿي پوندي. سڀاڻو
سڀاڻي جو وڃي خيال ڪري. اسان اڳيان اڄ آهي. اڄ
مزي به گذريو، شانت مه به آند مه گذريو ۽ رات جو
سمهڙ ويل ايشور جا ان لاءِ شڪر انا مڇياسون ته سڀاڻو
جڏهن اڄ جو روپ وٺندو ته اوس سڪ سميتيءَ وارو
ٿيندو. مشهور گروٽڪار جان رسڪن پنهنجي ميز تي
هڪ پٿر رکي ڇڏيو هو، جنهن تي صرف هڪ اکر اُڪريل
هو ”اڄ.“

مطلب ته سڀاڻي لاءِ ڀل وٽائون رائجن، ويچار ويچارجن،
پر سڀاڻي جي چنبا نه ڪجي، ڳڻتيءَ کان پري رهجي.

ڳڻپڻن کان ڪيئن آڃو ٿڃي؟

مسٽر ڊيل ڪارنيگي هڪ سندر ۽ سڪيادائڪ پستڪ لکيو آهي، جنهنجو نالو آهي:-

How to Stop Worrying and Start Living

هن پنهنجي جيون جي انپوءِ مان ڪي سليس ۽ سُرل ڳالهين، سڃا ۽ جيئرا ڄاڻندا مثال، اسان اڳيان رکيا آهن ته ڪيئن ڳڻپڻن کي تڙي ڪڍجي يا کين ٻهه پنهنجي اوڏو اچڻ ئي ڪين ڏجي.

هن پنهنجي پستڪ ۾ ٻه ٽين ۽ مول ڳالهه ڏسي آهي ته ”سياڻي“ جي چنبا ڪين ڪر ۽ ”ڪالهه“ کي صفا وساري ڇڏ. پوءِ ئي ”اڄ“ اسان لاءِ موج مڙي پريو، ڳڻپڻن ڳارڻ کان آڃو ۽ سلامتي وارو ٿيندو. ”ڪالهه“ مري ختم ٿي ويئي، سياڻو اڃا ڄاڻو ئي ڪونه آهي، تڃا ويهي ٻوڙا ڪٽيا ته مڪرم ۽ مضبوط ايرادي وارو منس به ممڪن آهي ته پيو تڙندو ۽ ٽاڙندو.

عمر خيام به ڪين چيو آهي، ”سياڻو جو ڄاڻو ئي ڪين آهي، ڪالهه مري چڪي آهي، ان لاءِ ڇو چنبا ڪجي جيڪڏهن اڄ ميناج پريو آهي.“

ٻنهنجي اندر ۾ جهاني پائينداسون ۽ هردي اندر وياڻڪ
 شڪتيءَ کان هر ڪاريءَ ۾، هر ڳالهه ۾ صلاح مصلحت
 ڪنداسون نه اها شڪتي سدو اسانجي رهنمائي ڪندي
 رهندي ۽ سنئين وات ڏيکاريندي رهندي. ۽ اسانڪي
 تسلي ٿيندي ته ڪرڻ ڪرائڻ وارو ايشور ئي آهي، اسين
 وڳو هٿيو آهيون، هلائيندڙ ڪو ٻيو آهي. آميرڪا جي
 اڳوڻي پريزيڊنٽ ابراهيم لنڪن چيو آهي ”مان ڪات
 آهيان جو ڪات کي ڪهي ٿو، پر انڪي هلائي واپو
 ٿو. ”مڏو ئي ٻوان نه هونئي نڪو ڪندو. هو مونکي پاسيرو
 رکي ڇڏي ۽ ٻيو ڪات کڻي نه مالڪ آهي، خوشيءَ
 سان ائين ڪري سگهي ٿو.“

سوامي رامداس جو چوڻ آهي ته اهڙيءَ ريت سرن
 ونڻ لاءِ اسانڪي اول ته ٻنهنجي آبي سان الوداع ڪرڻي
 پوندي. ”مان“ جي بدوان ”تون“ ئي اُچارڻو پوندو.
 ”مالڪ! مان کي ڪين آهيان، تون ئي سڀ ڪجهه
 آهين“ سوال آهي ته اهڙي پاونا ڪيئن پراپت ڪجي؟
 پهرين ته منش کي هر دم ۽ هر وقت ايشور کي ياد
 ڪرڻ گهرجي. ايشور کان سنساري لاپ جي طلب ڪين
 ڪر. ڪائنس اهائي ٻڪيا ڀن ته ٻنهنجي لڳاتار يادگيري
 ڏينم. اها پراڻا سڀ ڳالهيون پرثواب ڪندي. آند ۽
 شانتي پيرو پائيندا. هر هنڌ ۽ هر جڳهه پريءَ کي ئي
 پيو پسو ۽ سندس رضا ئي راضي رهيو.“

رهيا آهيون. ڇاڪاڻ ته اسان اهو مڪمل نسج وڪين آهي. جو پنهنجي اندر ۾ جهاتي پائي، اُن ۾ اڃا پتا سان روح رهاڻ ڪريون ۽ کائڻس پيڻن ته اسان لاءِ سندس رڻا ڪهڙي آهي؟ اسين پنهنجي اندر ۾ هنڌي حاضريءَ جو احساس ڪريون، جنهنڪي جيسو ڪرست سڏيو آهي ”The Father within“ (اندر ويٺل پتا) ۽ اُن کان معلوم ڪريون ته سندس اسان لاءِ رڻا ڪهڙي آهي؟ منش جڏهن ائين ڪرڻ سکندو ته کيس آواز ٻڌڻ ۾ ايندو، ”هيءُ ئي مارڱ آهي، اُن تي ٻنڌ ڪر“ پوءِ رفته رفته هو پنهنجي ڪاريه ڏانهن کينججي ويندو.

مشهور ڪوري ئيمپسن پنهنجي ڪويتا ۾ چيو آهي ”اي منش اگر تون بي نانءَ جو آواز ٻڌڻ ٿو چاهين ته پنهنجي اندر ۾ اونهي ٽٻي هڻ ته پتو پوند ته بي نانءَ کي آواز آهي ۽ اهو ٻڌڻ سان اوس اُن تي عمل ڪندڙ.“

اسين دڪي آهيون ڇاڪاڻ ته اسان ۾ پورن وشواس ڪونهي، مڪمل شردا ڪانهي ته ايشور سرويياڪ آهي، ايشور ڪنهن رڻيل رڻا سان ڪائنات جو ڪاروبار هلائي ڇلائي رهيو آهي ۽ اسين پنهنجي هردي اندر ئي سندس هستيءَ جو احساس ڪريون ۽ محسوس ڪريون ته اسان کي اُن رڻا ۾ ڪهڙو پاڳ ادا ڪرڻو آهي ۽ اسان لاءِ اُن رڻا ۾ ڇا رڻيل آهي.

اسين جڏهن اهڙيءَ شردا سان، اهڙيءَ پاوڻا سان

147
مهاڻا ڳانڌيءَ چيو آهي ”ايشور جي گت عجيب ۽
غٽي آهي. اسانجي پنهنجي اڃا نه پر هنجي اڃا
اسانجو قانون ٿيڻ گهرجي.“

اسانکي ڪيئن يقينو ٿئي، ڪيئن نڀڙو ٿئي ته سڀ
سندس اڃا سان ئي ٿئي ٿو ۽ سندس پاڻو منو سمجهڻ
گهرجي ۽ سندس اڃا اسانجو قانون ٿيڻ گهرجي. اها
پاڻو ائين ڪرڻ لاءِ، اهو اعتقاد ضروري آهي ته ڪا
شڪتي آهي جنهن هيءَ سرشتي رچي آهي. خالق آهي
جنهن هيءَ خلق خلقي آهي. اها شڪتي جنهن هيءَ
رچنا رچي آهي، جنهن برهماند جي اڀڻي ڪئي آهي،
جو انجي پالنا ڪري رهيو آهي، سو ضرور ٻڌڻو هوندو
دوراندېش هوندو. ان شڪتيءَ جنهن انسان کي خلقيو
آهي، سو ڪنهن رٿيل رٿا سان هلي رهيو آهي. هر هڪ
منش لاءِ سندس مراد ۽ مقصد طيءَ ٿيل آهي. اسين سڀ

انسان هڪ شاهي رٿا جا جزا آهيون.

The divine plan جوئل ايس گولڊسمت پنهنجي ليکڪ
پر لکيو آهي ”سنسار ۾ سڀ ڪجهه رٿا سان ٿي رهيو آهي.“
هر هڪ منش سنسار ۾ ڪنهن مراد سان آيو آهي. اسين
پنهنجي چوگرد ڏسون ڪين ويٺا ته ڪيئن نه گرهه، تار،
چندرما، سورج وغيره رٿا سان پنهنجا ڪاريه ڪري رهيا
آهن. مالڪ هر هڪ منش لاءِ به مقرر ڪاريه رٿيو آهي.
اسين اهو ڪاريه پورن ريت ادا ڪين ڪري رهيا آهيون.
اسين ايشوري رٿا جو پوريءَ طرح احساس ڪين ڪري

ٿورن جي هڪ ٿولي اچي اُتان لانگهائو ٿي. کين چوريءَ جو مال ڊونٽ لاءِ مقرر جو ڪپ هو. ڪوريءَ کي ڏسندي، کيس زوريءَ پاڻسان گهلي ويا. هڪ جڳهه کي وڃي کات هنيائون. گهٽوئي مال مطاع چوري ڪري چادر ۾ ٻڌي، ڪوريءَ جي مٿي تي سٿيائون. پوليس واري کي ڪڙڪ پئجي وئي ۽ اچي مٿن ڪڙڪيو. چور نه رنجو ڪر ٿي ويا. ڪوري سڳ سوڌو پڪڙجي پيو. رات پوليس حوالالت ۾ بند رهيو. ايشور جي اڇا ۾ سندس اٽل اعتقاد هو. جيل جو دڪشت ۽ پوليس وارن جي قت لعنت صبر ڪري سنائون. ٻئي ڏينهن عدالت ۾ پيش ڪيو ويو. اُتي سرستو سماچار ٻڌايائين ”رات چڱي گذري چڪي هئي. پنهنجي ڪمري ۾ در جي اوڏو حقو چڪي رهيو هئس. ايشور جي اڇا سان چورن جو ٿورو اچي اُتان لنگهيو ۽ زوريءَ گهلي پاڻسان وٺي ويو. هڪ گهر کي کات هنيائون. چوريءَ جو مال منهنجي مٿي تي رکيائون. هو نه پڇي ويا. پر ايشور جي اڇا انوسار مونکي پڪڙيو ويو. ايشور جي اڇا انوسار رات جيل ۾ ڪاٽيم ۽ ايشور جي اڇا موجب حيدر عدالت ۾ آيو ڪيو ويو آهيان.“

جيتوڻيڪ سڳ سوڌو پڪڙيو ويو هو، شاهد گواه وڪيل وڙو به ڪونه هئس ته به سندس ايشور جي اڇا ۾ برون وئراس مڃستريت جي دل تي اهڙو نه گهرو اثر ڪيو جو کيس سٺا ڇڏي ڏنائين. ٻاهر نڪرڻ بعد ڪوريءَ درستن کي چيو ”ايشور جي اڇا انوسار آزاد ٿي آيس.“

طرفان مليل هرچيز پياري ئي: سمجھڻ گهرجي. انڪري
جڳه جلي وڃڻ ڪري مونکي نه ڪوبه خيال يا دڪ
ڪين ٿيو. تون به پريو جو آسرو وٺ نه سڀ ڀلي ئي
ڀوند.

سوامي رامداس چيو آهي ”ڪرڪڻ ڪڇهڻ، خفي،
اُٻڻ هڪ بچڙي بيماري آهي، جا شانتيءَ ۾ پنگهه ٿي
وجهي، رخنو ئي پيدا ڪري، ۽ منش جي پراڻ شڪتيءَ
کي اندران ئي اندران ڳچهو کات هڻندي رهي ٿي.
جنهن به حالت ۾ ايشور رکي، تنهن ۾ شانت ۽ بردبار
ٿي رهڻ، ايشوري واهر ملڻ لاءِ هٿيڪي ۽ يقين وٺڻ
آهي.“

سري رامڪرشن پرمهس ديو چيو آهي ”ايشور جي
رضا ئي راضي ره. اهڙو ويچار ڌار نه سڀ ڪجهه ايشور ئي
ڪري رهيو آهي، اڌڪان وڌيڪ سولو ۽ سلامتيءَ پراڻو
ٻيو ڪو مارڻ ڪين آهي.“ ٻئي هنڌ چيو اٿس ”سڀ
ڪجهه ايشور ئي ڇڏي ڏيو. سندس سرن وٺو نه توهان
لاءِ ڪا به مشڪلات ڪانه رهندي. پوءِ اوهانکي انڇو ٿيندو
نه سڀ ڪجهه ايشور جي اڇا سان ئي ٿي رهيو آهي.“
سري رامڪرشن ايشور جي اڇا ۾ پورن وشواس رکڻ
جو هڪ درشتانت ڏنو آهي ته ڪيئن هڪ ماڻهو جيل
جي ابتدا کان اچي واپس
هڪ پيري هڪ ڪوري پنهنجي مڪان ۾ در پورسان
هٿو ڇڪي رهيو هو. ڳڻل رات گذري چڪي هئي.

پاڻ ئي پيو ڏسندو ۽ ڪا به پوڳيا، ڪا به آپدا تڪليف
 پري ڪڍي هوندي به، پر ڏکي يا ڏق ڪانه ڪندي، من
 جي شائتي ڪانه وڃائيندي، حيران ۽ پريشان ڪانه ڪندي.
 سنت ڪبير جي گهر ساهڻ هڪ وئشيا رهندي
 هئي. هڪ ڏينهن ڪبير جي ڪتبا ۾ هڪ سنت منڊلي
 پڌاري. رام نام جو ڪيرن چالو هو. ڇن پاڻ اُتساه ۽
 اُمتڪ سان ئي رهيو هو. نيڪ اُن وقت وئشا جي گهر
 ۾ هڪ ڌنوان اچي سهڙيو. ڪيرن جي آواز ڌنوان جي
 منج مزي ۾ وڳهن وجهي ڇڏيو. جوش ۾ اچي هڪ لکڙي
 تڪليت ۾ پوڙي، اُنکي بيلي ڏئي ڪبير جي ڪتبا ۾
 نئي ڪيائين. ڪتبا کي اچي باه لڳي. ڪبير صاحب
 جي سنگ ۾ مست ئي ڪيرن ۾ محو هو. هوا زور
 ڪي. آڏو جو شعلو اڏامي وڃي وئشيا جي گهر
 ڪان ۾ باه وڇڙي ويئي. وئشيا ڀڪارڻ
 تي ٽپوڙاڻ منهنجو مڪان جاي پسر ئي
 ڪبير صاحب وقت. سندس
 ڪي. زار زار روئي رهي هئي.
 ڪبير صاحب آلت
 اُت ڪري اُت رام جو نام وٺ. سڀ
 ئي ئي رهيو آهي. ايشور
 ڪي. آڏو لڳي. اسين نه
 رولن راڙو ڇا الله
 منهنجي پريتر

کپ مان ٻاهر ڪڍڻ ۾ واهر ڪندي. ايشور انهن کي
مدد ڪري ٿو، جي اول پاڻکي مدد ڪرڻا جي ڪوشش
ڪن ٿا. ”آهي اکر چئي هڏومان غالب ٿي ويو.“
پوئائي همت هٽ ڪئي. ايشور کي ياد ڪري،
مڙس ٿي جنبي ويو ڦيٽڻ کي زور لڳائڻ ۾ سست ٿي
گاڏي کپ مان ڪڍي، رستي ٿي هلڻ لڳو.

گاڏو نراشاواڏي هجي ها، ماپوس ۽ دڪ ۾ دڪي
ٿي ائين ٿي پالڻي ها ۽ گاڏي کپ مان نڪري ٿي
ڪانه سگهندي ته گاڏي اُٿي ٿي پئي هجي ها ۽ مارڪيٽ
۾ نه پهچي سگهن ڪري پنهنجي پيٽ ٿي لت هڻي
ها. آشا هٽس نه سڄي آيس ته هڏومان کي آزاد ٿا
ڪريان. هڏومان وري کيس واٽ ڏيکاري. آشا ۽ هڏومان
جي انساهه، همت ڏياريس ۽ گاڏي چڪي ٻاهر ڪڍيائين.
مدش، جي وشواس ڌاري نه سنسار ۾ دڪ به آهي نه
سڪ به آهي، اسٽلا به آهي سٽلا به آهي، انڌرو به
آهي نه روشني به آهي، دڪ پل ۾ روئڻ دڪ پل ۾
ڪلڻ جيون جو ڪيل آهي، نه دڪ سدائين لاءِ چمڪي ٿو پوي
نه سڪ هميشه لاءِ ساڻي آهي. جيئن رات پٺيان ڏينهن
اوس ٿو اچي، تيئن دڪن پٺيان سڪ ۽ اسٽلا پٺيان سٽلا
غورور ايندي ۽ گيتا جي سکيا اڏوسار ڦل جي لڇا کانسواءِ
ڪا به ڪندو رهي نه اسٽلا کيس نراس ڪين ڪندي.
دڪ سڪ ايشور جو پاڻو پائيندو ته دڪ کيس دڪي ڪين
ڪندو، آشاواڏي ٿي ڳياري ٿو ۽ انڪري جيون مان کيس
لطف ايندو ته نه نراشا ڪري جيئري به کيس مودت
پاس ۾ ايندو.

۾ مڱهن ٿي ويو. ڇاڪاڻ ته هندومان اٿاهه شڪتيءَ کان
پر سڌ آهي. ڪوٽائون پوريون ڪري، ٻانڌر ديوتا کي
هينئين ريت پراڻا ڪرڻ لڳو، ”اي هندومان جي! ڪرپا
ڪري منهنجي گاڏي گپ مان ڪڍ ۽ سهائتا ڪري ڏين
وقت سر مارڪيت ۾ وڃي رسان.“

ڪجهه به ڪين ٿيو. وري به ڪوٽائون اڇاري،
پراڻا ڪيائين. پر هندومان وٽان ڪابه سهائتا ڪانه آيس.
ڳاناڻو آشا سان پريو پيو هو. سندس ايمان پڪو ۽
بختو هو. صدق سان سوتر اڇاريندو رهيو. آخر هندومان
دورن ڏٺس. چيائينس ”اي انسان، ايشور اُن ڏانهن
مدد جو هٿ ڪين ٿو ڏيکيري، جو پاڻ ڪوشش ڪين
ٿو ڪري، جو مصيبت وقت به پنهنجا هٿ پير ڪين
ٿو هلائي. آءٌ جي اهڙن ماڻهن کي مدد ڪندو رهان، جي
پاڻ محنت ڪرڻ کان ڪيائين ٿا ته سندس اهڙن بيمڪار
ماڻهن سان جيڪر پرجي وڃي. ايشور جي مدد پاڻ
لاءِ، منش کي آس اُميد رکي، ايمانداريءَ سان پنهنجي
ڪوشش ڪرڻ گهرجي. هاڻ هيئن ڪر. مڙس ٿي مصيبت
کي منهن ڏي. گپ ۾ گهڙي پڙه. پنهنجي هٿن سان قبطن
کي زور ڏي ۽ زور شور سان پنهنجن ڊڳن کي واهر
ڪر ته هو گاڏيءَ کي ڪين. پنهنجي سهوريءَ سڪتيءَ
سان زور لڳاءِ جيئن ڦيٽا گپ مان نڪري وڃن. تون
جي اهڙيءَ ريت ڪوشش ڪرڻ لاءِ تيار آهين ته مان
پنهنجي شڪتي ٿو ۾ ٺوڪيندس، جا ٺوڪي ڦيٽن کي

ڪهڙو ٿي. پنهنجي جيون غرب سان سٽي ۽ ٿي پاڻي
وساري ۽ ٿي ٻين جي اٺن رڪ، جهڙي ۽ ريت ٽن ڇاڻين
نه بيا نوسان هلن، تهڙي ۽ ريت ٽن ٻين سان ورتاءُ ڪر.“
آمريڪا جي هڪ اخبار جو سمپادڪ هيٺيون سٽون
سويل صبح جو اٺن سان اڇا ٻندو هو ۽ سندس سارو
ڏينهن غروش گذرندو هو.

”مدش جو پاڻ ڀرو [پاڻي پاڙيندڙ] آهي، آشاوادي
آهي، ڪنهن به ڪاريه پر سڻا جي تسلي سان هڪ
ٿو وجهي، سو پنهنجي اندر پر ڪشش ٿو پيدا ڪري ۽
ڪائنات جون انتهي شڪليون پاڻ ڏانهن کڻي ٿو
وٺي.“

اهو نه پرسڌ آهي نه نرasha وادي مدش سنسار پر ڪجهه
به سڻا پرايت ڪرڻ لاءِ پاڻي اسمرت سمجهندو. آشائي
ڪاڻ هوندس نه ڪجهه به ڪرڻ لاءِ انساه ۽ امنڪ وري
ڪيئن ايندس. انساه ڌاران همت به منهن موڙي ويندس.
”همت مڙ دان مدد خدا.“ جڏهن انسان کي آشا هوندي
۽ پنهنجو پاڻي مدد ڪندو نه ايشور به اوس سندس
سهائتا ڪندو.

هڪ سادو سودو ڳوٺاڻو هڪ پيري پنهنجي ٻيل
گاڙي مارڪيت ڏانهن هڪلي رهيو هو. اڃانڪ گاڙي
جا قيمت وائ تي اونهيءَ ڪب پرڏي بيا. گاڙي آشاوادي هو.
دل ڪين هارائين. گاڙي ۽ مان آپ ڏي هيٺ لهي پيو.
نس. ٿي ويهي ”هنومان جي استي ۽ پر ڪو پٽائون پڙهڻ

سڻاڻا سان منهن ڏيئي سگهندس. سوڀر، من ۽ هردي ۾ پاڻڪي نندريست ۽ تازو توانو ٻيو پائيان. جيڪي اڳ هئڻ، جيڪي هينئر اٿڻ، ۽ جيڪي هن کانپوءِ هوندي انلاءِ شڪر گذار آهيان. مالڪ موجود آهي. من سان انگ سڱ آهي. منهنجو ٻيڙو پار ڪندو. هر هڪ وستو لاءِ سندس شڪرانا مڃان ٿو.

ٻيو نسخو ڏسيو اٿس ”آءٌ هيءُ ڏينهن، پنهنجي جيون، پنهنجا پريتم، پنهنجو ڪاريه مالڪ جي هٿن ۾ سپرد ٿو ڪريان. مالڪ جي هٿن ۾ ڪا به حاجي ڪانه رهندي. ڇڻاڻي ٿيندي. ڪجهه به ٿئي، ڪجهه به نتيجو نڪري، جڏهن مالڪ جي هٿن ۾ آهيان، ته اها ايشور جي ئي لڃا آهي ۽ اها سٺي ئي هوندي.“

”جيڪي به تون اڃا ويچار ڪندو هجي، تن بدراڻ سبتا ويچار ڪر. مثال طور ائين ڪين ڇٽه ”هيءُ خطرناڪ ڏينهن ٿيندو“ انهيءَ بدراڻ ڇٽه ”هيءُ ڏينهن فرحت ٻريو ٿيندو.“ ائين ڪين ڇٽه ”مان هيءُ ڪمن ڪري سگهندس.“ پر ڇٽه ”مالڪ جي مدد سان ائين ڪري سگهندس.“

آمريڪا جي هڪ وڏي واپاريءَ مسٽر مئٽرن جي ملاقي ڪارڊ جي پٺئين پاسي هينٽان اکر لکيل هوندا هئا. ”آشاوادي ۽ کلمه رهڻ جي وات: پنهنجي هردي کي ڌڪار کان پري رک ۽ پنهنجي من کي چٽا کان سادي رهڻ ره. ٻين مان اميد گهٽ رک، کين پاڻ

آي ڏاڍو ڏور. پئسو ڏوڪڙ ڄار هئڻ. ٻئي آشاواڏي هرو.
 انڪري سندس مک لي سدائين مرڪ هوندي هئي.
 مڙج مڙي ۾ جهون ڳهاريندو هو. پر پئسيءَ جي هڪ ۾
 اها موش ڏسڻ ۾ ڪانه ايندي هئي. نراشا سان ڀري
 پيئي هئي. ڪڏهن مٿي پئسيءَ کان ڀڄيو ”تن دولت به
 اوهان کي ڇوڇڙهي، پوءِ به ڪنهنجي پئسي ماول ڇو ڏسڻ
 ۾ ايندي آهي؟“ جواب ڏنائين ”ڪنهنجي پئسي نراشاواڏي
 آهي، انڪري ڏک ويهي ڳهڙيندي آهي. اڃا اها سڃاڻا،
 اها سڃاڻا واپار ڪري، ٻاڻڪي خواهه خواهه مابوس ۽
 ماول ڪندي آهي.“

موشيءَ جو سبب واپارن سان آهي ۽ نه تن دولت
 سان. واپار ڪرڻو آهي، هڪ ڪر ارادو ڪرڻو آهي، هڪ
 نسيو ڪرڻو آهي نه ٻيون ڪي آشاواڏي ئي رڳو آهي نه اوس
 موشيءَ جي ڇڏڻ تي سويل صبح جو خوش خيال ڪي ئي
 دوست ڏيڻا ٿين ٿا. انجڻل جي هيءَ ست اچار ڪا سان
 به ڪي ڪي سٺي سڳي ٿي. ”شيءُ آهي ڏينهن، جو
 رات جو ڏينهن آهي. خوشيءَ ۾ ئي ڏينهن ڏسڻ. پر هفتي
 جو رات ست ڏينهن ۾ ڪي ڪي ڏينهن ڏينهن جو ڏينهن
 رات ڏي ڪي ڪي ڏينهن ڏينهن.

ڏينهن ڏينهن ڏينهن ڏينهن ڏينهن ڏينهن ڏينهن
 ڏينهن ڏينهن ڏينهن ڏينهن ڏينهن ڏينهن ڏينهن
 ڏينهن ڏينهن ڏينهن ڏينهن ڏينهن ڏينهن ڏينهن

”ڪنهنڪي فيصلو ڪرڻو آهي ته تون سڪي ۽ آشاوادي رهڻ ٿو چاهين يا دڪي ۽ نراشاوادي؟“ جواب ڏنو اٿس ته ”اهو فيصلو توکي ئي ڪرڻو آهي.“

هڪ ڀيرو مرد کان پڇيو ويو ”توهين سدائين خوش ۽ مڙج مڙي ۾ پيا گهاريو، اُنجو ضرور ڪو عجيب راز هوندو؟“ اُن ڏٺائين ”نه، اهڙو ڪو عجيب راز نه ڪونهي.“ سؤلي سڌي ڳالهه آهي. سويل صبح جو اُٿڻ سان منهنجي اڳيان ٻه ڳالهيون هونديون آهن. خوشي يا دک. مان آشاوادي ٿي خوشيءَ کي پاڻوت جڳهه ڏيندو آهيان. انڪري دک منهنجي اوڏوئي ڪين اچي سگهندو آهي.“

ابراهيم لدڪن چيو آهي ”منش اونرو ئي خوشيءَ ۾ گهاري سگهي ٿو، جيترو پنهنجي من ۾ خوش رهڻ جو ارادو ڪيو هوندائين. تون اوس دڪي ٿيندين، جيڪڏهن دڪي ٿيڻ چاهيندين. دک حاصل ڪرڻ سؤلي ڳالهه آهي. تون پاڻڪي پيو چوندين ته ڳالهيون نيڪ ڪونه پيون ٿين، ڪجهه به منهنجي پسنديءَ موجب ڪين پيو ٿئي، پوءِ ته پڪ ئي پڪ دڪي گذاريندين. پر جيڪڏهن تون پاڻڪي چوندين ته حياتي مڙج پري آهي، سڀ ڳالهيون نيڪ ئي رهيون آهن، مان خوشي ئي چاهيان ٿو ته توکي تسليم ڪرڻ گهرجي ته منهنجي چاهيا اوس پوري ٿيندي.“

هڪ ڀيري ٻئيءَ کي ايشور سڀ ڪجهه جهجهوئي

سوامي رامداس چيو آهي ”ڪنڊايون سڀني جي
 آڏو پيو اچن. تون آساواڻي ڪين هوندين ته جيون به
 خوش ۽ ڪلمڪ رهڻ لاءِ اڪيلوئي هٿيار ڪڍائي ويهندين.
 ڇو ڪين تو ويچار ڪرڻ نه ايشور جي هٿن ۾ ئي سڀني
 جي تقدير جي واڳ آهي، انڪري سندس لڳا سويڪار
 ڪري، رضا تي راضي ٿي شانتيه رهجي. نراساڻن ۽
 ناگاميابيون پيون اچن ۽ وڃن. پوءِ انهن کي اهميت
 ڇا لاءِ ڏجي. ڇو ڪين چنتا ۽ مايوسيءَ کان بالڪي
 آجور ڪجي. ڇا به اسٿتي اچي، انکي سٺي پاوسان
 ڏسجي. ڪهڙا به ڪارا ڪڪر اچ نه سڀاڻي نيٺ ٿڙي
 پڪڙي ويندا. جيون ۾ اونداهن پاڇن کي ٻاڻتي غالب پوڻ
 ڪين ڏجي. خفي ٿيڻ يا ڊڪي ٿيڻ سان حالتون
 سڌري ڪين سگهنديون. ڇو ڪين تو سمجهين ته ڊڪ
 به ايشور جي لڳا سان ٿا اچن. اسين اهو نه ڄاڻون ٿا
 ته ايشور نيڪ آهي. سڀ ڪجهه سندس لڳا سان ئي
 ٿئي ٿو. پوءِ ڇو ڪين سمجهجي ته ڊڪ سڀ ڇڱائي ۽
 لاءِ آهن.“

ڪنڊاين ۽ ڪشتن کي انهي پاوسان ڏسڻ سان،
 نراشا يا ڊپ ڊاءُ من تي ڪڏهن به پنهنجو زور ڄمائي
 ئي ڪين سگهندا. ۽ هر وقت ۽ هر ڳالهه ۾ منهن لاءِ
 آشا، روشنيءَ جي تروڙي جيان پيئي رهنمائي
 ڪندي رهندي. نارمن ونسينٽ بيل پنهنجي پستڪ
 Power of positive Thinking ۾ سوال پڇيو آهي

تنگ ۽ مشڪل ڪندي.

آشا، انساه ۽ آتم وشواس کي پنهنجو هر ساٿي ۽
 هٿيو ڪري، ڪهڙين به ڪنڀارين جو مقابلو محڪم ٿرڻي
 ۽ ڪاميابيءَ سان ڪري سگهي ٿي. آشا ۽ آتم وشواس
 ٻنهي هٿيار آهن. اسٽلٽا سندن اوڏو اچڻ جو ست ٿي
 جيڪر ڪن ساري سگهي. نه ڪٿي اچي نه به. اهو
 نه ٿي ڪن لڳندو، نه ڪي ڪري ڪن سگهندو،
 ”پسي ڏک ڏرندو ڪن.“ انساه ۽ آتم وشواس سان
 انجو مقابلو ڪري، نه ڪو ڦري سگهجي ڇو روپ اختيار ڪندو.
 هاڻي جيڪڏهن من کي تراشاوادي ويچارن ڏانهن
 ڊوڙ ڏبو ته من ۾ اهي ٽي پيا ويچار ايندا ته جيڪو ڪم
 ڪندس، تنهن ۾ سٺل ڪن ٿيندس ته پوءِ سدائي پنهنجي
 ڪاريه جي پيو آڏو اچو ۽ جيئن ڏانهن نقطن نگاهه ٿي اتي
 ٿي ويندي. پاڻ کي اي همت سمجهيو، انساه هيٺ ٿي وڃي
 هر ڪنهن ڳالهه ۾ ٻڌائي ڏسڻ ۾ ايندي. سڀني کي شڪي
 ٿيڻ سان به ڏسبو، انسان جي ذاتي چڱوڙسي ۽ اچي
 وڃي، ۽ چوڻ ڇڏي پنهنجي تراشاوادي ويچارن جو پاڇو
 پيو پٽ وٺندو رهندو. من ۾ اهي ٽي اڳا ويچار پيا ٿيندا
 ته مان بدنصيب آهيان. جيئن به ڪنهن به ڪاريه ۾ سٺلٽا
 پراپت ڪانه ٿيندو. جنهن به ڪاريه ۾ همت وڃندس،
 تنهن ۾ سٺل ٿيندس

١٠٠ - چو کڻي پيو آهي ته جيئن به ڪنهن به شيءِ جي سبب
ٿئي ٿو، تنهن کان بچڻ لاءِ روپ وڃائي.

— — — — —
= = = = =

انے حبیب - قریشا مرقدو

— — — — —

[illegible]

آسروون ٿا، سي پورن برهم کي ڄاڻن ٿا.“
 نائين اڌاء جي ۳۲ سلوڪ ۾ چوي ٿو ”جيڪي
 پاپ ۾ ڄاول هجن، سؤدر هجن، سي به منهنجو اجهو
 ونڻ سان برهم کڻي پائي سگهن ٿا.“

ٻارهين اڌاء جي اٺين کان يارهين سلوڪن ۾ ايشور
 کي پراپت ڪرڻ لاءِ ڪن مارڻ جو ورنن ڪندي پڇاڙي
 ۾ چوي ٿو ”اهي مارڻ مڏس کي، جي اوکا لڳن نه
 منهنجي سرن وٺي، ڪرم جو ڦل ٿياڳ ڪري نه اوس
 مونکي پراپت ڪندو.“

ارڙهين اڌاء ۾ نه ڪيترن هنڌ سرن ونڻ جو ورن
 ڪيو اٿائين. ۵۶ سلوڪ ۾ چوي ٿو ”منهنجي سرن وٺندڙ
 سدائين سڀ ڪرم ڪندي به منهنجي ڪرپا سان امر
 پد پائي ٿو.“ ۵۷ ۽ ۵۸ سلوڪ ۾ صلاح ٿو ڏئي ”سڀ
 ڪرم مونکي اڀڻ ڪري، مون ۾ لاءِ لين ٿي، سدائين
 مون ۾ چت چور نه سڀني مشڪلاتن کان پارانگهي ويندين.“
 ۶۱ ۽ ۶۲ سلوڪن ۾ چوي ٿو ”ايشور منهنجي

عايا جي زور تي سڀني پراڻين کي ڇڪ تي ڇڙهيل
 ٿاڙو وانگر ڇڪ ڏياري ٿو، پر جيڪي پوري پاڻ سان
 سندس سرن وٺن ٿا، سي سندس ڪرپا سان، برهم شائتيءَ
 وارو امر پد ٻائين ٿا.

پڇاڙيءَ ۾ ڪرشن ڀڳوان چوي ٿو ”سڀني ڌرم
 جو ٿياڳ ڪري تون هڪ منهنجي سرن وٺ. سڀني ٻارن
 کان مڪت ٿيندين، شوڪ نه ڪر.“

نوجوان جن اکيون کليون. پنهنجي ايل محسوس ڪيائين
سجهيائين ته سڄي سرن آهي سواءِ سرطان شرطن جي
سواءِ سڙدي جي پاڻو جي.

ڳيتا پر ڪرڻ پڪوان ور ور ڪري، ايشور جي سرن
وٺڻ جو ورنن ڪيو آهي.

چوٿين اڌيا جي ڏهين سلوڪ پر چوي تو ”جي مدش
منهنجي سرن وٺڻ ٿا، سي پوءِ، ڪامنائن ۽ ڪروڙ کان
رهت ٿين ٿا.“

پنجنين اڌيا جي ڏهين سلوڪ پر چوي تو ”جيڪو
منهنجي سرن وٺي ٿو، سڀ ڪرڻ مونکي ارب ڪري
ٿو تنهن کي ڪو به باب ڪونه ٿو ڏئي. پٺاڻي پر
ڪمل هانگر پاپ کان نرمل رهي ٿو.“

ايشور کي ڪيئن سڃاڻجي، انجو ورنن ڪندي،
ستين اڌيا جي پهرئين سلوڪ پر چوي تو ”منهنجي
سرن وٺي مون پر من اوت ٻروٽ ڪري، پوءِ پٺاڻي سان
مدش مونکي سڃاڻي سگهي ٿو. کيس گهريل ٻڌي ۽ ڪيان
ٻاڻيٽي اچي ويندو.“

سڪن لکن ۽ ڏيڏائڻ، سڄي، رجي ۽ ٽمي ڪٽڻ جو
ذڪر ڪندي ساڄي اڌيا جي ۱۳ ۽ ۱۴ سلوڪ پر چوي
تو ”جي منهنجي سرن وٺڻ ٿا، سي منهنجي ٽن ڪٽڻ جي
ايشوري ميا ٿري وڃن ٿا ۽ انهن جي جهنگهت ۽ پيرائڻ
کان آڇو ٿين ٿا.“

ساڄي اڌيا جي ۱۶ سلوڪ پر چوي تو ”جي منهنجو

آسروون ٿا، سي پورن برهم کي ڄاڻن ٿا. ”
 نائين ادياء جي ۳۲ سلوڪ ۾ چوي ٿو، ”جيڪي
 پاپ ۾ ڄاول هجن، سوڏر هجن، سي نه منهنجي اجهو
 ونڻ سان برهم گئي پائي سگهن ٿا.“

يارهين ادياء جي اٺين کان يارهين سلوڪن ۾ ايشور
 کي پراپت ڪرڻ لاءِ ڪن مارڻن جو ورن ڪندي پڇاڙي
 ۾ چوي ٿو، ”اهي مارڻ منس کي، جي اوکا لڳن نه
 منهنجي سرن وٺي، ڪرمن جو ڦل تياڳ ڪري نه اوس
 مونکي پراپت ڪندو.“

ارڙهين ادياء ۾ نه ڪيترن هنڌ سرن ونڻ جو ورن
 ڪيو اٿائين. ۵۶ سلوڪ ۾ چوي ٿو ”منهنجي سرن وٺندڙ
 سدائين سڀ ڪرم ڪندي نه منهنجي ڪرڻا سان امر
 پد پائي ٿو.“ ۵۷ ۽ ۵۸ سلوڪ ۾ صلاح ٿو ڏئي ”سڀ
 ڪرم مونکي اڀڻ ڪري، مون ۾ لڳي ٿي، سدائين
 مون ۾ چٽ چور نه سيني مشڪلاتن کان پاران لڳهي ويندين.“

۶۱ ۽ ۶۲ سلوڪن ۾ چوي ٿو ”ايشور منهنجي
 ميا جي زور تي سيني پراپين کي ڇڪي ڇڏي
 ٿاڙو وانگر ڇڪي ڏياري ٿو، پر جيڪي پوري پاڻ سان
 سندس سرن وٺن ٿا، سي سندس ڪرڻا سان، برهم شائتيءَ
 وارو امر پد پائين ٿا.“

پڇاڙيءَ ۾ ڪرشن پڳوان چوي ٿو ”سيني ڌرم
 جو تياڳ ڪري ٿو هڪ منهنجي سرن وٺي سيني ٻاڻ
 کان مڪت ٿيندين، شوڪ نه ڪري.“

نوجوانن جون اکيون کليون. پنهنجي پل متسوس ڪيائين.
 سمجهيائين ته سڄي سرن آهي سواءِ شرطن شرطن جي،
 سواءِ سؤدي جي پاڙ جي.

گيتا پر ڪرشن پگوان ور ور ڪري، ايشور جي سرن
 ونڻ جو ورنن ڪيو آهي.

چوٿين اڌيا جي ڏهين سلوڪ ۾ چوي ٿو ”جي مڌس
 منهنجي سرن وٺن ٿا، سي پوءِ ڪامن ۽ ڪروڙ کان
 رحت ٿين ٿا.“

پنجن اڌيا جي ڏهين سلوڪ ۾ چوي ٿو ”جيڪو
 منهنجي سرن وٺي ٿو، سڀ ڪرم مونکي اڻڀ ڪري
 ٿو تنهن کي ڪو به پاپ ڪونه ٿو ڇهي. پاڻي ۾
 ڪمل وانگر پاپ کان نرمل رهي ٿو.“

ايشور کي ڪيئن سڃاڻجي، انجو ورنن ڪندي،
 ستين اڌيا جي پهرئين سلوڪ ۾ چوي ٿو ”منهنجي
 سرن وٺي مون پر من اوت ٻروٽ ڪري، ڏوڳ ٻڃائڻ سان
 مڌس مونکي سڃاڻي سگهي ٿو. کيس گهريل ٻڌي ۽ گيان
 بائيبي اچي ويندو.“

سڪن لکن ۽ ڏيڏائن ستي، رجي ۽ ٽمي ڪٽن جو
 ذڪر ڪندي ساڳي اڌيا جي ۱۳ ۽ ۱۴ سلوڪ ۾ چوي
 ٿو ”جي منهنجي سرن وٺن ٿا، سي منهنجي ٽن ڪٽن جي
 ايشوري ميا نري وڃن ٿا ۽ انهن جي جهنگهت ۽ پيرائن
 کان نڪن ٿا.“

اڌيا جي ۲۶ سلوڪ ۾ چوي ٿو ”جي منهنجو

ايشور جي سرن وٺڻ

راجا جنڪ جي ڳالهه ڪندا آهن ته هن جو ايشور
 ۾ آئينت وشواس هوندو هو. هو راجا هو. پنهنجي ماڪ
 جو حاڪم هو ته به پاڻ کي ڪجهه ڪين سمجهندو هو.
 چوندو هو انسان جي وس ۾ ڪجهه به ڪينهي. ڪرڻ
 ڪرائڻ وارو هڪ ماڪ ئي آهي. انڪري هن ايشور
 جي ئي سرن ورتي هئي. ڪابه مشڪلات يا مصيبت
 درپيش ايندي هئس ته دک يا چنٽا ڪانه ڪندو هو.
 هر دم هروقت شانت ميه رهندو هو.

هڪ ڏينهن هڪ سنت مهاڻا وٽ ڪٿا ڪيرون
 ٻڌي رهيو هو. محلات جا ڪي نوڪر چاڪر ڊڪندا
 ڊوڙندا وٽس آيا. ٻڌايائونس ته محلات کي باهه لڳي
 رهي آهي. اهو سماچار ٻڌي، وري ڪٿا ٻڌڻ ۾ مڱهن
 ئي ويو. ڄڻ ڪجهه ٿيو ئي ڪين هو. دل ۾ سوچيائين،
 مون ايشور جي سرن ورتي آهي، انڪري جيڪي هو
 ڪرڻ چاهي ٿو، سو ڀلي ٿيندو رهي. محلات ٻڄائڻو
 هوندس ته ٻڄائيندو به ٻاڻ. ماري به هو جيئاري به هو.
 ڪٿا ۾ وڻلن ۾ ڦڙ ڦڙ پئجي ويئي. جن جا محلات
 جي ڀرسان گهر هئا، سي پنهنجا گهر ٻڄائڻ لاءِ وٺي ڀڳا.
 باقي راجا ڪٿا ٻڌندو رهيو.

باب ٿا ڪن ۽ ناستڪ آهن.

سوامي وويڪانند غريبن بر ايشور پسندو هو. هڪ دفعي چيائين ”مان غريب بر ايشور پسي رهيو آهيان. پنهنجي ئي موڪل لاءِ آءٌ سندن سهايتا ٿو ڪريان.“ ٻئي هنڌ چيو اٿس ”ڪافي اوڍي ايشور جي تلاش ۾ نيرت ۽ مڪا پيٽ پيسود آهي. لکين ننگا ۽ بکيا ايشور جو روپ آهن. خلق جي خدمت خدا جي بندگي آهي. ٻين جي خدمت ٿياڳ ڪرڻ ئي سچو ٿياڳ آهي. منهنجو اهڙي ڌرم يا ايشور بر ٿڪو ۽ وشواس ڪونه آهي جو ڪنهن وڏو جي ڳلن تان ٽڙندا. ڳوڙها نٿو اڳتي سگهي، جو ڪنهن پتير جي بکڙي پٽ تائين روئي ۽ ٽڪر نٿو پهچائي سگهي.“

ٻڌ ڀڪوان هڪ جڳهه کان ٻي ۽ جڳهه هڪ ڳوٺ کان ٻئي ڳوٺ بر رڻ ڪندي، سندس اهو ڏيندو هو ”پنهنجي سماج، پنهنجي سڀيتا جو بنياد مٽري ۽ سان اڏيو.“

ڪن ماڻهن پڇيس ”گرڊيو مٽري ۽ جو مطلب ڇا؟“

وراڻيائين، ”سڀني سان مٽر ٿا ۽ دوستي، اها آهي مٽري ۽ جي معنيٰ.“

ايشور جي سرن وٺڻ

راجا جنڪ جي ڳالهه ڪندا آهن ته هن جو ايشور
پر آئينت وشواس هوندو هو. هو راجا هو. پنهنجي ملڪ
جو حاڪم هو ته به پاڻکي ڪجهه ڪين سمجهندو هو.
چونڊو هو انسان جي وس ۾ ڪجهه به ڪينهي. ڪرڻ
ڪرائڻ وارو هڪ مالڪ ئي آهي. انڪري هن ايشور
جي ئي سرن ورتي هئي. ڪا به مشڪلات يا مصيبت
درپيش ايندي هئس ته دک يا چننا ڪانه ڪندو هو.
هردم هروقت شانت ميه رهندو هو.

هڪ ڏينهن هڪ سنڌ مهاڻا وٽ ڪٿا ڪيرون
ٻڌي رهيو هو. محلات جا ڪي نوڪر ڇاڪر ٻڪندا
ٻوڙندا وٽس آيا. ٻڌايائونس ته محلات کي باهه لڳي
رهي آهي. اهو سماچار ٻڌي، وري ڪٿا ٻڌڻ ۾ مڱهن
ٿي ويو. ڄڻ ڪجهه ٿيو ئي ڪين هو. دل ۾ سوچيائين،
مون ايشور جي سرن ورتي آهي، انڪري جيڪي هو
ڪرڻ چاهي ٿو، سو ٻلي ٿيندو رهي. محلات ٻڃائڻو
هوندس ته ٻڃائيندو به ٻاڻ. ماري به هو جيئاري به هو.
ڪٿا ۾ ويندن ۾ ڦڙ ڦوٽ پئجي ويئي. جن جا محلات
جي ڀرسان گهر هئا، سي پنهنجا گهر ٻڃائڻ لاءِ وٺي ڀڳا.
باقي راجا ڪٿا ٻڌندو رهيو.

باب ٺا ڪن ۽ ڏاڏو ڪ آھن.

سوامي وريڪانند غوين ۾ ايشور ٻڌنڊو ھو. ھڪ دفعي چيائين ”مان غريب ۾ ايشور ٻڌي رھيو آھيان. ٻڌنڊي ئي موڪل لاءِ آءٌ سندن سھايو ٿو ڪريان.“ ٻئي ھنڌ چيو اس ”ڪڏھي اوڍي ايشور جي تلاش ۾ نيرت ۽ ھڪا پيٽ پيسو آھي. لکين ننگا ۽ بکيا ايشور جو روپ آھن. خلق جي خدمت خدا جي ٻڌڻي آھي. ٻين جي صدي نياڳ ڪرڻ ئي سچو نياڳ آھي. منھنجو اھڙي ڌرم يا ايشور ۾ ٿڪو ۽ وشواس ڪونہ آھي جو ڪنھن وڌو جي ڳلن نان ڇڙندا. ڳوڙھا نٿو اُڳھي سگھي، جو ڪنھن پير جي بکڻي پير ٺاين روئي ۽ ٿڪو نٿو بھڃائي سگھي.“ ٻڌ پڪوان ھڪ جڳھ کان ٻي ۽ جڳھ، ھڪ ڳوٺ کان ٻئي ڳوٺ ۾ رڻ ڪندي، سندس اھو ڏيندو ھو ”ٻڌنڊي سماج، ٻڌنڊي سميتا جو بنياد مٽريءَ سان اڏيو.“ ڪن ماڻھن پڇيس ”گر ڏيو مٽريءَ جو مطلب ڇا؟“ ورائيائين، ”سڀني سان مٽر ۽ دوستي، اھا آھي مٽريءَ جي معنيٰ.“

هڪ انسان اسانجو ٻيو روپ آهي. اهڙيءَ ريت اسين هڪ ٻئي کان وڃون ٿا پري ٿيندا. ”چٽاڀيٽي ۽ چڙهت ٿا ڪريون، ويڙ وڻجڻو ٿا ڪريون.“

هر هڪ انسان جيڪڏهن سمجهي ته مان جيڪي ڪجهه آهيان، سو سماج جي سهڪار ۽ سهائتا سان ئي پرايٽ ٿيو اٿم ته جيڪر سندس من ۾ اهم ڀاڙا آهن ته ئي ئي کان، ٻئي کي ٺاڻڪان الڳ سمجهي ئي ڪونه. پوءِ سڀاويڪ سندس هردي ۾ سڀني لاءِ پريم جي ڌارا وهندي رهي. هر هڪ منش جيڪر ٻئي جي سڪ سميتي، يلي ۽ خير لاءِ يٽن ڪندو رهي. اهڙيءَ ريت منش ڄاڻي ۽ جي شيوا پنهنجو ڪرڻو سمجهي.

مهاتما گانڌيءَ چيو آهي: ”مان ٻيو ڪوبه ايشور تسليم ڪونه ٿو ڪريان، سواءِ انهيءَ ايشور جي جو ڪروڙن اي زبانهن ڳوڙن هرڻن ۾ ٿو وسي. انهن ڪروڙن انسانن دوران مان انهن جو بوجھ ٿو ڪريان جو سٽيه آهي.“ ايشور جي آپاسنا به هو منش ڄاڻي ۽ جي شيوا ڪرڻ سان ڪندو هو. هڪ دفع چيائين ”مون لاءِ موڪش جو مارگ آهي مخلوقات جي لڳاتار شيوا. مان شر جان واريءَ وستهو سان پاڻي هڪ ڪرڻ ٿو چاهيان.“

سنت وٺو يا پوي به پڳتيءَ کان وڌيڪ اهميت نٿي جي شيوا ڪرڻ کي ڏئي ٿو. تازو چيائين ته جيڪي پنهنجي پاڙيسريءَ کي پنهنجن جو پاڻ ڪري ڪين ٿا ببار ڪن، پوءِ توڙي ايشور جو ٺالو ٿير سان ٿا جبين، سي

پڇ ۽ پاپ

هڪ ڀيري هڪ شخص وياس مٺيءَ وٽ ويو. کائڻس
پڇيائين ”توهان انهيءَ بستڪ لکيا آهن، ڪنهنڪي ايترو
وقت رکيو آهي، جو آهي سڀ ويهي پڙهي، ڪرڻا
ڪري ٿوري ۾ ٻڌايو ته اوهانجي سڀني بستڪن جو سار
ڇا آهي؟“

ٺهه ٻيهر مهاڀرڻ جي مڪه مان اڪر ٺڪتا ”هاڻو،
ڪيول اڌ ساروڪ ڪافي آهي.“

”परापकार. परायण पापाय वेरपाडवरा“

ٻين جي مدد ڪرڻا ثواب آهي، پڇ آهي، ٿورو
آهي، ٻين کي ڏکون ٿا پاپ آهي.

گيتا ۾ به ڪرشن ڀڳوان چيو آهي، ”جيڪي ڪيول
ٻنهنجي لاءِ کاڌو تيار ٿا ڪن، سي پاپي پاپ ٿا کائين.“
منو سمرتيءَ ۾ به ساڳئي ئي ويچار جو ورنن ٿيل آهي،
”آخر پاپ ئي کائي ٿو، جو رڳو ٻنهنجي لاءِ رندي ٿو.“

منش، منش جانيءَ جو هڪ اٺس آهي. کيس نه رڳو
بھي ڪٽنب جو ويچار ڪرڻو آهي، پر
ڪٽنب ساريءَ منش جانيءَ جو اونو رکڻو
چيو آهي ”ٻنهنجي پاڙيسريءَ سان ايترو

بیمار پنهنجو آڻاھ بوجو بہ اچلائي ڇڏيو. ڄڻ جادو ٿي ويو. ٻاڪٽر مشڪي کانئس پڇيو ”کيئن هيٺئر پاڻڪي بهتر ٿو پائين؟“ وراڻيائين ”من جي آهڙي شانتِي ڪڏهن ڪانه محسوس ڪئي اٿم. پاڻڪي بلڪل نيڪ ٻيو سمجهان.“

پستڪ ۾ ٻيو مثال ڏنل آهي. هڪ استريءَ پنهنجي هڪ متر کي چيو ”مان پاڻڪي بيهند بيمار پئي پائيان.“ سندس متر کي ڄاڻ هئي تہ ان استري جا پنهنجي پيٽ سان ناتا سٺا ڪونه هئا. سندس بيماريءَ جو وستار ٻڌي، کيس شانت نه وئي چيائين ”پنهنجي پيٽ کي معافي ڏي.“ ڏاڍو جوش وٺي ويس ”پيٽ کي معاف ڪريان؟ ڪڏاچت نہ.“ سندس متر وراڻيس ”پوءِ نہ پل بئي بيماري پوڳہ۔ سندن جو سور وٺي ويهي رھہ.“ ٿورن ڏينهن بعد ساڳي استري پنهنجي متر وٽ آئي. نيڪ ريت هلي رهي هئي. خوش بي لڳي. اچي چيائينس ”پنهنجي صلاح مڃيم۔ پيٽ سان گڏيس. کيس معافي ڏنم۔ هيٺئر پاڻ ۾ کير ڪند ٿي ويون آهيون. جنهن ڏينهن پاڻ ۾ ٺهي ويون سين، ان ڏينهن منهنجا سڀ دڪ درد دور ٿي ويا. هاڻ نہ ڪا به جهوني تڪليف ڪانه اٿم.“

هڪ ڀيري هڪ ماما کي سخت ڪاوڙ چڙهي وئي. ٽچ بياڪ ٻاڪ هوس. ان وقت کيس ٽچ ڏٺائين. ٻاڪ ٿرت ٿي راه رباني وٺي رهندو رهيو. ڪاوڙ جي ڪري ماما جي کير ۾ زهر چڙهي ويو هو.

ڊاڪٽر وري سندس مڪمل تپاس ڪئي. ڪا به
بيماري نظر ڪانه آيس. چيائينس ”ڪا سرڀرڪ بيماري
نه ڪانه ٿي ڏسڻ ۾ اچي. البت تنهنجو سرڀر نيڪ ريت
ڪم ڪونه ڪري رهيو آهي. پر ڪو ڌاني مرض ڪونه
اٿيئي. شايد من تي ڪو ٻار اٿيئي.“ ڪجهه وڌيڪ
سوچ ويچار بعد ڊاڪٽر چيس ”تو کي شايد وريڪ جا
وڊ ٿا پون. ڪجهه اهڙو ڪيو اٿيئي ڇا، جنهن لاءِ تون
شرمسار ٿي سگهين؟“

بيمار جو غصو چوٽ چڙهي ويو. جوش ۾ ڳاڙهو لعل
ٿي ويو. ڊاڪٽر کي ايتو سبتو ٻوليائين. چيائين ”ههڙا تهڙا
منهنجي بي عزتي ٿو ڪرين. تو وٽ ڊاڪٽري صلاح
لاءِ آيس ته تون اجايا وعظ ڏيئي رهيو آهين ۽ منهنجي
بدنامي ڪري رهيو آهين.“ ائين چئي جوش ۾ اسپتال
مان پويان پير ڪري هليو ويو.

ٿورن ڏينهن کان پوءِ وري ڊاڪٽر وٽ آيو. ٿريل
وخ هوس. ڊاڪٽر کي چيائين ”اوهان منهنجو مرض
صحيح ريت سڃاڻو هو. باسيان ٿو ته بوائي ڪئي اٿم.“
ڊاڪٽر سندس دل ورتي. صلاح ڏنائينس ”جيڪي
تنهنجي اندر ۾ آهي، سو کولي ٻڌرو ڪر. منهنجو من
صفا خالي ڪري ڇڏ. تنهنجي وري صحتياب ٿيڻ
لاءِ اهو تمام ضروري آهي.“

بيمار چيو ”ڪجهه سال ٿيا ته منهنجو پتا گذاري ويو.
ڏاڍو ڌنوان هو. وڏي ملڪيت ڇڏي ويو. مرڻ ويل

ٻئي سان نوائي ڪرڻ ڪري صحت تي اٽو اثر

ٽارمن ولسينٽ پيل هڪ پستڪ رچيو آهي. نالو ان آهي Art of Living جيون ڪهڙيءَ ريت ڏيکارجي. ان باري ۾ هن ڪي تجربا ۽ صلاحون ڏنيون آهن. ڪي مڃيا وڃن ٿا اڏائين ته ڪير ڪنهن سان نوائي ٿو ڪري يا ڪنهنجي مندي ٿو چاهي ته سندس صحت ، اٽو اثر ٿو پوي ۽ من اُشانت ٿي ٿو وڃي.

پيري هڪ ماڻهو لنگهي ويو. کيس چيائين ته پاڻ کي ڏاڍو بيمار پيو سمجهان. وار سفيد ٿي ويا هئس. ڏاڍو ڊڪي ٿي لڳو. پر پشاني منهن تي چانيل هئس. ڏسڻ ۾ ئي آيو ته ڏاڍي ڪنهن سربرگ پيڙا مان لنگهي رهيو هو. ڊاڪٽر کيس چڱيءَ ريت تپاسيو. ٿر ٿر ڪري کيس ڄاڻيائين. ڪا به بيماري ڏسڻ ۾ ڪانه آيس. چيائينس ”ٺوڪي ڪا به بيماري ڪانه آهي.“

ٻن هفتن بعد وري ساڳيوئي شخص ان ڊاڪٽر وٽ ويو. وينتي چيائينس ”ڊاڪٽر مون کي وري ڪرا ڪرڻ تپاسيو. پاڻ کي ڏاڍو بيمار ٿو ڀانيان. بيحد منجهيل آهيان ڪاڏو ڪونه ٿو وڃي. نيٽن ننڊ ڪانه اٿر. ڏاڍو ڊڪي آهيان. پر پشاني ورائي وئي اٿر.“

مات ڪيو ڇڏين. بيماريءَ کان ڪنهن ٿا، تن وٽ ئي
مرض نڪڙو منهن ڪڍن ٿا. انتظارِي سڄي سرپر کي بي
همت ڪريو ڇڏي ۽ مرض لاءِ دروازو کوليو ڇڏي.

بغض، دويش، ابرڪا، حسد، نراسائي، ۽ مايوسيءَ
جا ويچار، سرپر کان صحت ۽ سوييا ڪسيو ڇڏين.

ڪلمڪ ويچارن جهڙو ڪو وڏ ڊڪير ئي ڪين آهي.
سُڀ اڃا جهڙو تسلي ڏيندڙ ٻيو ڪجهه ڪين آهي. ڊڪ
۽ درد جي بادلن کي ئي ڇڙو ڇڙ ڪريو ڇڏي. شڪ
شب ڊپ ڊاءِ جا ويچار سڦلڻا ڏانهن ڪين نڀئي هلندا،
سدائين اسڦلڻا ئي منهن ۾ ملندن.

جيڪي به مدش پراپت ڪري ٿو يا پراپت ڪرڻ
۾ ناڪامياب ٿئي ٿو، سو سڌو پرينام سندس ويچارن جو
آهي.

جيئس اٿلن آخر ۾ چوي ٿو ته پنهنجو هٿ ويچار
روپي سڪان تي سوگهو رک. تنهنجي آتما روپي بهڙي
۾ مالڪ لپتيو ٻيو آهي. اٽس ننڊ، ٻر جاڳندءِ جلد ئي
آتم ضابطو اٿاهه ٻل آهي.

صحيح ويچار خود سڦلڻا آهن. شائتيءَ ۾ شڪتي
آهي. سوامي وريڪانند چيو آهي ته يورگين جي نتو
ڳيان موجب سڀ نهڪ ويچار آڻين ٿا، ۽ سڀ
ٻيڙا ويچار ڏک.

عمل قسمت روپي جيلار آهڻ. خراب ويچار کيس قيد
ڪن ٿا، اٽل ويچار ستنتر ڪن ٿا. منش جيڪي چاهي
يا جنهن لاءِ پراڻا ڪري سو کيس ڪين ٿو ملي، پر
پنهنجي ويچارن موجب جنهنجي لائق آهي سو ئي کيس
ملي ٿو. سندس چاهڻون ۽ پراڻائون ٽڏهن ئي ڦلڏانڪ ٿين
ٿيون، جڏهن آهي هنجي ويچارن سان ٺهڪن ٿيون.

شب ويچار ڪڏهن به الٽا نتيجا پيدا ڪري ڪونه
سگهندا. پرا ويچار ڪڏهن به سٺا نتيجا ڪونه پيدا ڪري
سگهندا. اڃا پوکڻ سان اڃا ئي لڳبو.

منش جون پوڳنائون، الٽن ويچارن جو ئي نتيجو آهڻ.
آهي اهڙا آهن ته منش پنهنجو پاڻ سان ٺهڪي ڪونه
ٿو هلي.

منش سمجهي ٿو ته ويچار اڪل رهي سگهن ٿا. پر
ائين ڪين آهي. ويچار هڪدم عادت جو روپ اختيار
ڪري ٿو. گندا ويچار منش کي عياش ۽ نفس پرست
ڪن ٿا.

نياءُ ۽ انصاف جيون جا نير آهن. منش پاڻ صحيح
مارگ تي هلي نه ڏسندو ته ساري سرشتي صحيح
آهي. هو پرا ويچار ڪرڻ بند ڪندو ته ڏسندو ساري سدسار
جو رخ ڏانهس نرم ٿيو آهي ۽ کيس مدد ڪرڻ لاءِ تيار
ٿيندا.

بيماري ۽ صحت جو به سڌو سنڀڌ ويچارن سان آهي.
ڊپ جا ويچار گولي ۽ جيان تيزي سان منش کي ماري

ټي گرونه پېستا آهن. شته ويچارن ټي کين ان پد ټي
 بهکايو آهي. نيچ ۽ پاپي پرش، آلتن ۽ اشته ويچارن جو
 نتيجهو آهن.

مدش پاټکي بار ټي ټاهي ټو يا ډاهي ټو. ويچارن
 جي شستر شالو، هو پاټکي ډاهل لاءِ شستر تيار کري
 ټو. چاهي ته هو اهڙا به اوزار تيار کري جو پنهنجي لاءِ
 آند ۽ شانت۽ سدي عمارت جوڙي سگهي.

شته ويچارن جي چونڊ ڪرڻ ۽ انهن ٽي سٽين
 ريت عمل ڪرڻ سان، مدش اوڻ ڪڪ پورنتا پراپت
 کري ټو. غلط ۽ الٽي نموني ويچار - شڪتيءَ جو استعمال
 ڪرڻ سان، مدش پسونءَ جي درجي ٽي وڃي
 پهچي ټو.

مدش جي من جي مشابھت باغيچي سان ٿي سگهي
 ٿي. باغيچو سندر نه ورتي به رڪي سگهجي ٿو، صحيح
 سنڀال نه ورتل سان ويران به ٿي سگهي ٿو.

جيئن باغبان پنهنجي باغ مان ڪڪ کاڌا پٽي، قل
 قول پوکي ٿو، تيئن مدش پنهنجي من جي باغيچي مان
 الٽا، ٺڪما ۽ اٻوڙ ۽ اشته ويچار ڪڍي، صحيح، بوڙ
 ۽ ڪارائتن ويچارن جا قل قول ٿو پوکي ته جلد ئي کيس
 احساس ٿيندو ته هو پنهنجي آتما جو باغبان، پنهنجي
 جيون جو ڪاروبار هلائيندڙ آهي. ويچار ۽ چرتر ساڳي
 ڳالھ آهن.

مدش پاټکي هٿڪڙيون بار ٽي وڃهي ٿو. ويچار ۽

ٺو، جنهن جا جهڙا وپار، جيون ۽ اهڙوئي بلجي ٺو.
 رور جي هڪ وڏي ٻڌڻ مارڪس آرليس چيو
 آهي ”اسانجي جيون اها ئي ٿئي، جا اسانجا وپار
 ٿئي ٻڌائڻ ٺا.“ آميرڪا جي مشهور گروٽڪار رٿلف
 وينڊر امرسن چيو آهي ”مڻس سارو ڏينهن جيڪي وپار
 ڪري ٿو، سو ئي هو ٿئي ٺو.“

ٺارڻ وٺسيت پيل چيو آهي ”اونهي ۾ اونهو سڄو
 هيءُ آهي ته مڻس جيڪي وپاري ٺو، سوئي ٿئي ٺو.“
 جيس اٽلن هڪ سندر بستڪ لکيو آهي، جنهنجو
 نالو ئي آهي ”جيئن مڻس وپار ڪري.“ هنجو ٻڪو
 لئشو آهي ته پرس ۽ اسٽريون پنهنجا بئائينڊڙ پاڻ آهن،
 جهڙا وپار هو پنهنجي اندر ۾ اچڻ ڏن ٿا، اهڙو ئي
 ٺاڪي ٻڌائڻ ٺا.

مڻس هوبهو اهو ئي ٿئي ٺو، جهڙو هو وپار ڪري
 سندس ڪم ڪندس سڄو وپارن جو روپ آهي.
 سندس ڪم ڪري، سندس وپارن اندر اڪل هجي
 ڪي ٺو، ڪري ٺو، ڪري ٺو، ڪري ٺو، ڪري ٺو.
 ڪي ٺو، ڪري ٺو، ڪري ٺو، ڪري ٺو، ڪري ٺو.

ڪي ٺو، ڪري ٺو، ڪري ٺو، ڪري ٺو، ڪري ٺو.
 ڪي ٺو، ڪري ٺو، ڪري ٺو، ڪري ٺو، ڪري ٺو.

ڪي ٺو، ڪري ٺو، ڪري ٺو، ڪري ٺو، ڪري ٺو.
 ڪي ٺو، ڪري ٺو، ڪري ٺو، ڪري ٺو، ڪري ٺو.

پر ش ۽ استريون پنهنجا بنائيندڙ پاڻ

مدش جي من ۾ انيڪ پرڪارن جا ويچار آهن ٿين
ٿا. ڪي سٺا ڪي خراب. ڪي ڀلا ڪي بُرا. ڪي
بين ڪي لاپ رسائڻ لاءِ، ڪي وري هاڃي پهچائڻ لاءِ.
ڪي پاپ ڀريا ڪي پڇ ڀريا.

جهڙا مدش جا ويچار، چريتر ۽ سندس اهڙوئي ٿو
ٿئي ڪرم به هو اهڙا ئي ٿو ڪري.

سندس دادو ديا صاحب چيو آهي:-

دادو هي سون مل اوچي

من هي سون مل ڏوئي

سيڪ چلي گور ساڌڪي

ٿو ٿون ٿرمل هوئي.

مدش جي من سان ئي مٿل پيدا ٿي ٿئي ۽ من جي

دواران اها صاف ٿي ٿئي. اي جيءَ جي ٿون ستن جي

سڪيا اٺوسار هليين ته جلد ئي ٿرمل ٿي پوين.

سنت دادو ديال جي مٿئين سلوڪ جو مطلب آهي

ته مدش جو من ئي سندس جيون جي سيني ڪاررواين

جو آڌار آهي. جيڪي به ڪجهه من ۾ سوچجي ٿو،

ويچارجي ٿو، اهو ئي ڪرم روپ بڻجي ساڳيا ٿئي

سنسار کی بڻهجو گهر ڪري سهجهندو.

دنيوي ڪم ساڌنا ۾ رڪاوٽ ڪين آهن. من جنهن
پاو سان آهي ڪري ٿو، اهو پاو رڪاوٽ پيدا ٿو ڪري.
انسان چوي ته ”مان ڪريان ٿو“ اهو پاو به رڪاوٽ
آهي. انڪري انسان کي پاڻ کان ٻيڻ گهرجي ته ڪم ڪير ٿو
ڪري. ياد ڪر ته تون ڪير آهين. اها ڳالهه سهجهيهء نه پوءِ
گو به ڪم ٿو لاءِ ٻڌن ڪونه ٿيندو.

سڀ ماڻهو جيڪڏهن خود غرضيءَ ۽ ايمان کان سواءِ
ڪم ڪن ته جيڪر ڪنهن کي به پيڙڻ يا آزار ٻڌ ٿي
وڃي. هر ڪنهن جون ڪوششون جيڪر صحيح مارڻ
ٿي هلن. چٽا پيٽي ۽ چڙهت جي جڳهه تي اڀاري ۽ هڪ
ٻئي جو سهڪار ڏسڻ ۾ اچي. پوءِ سنسار جا سڀئي مسئلا
جيڪر سولائيءَ سان حل ٿي وڃن.

هڪ شردالوءَ رمن مهارشيءَ کان پڇيو ”مان سنسار
کي مدد ڪري سگهان ٿو؟“ جواب ملبس ”اول پاڻ
کي مدد ڪر. تون سنسار ۾ آهين. انڪري تون سارو
سنسار پاڻ آهين. سنسار کان نيارو ڪين آهين ۽ نڪو
ٿي سنسار توکان نيارو آهي.“

گيان ڇا آهي؟ ان باري ۾ رمن مهارشيءَ حمو آهي
ته من جڏهن روشن ڪي ترڪ ٿو ڪري، انهن کي است
۽ ڪا پنگر ٿو سهجهي، اهي ترڪ ڪرڻ بعد جيڪي
اچي ٿو، سو گيان آهي. اهوئي ابسور آهي. اهو ئي
سڀ ڪجهه آهي. باقي ائين سهجهڻ نه گمان ڪنهن

اها سندس وڏي غلطي آهي. هر ڪو ڪاريہ سندس
پرابند انوسار ئي نٿي ٿو.

بهتر آهي تہ ايشور جي سرن وٺجي. چئجي ايشور
جيڪا پنهنجي لاءِ پنهنجا سڀ اوجا کڻي ايشور ئي
وجھن. خود ياروان آهي. جيڪي مٿس اوجو رکندا، سو
کڻندو. پنهنجا ڪاريہ پاڻيهي سڌ ڪندو.

ومن مهارشيءَ جيتوڻيڪ پاڻ سنڀاس اختيار ڪيو
هو، تہ بہ ٻين کي اها وات وٺڻ جي صلاح ڪانہ ڏيندو
هو. هڪ پنهنجي شش کي چيائين ”ٿو بر جيڪا آتما
آهي، سا ڀڳوان آهي. انڪي ٽون پراپت ڪر. سنڀاس
اختيار ڪرڻ ضروري نہ آهي. نياڳ جي معنيٰ اها نہ
آهي تہ گيتوڻا ڪپڙا اوڍي، گھر کي ٽرڪ ڪڍي.
سڄو نياڳ آهي پنهنجي خواهشن جو نياڳ. سڄو نياڳ
ڪرڻ سان منس سندس پراڻي سمائي ٿر ڇڏي. پنهنجو
پرير وصال ڪري، ساري سندس کي پنهنجي پاڪر
ٿو آڻي. ڀڳت لاءِ وشو. پرير، گھر کي ٽرڪ ڪرڻ؛
گيتوڻا ڪپڙا پھري کان وڌيڪ اتم آهي.“

مدش جڏهن سڀني لاءِ سم پرير ڌارن ٿو ڪري،
جڏهن سندس هر دو ايترو نہ وصال ٿئي ٿو جو ساري
سرشتيءَ کي پنهنجي پاڪر پر ٿو پائڻي ٺڏهن کيس
سنڀاس اختيار ڪرڻ جا ويچار ڪونہ ايندا. سندس
جيون پاڻيهي ڪانئس الڳ ئي ويندي، جيئن ٻڪل ميو
پنهنجو پاڻ وٺ مان ڪري بوندو آهي. پوءِ هو ساري

پاڻ سان ڪٽي ٿو اچي. اُپائيندڙ منڊل جي پُراڻو ڪم
 [پُتر جنم جي ڪرمن] اڏوسار سندس پاڻ پهنجي وس
 ۾ رکي ٿو. جيڪي ٿيڻو ڪين هوندو، سو ڪڍا ڇڏي
 ڪين ٿيندو، پوءِ ڪٽي ڪيترن ئي ڪوششون ڪجن
 يا ڪيڏا به وس هلاجن. جيڪي پراڻو به هوندو سو
 ضرور ٿيندو، پوءِ ڪٽي اُنکي روڪڻ لاءِ ڪيتري به
 طاقت ڪجي. اهو يقين آهي. انڪري بهتر آهي

نه هر حالت ۾ سنڌوش ۾ رهجي.
 منڊل جي قسمت جو نوٽاميل، ڪارڻ ۽ ڪاريه جي
 نيم تي ٻڌل آهي. سرپرستي جيڪي ڪاريه ڪرڻا ٿا
 ٿين، سي سندس وجود ۾ اچڻ وارا ٿي فيصل ٿيل
 آهن. انسان کي آزادي ڏيڻو اها آهي نه بائڪي سرپرستي
 سمجهي يا سرپرستي کان نبارو. بائڪي سرپرستي ڪان نبارو سمجهڻ
 سان، سپاويڪ پاڻ مان ڇڏو نه ڏيڻ مان آهيان ڪير؟
 اهو ڳيان ڪير رات ڪري نه سندس پراڻو ڪم
 مڙهي سگهن ٿا.

انسان جو پاڻ يا اڳاٽو ڪو آبهائي نه وٺي ۾ مڃيل
 ڪونه ٿيل آهي. انسان سمجهي ٿو ڪم ۾ ڪرڻ جو ڦل
 ايشوري ٺهڻ اڏوسار رات ٿو ڪري. انلاءِ جوابداري

سندس آهي ۽ نه ايسور جي.
 انسان کي پاڻ پراڻو آهي نه ايسور جا شڪر-راز
 سندس نه پسند ڪجهه نه ٿئي نه ايشور
 ڪم ۾ آهي. سندس نه پسند ڪجهه نه ٿئي نه ايشور

مان آئند ايندس. من شانت رهندس. رابر جو نالو ڳڻهڻ
سان سندس جو اهڙي ريت ڀلو ٿو ٿئي ۽ اهو ئي نه سڃو
ڀلو آهي.

جيڪي ڀروا ٻڌي ۾ هوندو
سو اوس ٿيندو

ومن مهارشي وڏو سندس مهاڻا هو. ڏکڻ هندستان
۾ سندس اڪي چار شرڙا او شش آهن. چار سال کن
اچي راهه وڙائي ورتائين. مدراس ۾ ٿورو ناملا ۾ ارنچلا جي
پهاڙ تي سندس آشرم آهي. اُتي اڄ به سندس شيوڪ
ائين احساس ڪري رهيا آهن، ڇڻ هو زندهه آهي ۽
سائن ڳالهين ٻوليون ڪري رهيو آهي.
هڪ انگريز گورنڪار آرٿر آسٽون سندس دلچسپ
جيون ۽ سکيائڻ جو ورنن هڪ ڪتاب لکيو آهي.
جنهن جو نالو آهي.

Maharshi and the path of self-knowledge

ڊاڪٽر راڌاڪرشن ان ڪتاب جو مهاڳ لکيو آهي.
سندر ڪتاب آهي، سندس سکيائڻن سمايل اس. ڪن
دلچسپ ڳالهين جو ورنن هيٺ ڪجي ٿو.
ومن مهارشيءَ جو اٽل وشواس هو ته جيڪي ٿيڻ
آهي، سو اوس ٿو ٿئي. انسان جهڙو ساهه پنهنجو پاڳ

پورو سارو خرچ ڪندو ۽ غريب گهر ڄاڻن، خير جي ڪاربن،
عام پلي جي ڳالهين ۾ پيو وهندو. ڏيڻ ۾ عجب آندو
آهي. اندر کي اڪٽ خوشي ئي ٿئي.

رام جهڙو جي ٻي ڪرامت آهي ته منس رام جي ئي
سرڻ ٿو وٺي. پنهنجا سڀ ڪار به رام کي ئي اربو
ڪيو ڇڏي. جيڪي به ٿئي ايشور جي لڳا سمجهي.
ڪوشش پورن ريت ڪري، پر ڦل جي لڳا ڪين رکي.
انگري، اشانتي سندس اوڏو ڪانه اچي سگهندي.
سدا شانتين، آندمي رهندو.

من جي شانتي ئي منس لاءِ مول بدارت آهي.
شاهوڪاري اڪثر ڪري من جي شانتيءَ لاءِ وڏي
ارڇا آهي. عهدو، اختيار ۽ بد من جي شانتي آڻڻ
۾ رڪاوٽ ٿا پيدا ڪن.

پيسي سان مود، سناري مان مر لو، طاعت ۽ اختيار،
ڪنڊن جا سڀ، چيٽائن ڪپتين، فڪر ۽ انتظار کي
پاڻسان نيو اچن. ”ٻڙا ڪهاوڙ، ٻڙا دڪ باوڙا.“

سائينءَ جو سڄيءَ دل سان زالو ٻڙهڻ سان البت
شاهوڪار پنهنجي شاهوڪاري ايترو جي ملڪيت
سمجهي، جي انهن مود ڪين رکندو، ڪرڙ ڪپت ڪين
ڪندو ته من جي شانتيءَ جو رس چس اوس برابر
ٿيندس. ساڳيءَ ريت ڪير غريب هجي، بڪاري هجي،
سائينءَ ۾ صدق هوندس، رام ناهه مڪه ئي هوندس ته
جهن به حالت ۾ هوندو ان ئي مستش رهندو جيون

ٿيندو” اها ست چڙهي ڪٿي نه لس ٿي لس چڙهي ويندو آهي. ڪا به هڪ هڪ ڪانه ٿيندي اٿس.

رام چوڻ جو اهو ئي هلاء وڏو جادو آهي. تنهن کان سواءِ رام جو نالو هر هر اچار ڪري، ڪهڙو نه خوش ڏسڻ ۾ پيو ايندو آهي. ڪڏهن به سندس مُک ٽي ڪا چنٽا جي رڳا به ڏسڻ ۾ ڪانه اچي، ڪنهن اڏاسائيءَ جا اهڃاڻ ڏسڻ ۾ ڪين اچن. جيڪي چار ڏوڪڙ ملندس، تنهن تي خوش. پنهنجو گهر ڪونهيس نه انجو ڪو ڏک ڏوراپو ڪڏهن ڪين ڪڍي. پنهنجن پٽن آهر به ٿي گهره ڪاٺي، مندر ۾ وڃي رات جو آرامي ٿئي. ڏينهن جي هن هن کانپوءِ گهري نند وٺيو وڃيس.

انسان کي جهجهو ٺاڻو ڏجي، نرڪر چاڪر هجن، سندسار جا سڀ سک ميسر هجن، سائين سائين پيئي پڙهي، پر شاهوڪاري قائم رکڻ ۽ انکي وڌائڻ جي جهجهڻ ۽ انهن ڪري، يا شاهوڪاريءَ جي نشي ۾ نڪرڻ ۽ ٻانڌر اچڻ ڪري سياوڪ اندر جي شانتي ڪانه هجي نه پوءِ مال ملڪيت جو ڪهڙو ملهه. اڪيچار ڏن ڪهڙي ڪم جو. من جي اشانتي اهڙي ماڻهوءَ جي اندر کي پيئي کائيندي، نيٺين پري نند ڪانه ٿولندس، سڪ آرام ڦٽائي ڇڏيندس. سندس ڏن دولت ڪا به واهر وسيلو ڪونه ڪري سگهندس. البت عيش عشرت ڪندو، محفلن مجلسن ۾ مڙج مڙج ڪندو، طرحين طرحين طعمر کائيندو،

جتي، ٺٻٻڙ ڇڏي، ٻيڙ ڇڏي، آڙي ڇڏي، طرفان
ٺٻٻڙ ٺٺڪن ٿي اچي. هڪ اڌ روپيه ڪو پلٽ پوندو هو.
ڪنهن ٺٻٻڙي ۽ وٽ ڪاٺي، گر مدد جي ورائندي ۽ و
رات جون چار ٽيڙيون ٺٻٻڙيون. رات چوڏن سان اهو ٿيو آه
سندس پٺو!

ٺٻٻڙ ٿي ٺٻٻڙ خيال آيو ”پلي ٿيڻ جي معنيٰ اها
آهي ته اڏاء ٺاڙو ڇڏي، بنگلو ڇڏي، باغيچو ڇڏي،
موٽر ڪار ڇڏي، پٺت پٽيڻو ٻيڙيل هجن، پائنت پائنت جا
ڪاٺا ميسر هجن وغيره. پٺو معنيٰ آهي اندر جو آندو، من
جي شائستي، هڪ ئي سڌائين مرڪ، مشڪ، هر حالت
۾ خوش ۽ سٺو.

هيءُ ماڻهو شروعات خوش ۽ سٺو ٿيو ڏسبو آهي.
اڏاس يا غمگين نه ڪڏهن به ڪونه ڇڏي. ڪير چوبس
نه ٽينجن ٻيل روٽيون پورو ٿيون ٻڪل ڪونه آهن نه دل ۾
ڪو دک ڪين ڪري. هڪجي هڪجي جواب ڏي
”مون ڪي نه رهي ٿي ٿيون ملن، توهان ڪي ٿيون وٺن نه
ٿي ڪين وٺو.“

هر ٻاڏو صفا ڪين آهي، پر ٻالائي ۾ چڱي هڪ
س. ٻاڏو زور ڪٽيو ڪي به ٿي اکر ٻالائي سگهندو
سي. هڪ اکر چٽي پئي لاءِ وڏا وس هلائڻا پوندا
ٿين هڪ هڪ اکر وٽ مان ڪڍڻ لاءِ چڱي ڪوشش
ڪئي پوندي اٿس. پر ”جيڪو رات چوندو، ٽينجن پٺو

جیڪو رام چونڊو، تنهن جو ڀلو ٿيندو!

سويل صبح جو ۽ نماشام ڏي، نڪت لير سان، ڪن
ٽي پر لاءِ پوي ”جیڪو رام چونڊو، تنهن جو ڀلو ٿيندو“
۽ اسانجي ابيي شيرين اهو آواز ٻڌي نه وئي واکو
ڪري، ”مهڻي، ڏاڍل روئي ڪهي.“ ”جیڪو رام چونڊو.“
اچي ويو.

قدآور مڙس، سر تي ٻڙڪو ٻڌل، پيرن اکهارو، مٿي
ٽي ننڍڙو ڪاٺ جو کوکو رکيل، آڏهور (گانڊ ٻڌام) جي
ڳليءَ ڳليءَ مان لنگهي، مٿيون ٻه سٿون اچاريندو، کوکي
پر پيل ڏاڍل روئين جو ليڪال ڪندو وئي. ڏاڍل روئين
جو نه زالو ئي ڪين ڳڻهي. ”جیڪو رام چونڊو...“ جو
آواز سُٽي، هرڪو سمجهي وڃي ته ڏاڍل روئين وارو اچي
ويو آهي.

هڪ پيري من پر خيال آيم ته هيءُ ماڻهو چوي ٿو
ته ”جیڪو رام چونڊو تنهنجو ڀلو ٿيندو“ پر باق صبح
سانجهيءَ سوين هزارين دفعا رام جو زالو اُٺسائ ۽ اُٺنگ
سان، قرب ۽ شردا سان چونڊو وئي ٿي ته به سندس
ڀلو ڪهڙو ٿيو آهي؟ مٿي ئي ڏاڍل روئين سان ڀريل کوکو،
وئي شهر جون گهٽيون ڪڇيندو ۽ در در پڙڪندو. ٿڌ

لنبي عرصي جي ٿياڳ ۽ لوسيا بعد روشني ڏنائين.
چيائين ”ڏيان ۽ نيتڪ ليمن لي هلڻ سان آٺر شڪتي
انهن ٿئي ٿي.“ وڌيڪ چيائين ”ڪنهن کي به نه ڏکوئجي،
سرو ۽ من جي پوئو ٿا وڌائجي، ڪوڙ نه ڳالهائجي،
ڪنهن تي ڪاوڙ غصو ڪين ڪجي. اهڙي جيون گهارڻ
سان، سنساري پوڳڻاڻن کان چوڻڪا روپائي سگهجي ٿو.“
گيتا سکيا ٿي ڏي ته گرم سڌانت ڪري اسان کي
بهجي نه وڃڻ گهرجي. ڪرم جو قانون برابر هر ٻل آهي
هر ايشور هرير آهي، ايشور قانون آهي. انڪري ڪير
به اڳئين جيون به ڪيل پابن ڪري ٺراس يا نااميد
ڪين ٿئي. برار ٿا ۽ پراشيت هنڪي پوئو ڪري سگهن ٿا.
سڄو پراشيت ۽ برار ٿا اڳئين جيون به ڪرم جي ڦل
کي به اثر ڪري ڇڏين ٿا.

ٻئي اڌاء به پڳوان ڪرم جي ڦل کان بچڻ لاءِ سمان
ٻڌي جي صلاح ڏني آهي.

”سمان ٻڌي ۽ واري ڪي باب به ڪونه ٿو جهي.
سمان ٻڌي ۽ وارا ڪرم ڦل لياڳي، جنم ٻڌن کان مڪت
ٿا ٿين ۽ نشڪلڪ موڪش بدوي برابر ٿا ڪن.“
ٽئين اڌاء به پڳوان چوي ٿو ”شرڏا رکي، دويش
لياڳي، جي منش انهيءَ منهنجي سکيا ٿي هلن ٿا، سي
ڪرم ٻڌن کان مڪت ٿين ٿا.“

”جي پڳيه جو پرساد وٺن ٿا، سي سيني پابن کان
مڪت ٿين ٿا. هر جي رڳو منهنجي لاءِ رڌي کائين ٿا،
سي باب جو کائين ٿا.“

ڪيل ڪاربن جو نتيجو آهن. ان ڪري منڊل جيڪڏهن
 ڪي به پوڳنائون ٿو ٿوري، ان لاءِ کيس پنهنجي قسمت
 کي ڏوهه ڏيڻ نه ٿوري، پر پنهنجي گذريل جيون جي
 ڪارڱدارين کي. ڪنهن به سائنس انيلاءَ کين ڪيو آهي.
 سري ساردا ديويءَ کان سندس هڪ شش پڇيو

”گذريل جيون جي ڪرمن جو اثر مٿي سگهجي ٿو.“
 سري ساردا ديويءَ ورائيو، ”ڪرمن جو ڦل ان ٿو
 آهي. پر ايشور جو نالو ڇپڻ سان ان جو زور گهٽائي
 سگهجي ٿو. قسمت پر وڏو زهر لکيل هوندو ته اهو گهٽجي
 حاڪمي صوب ٿي پوندي. ڇپ ۽ ٽهيا سان ڪرمن جي
 ڦل جو اثر گهٽائي سگهجي ٿو. ٻي ڪرر گذريل
 جيون جي پڇڙن ڪرمن جي اثر کي روڪي سگهن ٿا.“
 اڀسڻن پر ڇاڻايل آهي ”سماجڪ شيوا ڪرڻ سان
 ڪرمن جي ڦل کان آڇو ٿي سگهجي ٿو. منڊل آڀسوارٺ
 جي ڀاڱو سان ڪم هاج ڪندو ته ٻڌڻن پر ٻڌل وهندو.
 زهرسوارٺ ڪارڱ ڪرڻ سان ڪرمن جي ڦل کان آڇو
 ٿي سگهجي ٿو.“

ٻڌ ڀڳوان جڏهن راجڪمار هو ته هڪ ڀيري ستر
 ڪندي، ڪن ماڻهن کي دڪن ڏرڻ، مرغن مصيبتن پر
 مبتلا ڏٺائين. محلات ۽ راجڌاني ڇڏي، اڪتو سچو جي
 تلاش پر نه انهن گشتن ڪلبشن کان، منڊل کي ڪهڙيءَ
 ريت چوٽڪارو ملي سگهندو. کيس اها لسلي هئي ته
 سنسار پر پوڳنائون آهن ته انهن کان چوٽڪاري جو علاج
 به اوس هوندو.

هڪ مهاڀوش چيو آهي ”ڪرمن جي سڌانت موجب ڪجهه به مبهم يا بي يقين ڪين آهي. سٺي ۽ ڇوڪر مان سنڌوئي فصل ٿو ٿئي، خراب مان خراب. ڪنهن به ننڍڙيءَ ڳالهه جو چرپر ٿي اٿو بوي ٿو. اسانجو جيڪو سياڻو آهي، سو به گذريل جيون ۾ اسان جيڪي ڪيو آهي، انجو نتيجو آهي. ڪرمن جي نيم جي ڪير آڏو اچي ڪين ٿو سگهي. اهو مانسڪ سڌانت آهي نه اسانجي جيون پاڻسان پنهنجو داخو (Record) به ڪٿي اچي ٿي، جو وقت مٽي ڪونه ٿو سگهي.“

منش رڳو قدرت جي پيدائش کان آهي. هو سنسڪار ۽ واسنانون پاڻ سان ڪٿي ٿو اچي. جي ڪيس اهي ڪاربه ڪرڻ لاءِ ٺهي ٿيون وڃن، جي سندس اڳ.

پوئو هو، عن پنهنجي ڪرمن ڪري پنهنجي پوئو ٿا
وڃائي ٻڌي آهي، اسين جيڪڏهن ڪشت ڀڙڪيون ٿا
تہ اهو سڀ گذريل ڪرمن جو نتيجو آهي، انلاءِ ايشور
کي ٿلاهي ٺهرايو واجب ڪين آهي.“

سوامي وويڪانند ٻيءَ هڪ لٽر ۾ چيو آهي
”اسان مان هر هڪ اڻت گذشت جو نتيجو آهي، ٻالڪ
سلسار ۾ پنهنجي گذشت جي اوجي سان جنم وٺي ٿو.
کيس پنهنجا گذريل ڪار به ٿي پورا ڪرڻا پون ٿا. اهو
آهي ڪر جو سڌانت، اسان مان هر هڪ پنهنجي قسمت
جو پاڻ ٻڌائيندڙ آهي. اسين، اسين ئي پنهنجي ڪشتن
۽ پوڄائن لاءِ ذميوار آهيون، اسين ئي ڪار، آهيون،
اسين ئي ڪارڻ آهيون، انڪسري اسين آزاد آهيون.
جيڪڏهن آءٌ دڪي آهيان تہ اهو دڪ ۽ ڊون ئي پيدا ڪيو آهي.
ان مان پرسڌ آهي تہ جي آءٌ چاهيان تہ سڪي تہ ئي
سگهان ٿو، جيڪڏهن آءٌ پوئو آهيان تہ انلاءِ تہ ٿلاهي
آءٌ ئي آهيان، اهو ثابت ٿو ڪري تہ جي چاهيان تہ
آءٌ پوئو ئي سگهان ٿو.“

بابا يارڻي پنهنجي ”سري ڪرشن“ پستڪ ۾ لکيو
آهي ”ذريعي عيش عشرت، سڪ سمپتيءَ جي جيون،
گذريل جيون جي سٺن ڪرمن ڪري آهي، دڪ درد،
مصيبه، مسڪلات جي جيون خراب ڪرمن ڪري.“

دويت واد موجب ”اسانجي سرڀر بنيان سوکير سرڀو
آهي، ان ۾ اسانجا ڪر ڪنا ٿيندا ٿا وڃن، اسين جيڪو

پاڻ پنهنجو بدائيندڙ آهي اي ڪا، شڪتي سندس
قسمت يا پرابڌ ڪانه ٿي ناهي. هو پنهنجي قسمت پاڻ ئي
ٿو ناهي. هر هڪ منش جي ٿورڙي سندس هن جنم سان
شروع ڪانه ٿي ٿئي، پر اها صدين کان تيار ٿي رهي
آهي.

انگلينڊ جي نامياري ودوان ۽ گرنٽڪار ڪارلائيل
چيو آهي ”هرڪو جيڪي پوکي ٿو، سوئي لڙي ٿو.“
جهڙيءَ ريت ڪڇڪ جو ٻج، زمين ۾ وجهڻ سان ڪڇڪ
پيدا ٿئي ٿي ۽ نه ڇانور، تهڙيءَ ريت انسان جيڪي
نه پنهنجي گذريل جنم ۾ ڪيو آهي، ان جو ئي کيس
نئين جنم ۾ ڦل ملي ٿو. گذريل جنم ۾ ڪنهن کي ڏکيو
هوندائين ته هن جنم ۾ وري ڪير کيس ڏکيو ٿيندو. گذريل
جنم ۾ سٺا ڪرم ڪيا هوندائين ته هن جنم ۾ هو سندر
وايو منڊل ۾ جنم وٺي ٿو ۽ سڀڪو ساڻس سٺو ورتاءُ
ڪري ٿو ۽ سنسار جا سڀ سڪه سندس لاءِ ميسر ٿين ٿا.
اڳئين جنم ۾ منش جنهن قسم جا ويچار ڪيا هوندا،
اهي هن جنم ۾ سندس عادتون ٿين ٿيون. اڳئين جنم ۾
جهڙيون سندس عادتون هونديون، اهڙو هن جنم ۾ سندس
چرित्र ۽ اخلاق ٿئي ٿو.

هڪ ودوان چيو آهي ”ڪرم هڪ مازڪ سڌانت
آهي، جو برابر تصديق ٿو ڪري ته اسين پنهنجي گذريل
جيون جي ڪار گذارين کي ميساري ڪونه ٿا سگهون.
ساڳئي وقت پتن ۽ ڪوشش کي به عجيب شڪتي

جهڙيون حالتون پيدا ڪريو. خزانو بند رکي، هرڪو پنهنجو
ڪم ڪري. مان هينئر محسوس ٿي ڪريان ته سڀني
لاءِ ساڳئي وقت سڪي ٿيڻ ممڪن نه آهي.
دام وراڻيس ”جيئن تون چوڻ ٿي، تيئن ئي ٿيندو.“
هڪدم حالتون ڦري ويون. هرڪو پنهنجي پنهنجي ڪم
کي لڳي ويو.

پر سوال آهي ته الف جو شاهوڪار ٿيو، يا ڇو
غريب ٿيو؟ يا الف جو شاهوڪار جي گهر ۾ جنم ورتو
۽ ب غريب جي گهر ۾؟ ائين آهي ڇا ته سنسار جو
سرشتو هلائڻ لاءِ ابشور ڪن کي وات ۾ چانديءَ جي
ڇهڇي سان پيدا ڪيو ۽ ڪن کي غريبن جي ڪڪائين
جهڙاڻين ۾. اهو به ٿي رهيو آهي ته ڪي غريب شاهوڪار
ٿيو پون، ته ڪي شاهوڪار وري غريب ٿيو پون.

ڇا اهو سڀ، ڪا شڪني آبيشاهي نه وٺي ۾ ڪري
هي آهي؟ هڪ سان باسخطريءَ نوازش نه ٿئي سان
انصافي ۽ انياءَ ڪري رهي آهي؟ ٻاڪٽر راڌا
رشدن چيو آهي، ”ڪرمن جو قانون طلب ٿو ڪري
سڀين اهڙو ڪو به ويچار ڪونه ڪريون ته ڪا
بخطري يا آبيشاهي آهي يا ڪنهن جي نه ويجهڪ يا پور
سنسار جو ڪاروبار ٿو هلي.“

ڪڏهن باسخطري يا آبيشاهي نه آهي ته ضرور
قانون مطابق سنسار جو ڪاروبار هلي رهيو هوندو
مهاڻاڻون، ودوان وگياني چون ٿا ته هرڪو انسان

محنت ۽ اورچاڻي چونڊ هجي. پر جواهر لعل نه ڏس جو
 ڪاروبار ٻين وڙين ۽ سيڪريٽرين، عملدارن ۽ ڪلارڪن
 وغيره جي مدد ۽ سهڪار سان هلائي سگهي ٿو. انڪري
 ٻيا جيڪي سندس ٻانهن ٻيلي آهن، جي ساڻس هٿ
 هٿ ۾ ڏيئي بيٺا آهن، سي نه سرڪاري ڪاروبار هلائڻ
 لاءِ ضروري آهن، جهڙو جواهر لعل.

سنسار ۾ هر ڪو ماڻهو جيڪو ڪاريه ڪري رهيو
 آهي، سو سماج لاءِ ضروري آهي. جيڪڏهن سڀ
 شاهوڪار هجن ۽ محلاتن ۾ عيشن عشرتن ۾ گهارين نه
 سندن لاءِ محلات ڪير ٺاهيندو، ڪير ٺغاري ڪٽندو،
 ڪير رازو ٿيندو، ڪير واپو ٿيندو وغيره.

سري ساردا ديويءَ کان هڪ شش پڇيو، ”ماڻا
 جيڪڏهن ايشور آهي نه پوءِ سنسار ۾ ڊڪ ڊرڊ ۽ ڪشت
 ڪليس ڇو آهن؟ ڇا هو ڏسي ڪونه ٿو؟ ڇا کيس ڊڪ
 دُور ڪرڻ جي شڪتي ڪانه آهي؟“

ماڻا کيس وراڻي ڏني، ”سنسار ۾ سڪ نه آهي، ڊڪ
 نه آهي. ڊڪ نه هجي نه سڪ لاءِ جيڪو ڪنهن کي
 ٽڙ ٽٽي؟ تنهن کان سواءِ سڀئي سڪيا ستابا ڪيئن
 ٿي سگهندا؟“

سيتا هڪ ٻيري رام کي چيو، ”ٻران ٺاڻ، اوهان
 جي ٻرجا ڪيئن نه پوڳڻائون پوڳي رهي آهي، ڊڪ ڊرڊ
 سهن ڪري رهي آهي. ٺوهين سندن ڊڪ دُور ڇو ڪين
 ٿا ڪريو. سڀني کي سڪي ۽ آسودو ڇو نه ٿا ڪريو؟“

منش کي پنهنجو سڄو پاڻ پاڻ لاءِ آزاد ٿو ڇڏي. پوءِ
منش کي ايشور لاءِ روشنيءَ جي روپ ۾ کين ٺهاري
آهي پر انکي پنهنجو پاڻ ئي سمجهڻو آهي. منش ايشور
جو ٿورو آهي. ايشور کي سڃاڻڻ ايشور ٿيڻ آهي، نه
ايشور پسڻ.“

پال برٽن ٻڌائي ٿو ”ديول يا مندر ۾ مالڪ کين
ملندو. تنهنجي هڙدي ۽ اُمڱن جي اندرئين ٽهر ۾ ئي
هو براجمان آهي. ان باري ۾ بحث مباحث مان ڪي
ڪمن ورتندو. پنهنجي اندر ۾ پيهي ايشور جي آپاسنا
ڪرڻي آهي. سڄي آپاسنا لاءِ نماڻائي ۽ نهٺائي ضروري
آهي. ائين پاڻءَ جي ڄڻ هڪ بالڪڙو پر مانا جي حضوريءَ
۾ بيٺو آهي.“

آپو يا خودي ئي ايشور ۽ انسان جي وچ ۾ شاهي
اڏ آهي. ”خودي ۽ خدا ائي انسان جي من ۾ کيئن
مائيندا“ شاء صاحب چيو آهي ”هيڪر هٿ ڇڏ نه اوڏو
ٿين عجبين کي.“ پاڻ ۾ نماڻائي آڻي، سائنٽ ۾ ويهڻ سان
آپي يا خوديءَ جو نانءُ نشان ئي مڙهي ويندو. منش جو
وجود يا هستي فنا ٿي ويندا ۽ منش ۽ مالڪ وچ ۾ جيڪو
هڙدو آهي، سو ازخود هٽي ويندو ۽ منش منصور وانگر
پاڻ کي ئي حق ڀانيڻدو.

صبي آيو به نه هجي. ويچارن کي سائنٽ بر رکڻ،
مڃي شهنشاهي ٻالڻ کي سائنٽ ڪرائڻ آهي.
بال برلشن وڌيڪ لکيو آهي ”ايشور جي ڀڳتي ڪرڻ
ن اڳ منڇن کي پاڻکي وسارڻ گهرجي. پاڻکي وسارڻ
ن اڳ کيس پنهنجي ويچارن تي غابطو رکڻ جڳائي ۽
پنهنجي من کي مات بر آڻڻ گهرجي. مڪمل ريت سڻڻا
وابست ڪرڻ آهي البت ڏاڍو ڏکيو، پر ڀتن اوس ئي
ڪرڻ گهرجي.“

ڌيان بر ويهڻ ويل منڇن کي ٿوري بر ٿورا ويچار اچڻ
گهرجن. جيئن ٿورا ويچار اوڻرو پنهنجي اپاڻڻهار جي
وڌيڪ اوڻو ٿو اچي. پنهنجي هردي اندر سندس
خاڪريءَ جو احساس ٿيڻ لڳي ٿو. منڇ پنهنجي هردي
اندر هڪ برڪار جو برڪاش پسي ٿو. اهو برڪاش، اها
روشني ئي ايشور آهي. ايشور کي روشنيءَ ڌارڻ آهي
طرح ڏسي ئي ڪونه سگهجي ٿو. ايشور جيڪڏهن پاڻکي
برڪاش جي روپ بر پرکيش ڪري نه شڪر گذار ٿي ۽
اهو مبارڪ ۽ سندر تجربو آهي. وڏو ڪري ڪين ايندو.
وڏو ڪري انڪري ڪين ٿو اچي، ڇاڪاڻ ته اهو
برابست ڪرڻ بعد منڇ اڳتي وڌڻ ٿو چاهي. روشني
بر دويت جي نشاني آهي. ۽ نه منڇ روشنيءَ کي
ٻانڌڪان نيارو سمجهندو. ايشور کي ٻانڌڪان الڳ پائيندو.
اڻ ٿو بد نه آهي ٻانڌڪي ڄاڻڻو ته مان ايشور آهيان.
روشنی ڏيکارڻ بعد ٻالڻ بنڻي هتي ٿو وڃي

۽ ڀائيندو نه مان پاڻ ئي ڪرڻ آهيان.

ومن مهارشيء چيو آهي ”پنهنجو پاڻ سڃاڻ“ يونان جي آچاره پٽ گورس نه چيو آهي Man Know Thyself (منش پاڻ سڃاڻ)

”سڀ سڀو ئي حال، منجهان ئي معلوم ٿئي.“ (شاه) سڄل سرمست چيو آهي:-

پاڻ پنهنجو پاڻي هي، صورت منجهه سڃاڻ
الله الله چو چوڻ، پاڻ ئي الله ڄاڻ

پاڻ وڃائي پاڻ، ڳولهي لهج پاڻ کي
پاڻ منجهان ئي پاڻ کي، ٻولي ڄاڻ سڃاڻ

پنهنجو پاڻي رڳو ٻيٺ جي ضرورت آهي. پال اوٽن پنهنجي بستڪ Inner Reality ۾ لکيو آهي ”منش لاءِ ڪيل هڪ ئي مارڪ آهي، اندر ۾ ٻيٺ. پنهنجي سربر ۽ ويچارن کي سانئ ۾ رکڻ سان اهڙو وايو مندل پيدا ٿي وڃي ٿو، جو اڌ ياتوڪ آتما منش سان روح رهاڻ ٿي ڪري ۽ پاڻ کي پرئڪش ٿي ڪري. منش جو اهو ڀتن آپاسنا جو هڪ طريقو آهي ۽ انهيءَ اٿا سانئ ۾ ايشور ڪيس پسڻ ۾ ايندو.

پنهنجن من کي مات ڪرائڻ جي ڀتن جي معنيٰ آهي انسان پنهنجي شخصي جيون کي وسارڻ جي شروعات ڪري رهيو آهي. منش جو شخصي آپس هنجي سمورن ويچارن جو جوڙ آهي. ويچار ئي ڪين هجن نه هوند

دل اندر ڏاڍي آند ماڻه هئس. ڪجهه منو ئي ڪين
 ئي لکس. ڪرشن پوڄارين وٽ ويو. ڪين عرض معروض
 ڪيائين ”ٻڌايو ته ڪرشن جو درشن ڪيئن ڪري سگهندس“
 پوڄارين ورائيس ”سالن کان ڪرشن پوڄا ڪري رهيا
 آهيون پر ڪرشن درشن برابت ڪونه ليدائون. وڃ برندان
 پر جتي انيڪ ڪرشن پوڄاري آهن. اهي شايد ڪو
 ڏس پتو ڏئي سگهنبي.“ ويچارو ويو برندان، هر هڪ
 ڪرشن مندر پر ويو. پوڄارين کي منڍون ميڙون ڪيائين
 ڪرشن درشن جي واٽ پتاو.“ هنن به سڌو سنئون
 قبول ڪيس ”اسان پاڻ، پنهنجي من جي اڀلاشا پوري
 ڪانه ڪئي آهي. گوگل وڃ. اتي پوڄاري ضرور ٺوڪي
 ڏي لائيندا.“ ڀڄائيندو ڀڄائيندو وڃي گوگل پهتو.
 اتي به اوسائي برابت ليس. مٿرا ويو، دوار ڪا ويو. هر
 حد ساڳوئي جواب مليس ”اسين ڪرشن جا پاٽ
 پوڄائون رات ڏينهن پيا ڪريون، پر سندس
 درشن جي خوش نصيبي برابت ڪانه ٿي اٿئون.“
 بيحد مايوسي وڪوڙي ويس. دلشڪستو ٿي پيو. جهنگ
 منهن ڏيئي هليو ويو. برابت پر هڪ پتر تي مات پر هڪ چتر
 هڪ منو ٿي، ٻين سڀني ويچارن کان منهن موڙي،
 ٻڪل وقت ويٺو رهيو. ان سن سنات پر پنهنجي هردي
 اندر ڪرشن پسڻ پر آيس. آواز ٻڌائين ”مان نه پنهنجي
 اندر پر ئي آهيان. رڳو منس سڀ ويچار ٽرڪ ڪري،
 سانت پر وڃي مون کي ياد ڪري ته پاڻر مون کي پسندو

گهڙي پل اچائي، مات ۾ ويهي، ٻين مڙين وڃان
 ۽ خيالن کي الوداع ڪري، پاڻ اندر پيهڻ آهي لاشڪ
 ڏاڍو ڏکيو، مهاڪنن، ازحد مشڪل. پر ڪير ٿوري ئي
 سڦلڻا پرايٽ ڪري سگهي، نه سنت مهاڻائون چون ٿا
 نه اندر جو آئينو اوچل ٿي وڃي ٿو ۽ منهن نه فقط
 مالڪ جو مشاهدو ٿو ماڻي پر سسئيءَ وانگر سهجڻي ٿو
 نه جنهن پنهنجي لاءِ پير پتون ڪير، جنهن پنهنجي لاءِ
 ٽڪر ٽاڪير، ڏولگر ڏورير، جهنگل جهاڳير، رڻ پت
 ولس، سو پنهنجي پاڻ ئي آهيان. سچل سائين به ساڳيو
 ئي سچ چيو آهي، ”بيهي پروڙير، ٿا پنهنجي پاڻي
 آهيان.“

شويتا شوٽر اُپنشد ۾ ڄاڻايل آهي ته ”جيئن ڪوئي ۾
 اگني، ڏند ۾ مڪڻ، ٿرن ۾ ٿيل اڪل آهي، ۽ ڪوئي
 کي ٻارڻ سان اڏي پسڻ ۾ ٿي اچي، ڏند کي ولڙڻ سان
 مڪڻ ٿو ٽڪري، ٿرن کي ٻيڙڻ سان ٿيل ٿو ٽڪري،
 جيئن، منهن جي گهٽ گهٽ ۾ ايشور ٿو وسي، جو ڌيان
 ۾ ويهڻ سان پر ٽڪش پسي سگهجي ٿو.
 وگيان لئنگنديءَ چيو آهي ”مون پنهنجي ٿيلسڪوب
 (دور بيني) سان گيٽي آڪاس قولها پر ايشور ڳولهي
 ڪين سگهيس. جڏهن دور بيني پاسيري ڪري ڇڏير،
 من مات ۾ آندڙ، نه اندر ۾ ئي ايشور کي ڳولهي لٽڙ.
 سرامي رامداس هڪ آکاڻي ٻڌائيندو آهي. هڪ
 شرڏاو ڪرشن پڳڙان جي درشن لاءِ ٿرڻي ۾ هيو هو.

جي توکي ڪونه ٿا چاهين يا جن نوسان خراب ورتاءُ
 ڪيو آهي. اهڙيءَ ريت انهن ماڻهن جي ويچارن ۾ ڦيرو
 ايندو ۽ تڏهن وڏي شڪتي اچي ويندي.

وقتي اشارت سنسار، پنهنجي مائٽن ۽ ڄاڻدار
 امن لاءِ ٻارائڻا ڄا ۽ اکر ٻول.

پوءِ ٻيو سهه رک ته پنهنجي ٻارائڻن جو اثر ملندو. ٻارائڻا
 وقت جيڪي پنهنجي اندر ۾ چاهائون آهن، سهجهه نه
 آهي پر ٻيون ٿيون ٿين ۽ پوريون ضرور ٿينديون.

اڪيلڪ-ڪرل، سنسار ۽ جي ٺاهو وڃي ٿو ۽ ڇيو آهي
 ته شڪتيءَ جو طاقتور روپ جو منش پيدا ڪري سگهي
 ٿو. سو آهي ٻارائڻا. ٻارائڻا ريد ۽ وانگر ڇهڪندڙ آهي.
 اسين ڇڏهن ٻارائڻا ٿا ڪريون ته ٻاڻڪي انهيءَ شڪتيءَ
 سان ڳنڍي ٿا ڇڏيون، ڄا وڌو ڪي سوڳهو جهلي رهي
 آهي. هر هنڌ ٻارائڻا ڪر، وات ويندي، آفيس ۾، دڪان
 تي ۽ اسڪول ۾. تنهن کان سواءِ پنهنجي ڪمري جي
 اڪيلائي ۾ يا مندر ۾ سڄي ٻارائڻا جيون جي وات آهي.
 ٻارائڻا منش ۽ سوشل ۽ وچ ۾ ڳنڍيندڙ ضرورت آهي.

ايشور ڪي ائين نه سهجهه نه هو سنگهاسٽ ٿي ويندو
 هڪ حاڪم آهي. هو پنهنجو مٿس آهي. پنهنجي پاسي ۾
 ٿي ايندو آهي. هن سان سرل ٻوليءَ ۾ ڳالهائڻ جيڪي
 پنهنجي دل ۾ آهي، تنهن کان کيس واقف ڪر. ٻڪر توکي
 ٻڌندو.

ٻارائڻا جو مکيه راز آهي ته ٽن جيڪي ڪرڻ، سو

جيئن نير سان روڙ پنهنجي ڏاڏي تي وڃين ٿو،
 جيئن ايشور سان ڳالهائون ڪرڻ جو نير ٿاء. ڏاڏي ۽ ڀاءُ
 يا بس ڀاءُ جي ڪم ڪندي، گهڙي ڀاءُ لاءِ اڪيون
 ڀوري، سنسار جي ويچارن کي الڳ ڪري ايشور سان
 ڪهڙو ڳالهائڻ، سمجهندڙ نه هئو هر هنڌ حاضر ناظر
 آهي ۽ توکي احساس ٿيندو ته ٿيندي بهه ويجهو آهي.
 من ۾ ويچار ڌار نه ايشور کي سان آهي ۽ ٿيندي
 سڃاڻتا ڪري رهيو آهي. ايشور جي آسپاس لاءِ طلب نه
 ڪر، پر وسواس رک نه هئو توکي پنهنجي آسپاس ڏيئي
 رهيو آهي.

انهيءَ ويچار سان پراڻا ڪر نه ٿيندي پراڻا سڻل
 ٿي رهي آهي ۽ ايشور انهن تي غور جي ور ڪا ڪري
 رهيو آهي، جنهن ٿون پراڻا ٿو ڪرين.

پراڻا ڪرڻ وقت سڄا ويچار ڪجن ۽ نه اٿا.
 پراڻا وٺڻ چوڻ گهرجي ته ٿون ايشور جي لاءِ
 سوڳار ڪرڻ لاءِ تيار آهين، پوءِ اها گهڙي به هجي.
 توکي جيڪي گهرجي، سو ڀاءُ گهر، پر ساڳئي وقت اهو
 به صاف ڪر ته جيڪي ايشور توکي ڏئي، سو ٿون
 اڪڻ تي رکندڙ.

پنهنجي پراڻا ۾ سڀ ڪجهه ايشور تي ڇڏي ڏي.
 پراڻا ڪر نه ايشور توکي ڀاءُ ڏي ته ٿون نيڪ ريت
 هليو ۽ وسواس سان. پيو سڀ ڪجهه ايشور تي ڇڏي ڏي.
 ڪندي به اڪر انهن جي ڀلي لاءِ به چڱو،

ٿو ڏين ۽ ناڪاميابين لاءِ ايشور کي ڏود ٿو ڏين. ايشور در
پرار ٿيا ڪر ”اي مالڪ مان ڪي ڪين آهيان. تون سڀ
ڪجهه آهين. تو سواءِ ڪوبه منهنجو آڌار يا واھ وسيلو
ڪونهي. هي ڪرپاندان تون منهنجي رکيا ڪر.“
پرار ٿيا جي اها پاوٽا هڻڻ جڳائي.

اسانجا سنت مهاتما ٿون، پوتر پستڪ به اهائي تسليم
ٿا ڏين ته منهنجي اوڻاين جو پورن ريت احساس
ڪرڻ بعد، ايشور در آڏاڻا شڌ پاوٽا سان ڪندو ته اوس
انهن کان آڄو ٿيندو.

ڪجهه عرصو ٿيو ٺارمن ونسيٽ جو هڪ پستڪ
”A guide to confident living“ پڙهيم. دلچسپ پستڪ
آهي. منجهس سندر ويچار ۽ اٽل امنگ ورتن نيل آهن.
وشواس پري جيون گهارڻ لاءِ اٽل پرار ٿيا کي اوچو آستان
ڏنو ويو آهي.

ٿورا مسئل ٿي اچائي شائتي ۽ نوڪلائي به گهاري. جيون
جي مسئلن کي پاسيرو رکي، سربر، من ۽ آتما تي آڄو
ڪري، ايشور به، منهنجو من لڳاءِ. سپاويڪ نهوني هنجو
ويهي ويچار ڪر.

ايشور سان سرل ۽ سپاويڪ نهوني ڳالهائ. من به جيڪي
به هجيئي، سو کيس ٻڌاء. کيس سهڻي پاشا يا سنن اکرن
به ڪجهه چوڻ جي ضرورت ڪانه آهي. جنهن به نهوني
تون ساڌارڻ ريت ڳالهائيندو هجين، انهن اکرن به ساڻس
ڳالهائ. ايشور سرل پاشا ٿي سمجهندو آهي.

احدڪار ڏنو. ڇو؟ هو اسانجو سڀاليندڙ، رهنما ۽ رکيڪ آهي. پوءِ اها هنجي جوابداري نه آهي ته اسانڪي اهم ٻار کان آڇو ڪري؟“

سوامي رامداس اتر ڏٺو ”ابشور ڪي پرار ٿا ڪر، ڪي ئي ڪن ٻڪ ٺوڪي اهم ٻار کان آڇو ڪندو. مهاراشترا جو هڪ سمنٺ هڪ سيٺي پرار ٿا ڳائيندو هو، ”اي پرمانا، ٺو مون پر اهم ٻار انهن ڪيو آهي، انکان آڇو نه ٿون ٿي ڪري سگهين ٿو. ٺوئي اودها جو پڙ ڏو مون ٿي وڌو آهي. مان نه اهم پڙ ڏو هٿائي ڪونه ٿو سگهان.“

ساڌڪ چيو، ”ڳڻيئي دينا پرار ٿا ڪئي اتر پر ڪڙيل ڪين نڪتو آهي.“

سوامي ۽ ورائيس، ”پرار ٿا هردي سان، دل سان، سڃاڻي سان، گهرائي سان هڪ منو هڪ چتو ٿي ڪرڻ گهرجي. پوءِ اوس سويڪار ٿيندي. پرار ٿا ڪندو ٿي ره، جيستائين قبول پوي. رات ڏينهن ٻاڪ جيان ويهي روءِ ۽ آرادنا ڪر. اهڙي پرار ٿا ڪڏهن به وڻرت ڪانه ويندي.“

ساڌڪ- ابشور ڪرو ٿا جو ساگر آهي، پوءِ هو اسانجي پرار ٿا ٿا ۽ ڇو ٿو ڪي ٺو پنهنجو پاڻ اسان مان اهم ٻار ڏور ڪري ڇڏي.

سوامي رامداس- هو ضرور ڪري ها، جيڪڏهن ٺو ڪيس انهن ڪرڻ ڏين ها. يعني ٺو هنجي پورن، ست سون وٺين ها. ٺو نه ڪاميابين ۽ ٻاڪي شرف

ٿو ڏين ۽ ناڪاميابين لاءِ ايشور کي ڏوهه ٿو ڏين. ايشور در
برار ٿنا ڪر ”اي مالڪمان کي ڪين آهيان. تون سڀ
ڪجهه آهين. تو سواءِ ڪوبه منهنجو آڌار يا واھ وسيلو
ڪونهي. هي ڪرپاندان تون منهنجي رکيا ڪر.“
برار ٿنا جي اها پاوٽا هٽڻ جڳائي.

اسانجا سنت مهاتمائون، پوتر پستڪ به اهائي تسلي
ٿا ڏين ته منش پنهنجي اوڻاين جو پورن ريت احساس
ڪرڻ بعد، ايشور در آرادنا شد پاوٽا سان ڪندو ته اوس
انهن کان آجو ٿيندو.

ڪجهه عرصو ٿيو نارمن ونسيٽ جو هڪ پستڪ
”A guide to confident living“ پڙهيم. دلچسپ پستڪ
آهي. منجهس سندس ويچار ۽ اٽل امنگ ورنن نيل آهن.
وشواس ڀري جيون گهارڻ لاءِ انهن برار ٿنا کي اوجو آستان
ڏنو ويو آهي.

ٿورا منت ٿي اڇائي شائتي ۽ ٽوڙڪلائي به گهار. جيون
جي مسئلن کي پاسيرو رکي، سرور، من ۽ آتما کي آجو
ڪري، ايشور به پنهنجو من لڳاءِ. سياويڪ نهوئي هنجو
ويهي ويچار ڪر.

ايشور سان سرل ۽ سياويڪ نهوئي ڳالههءِ من به جيڪي
به هجيئي، سو کيس ٻڌاءِ. کيس سهڻي پاشا يا سنن اکرن
به ڪجهه چوڻ جي ضرورت ڪانه آهي. جنهن به نهوئي
تون ساڌارڻ ريت ڳالهائيندو هجين، انهن اکرن به ساڻس
ڳالههءِ. ايشور سرل پاشا ٿي سمجهندو آهي.

اهڏڪار ٿڌو ڇو؟ هو اسانجو سنڀاليندڙ، رهندڙ ۽ رکيل
آهي پوءِ اها هنجي جوابداري نه آهي ته اسانکي اهر
پاو کان آڄو ڪري؟“

سوامي رامداس اتر ٿڌو ”ايشور کي پرارٿا ڪر،
پڪ ٿي پڪ ٿوڪي اهر پاو کان آڄو ڪندو. مهاراشترا جو
هڪ سنت هڪ سهڻي پرارٿا ڳائيندو هو، ”اي پرمانما،
تو مون ۾ اهر پاو آڻين ڪيو آهي، انکان آڄو به تون
ٿي ڪري سگهين ٿو. ٿوئي اودا جو ٻڙدو مون تي وڌو
آهي. مان نه اهو ٻڙدو هٽائي ڪونه ٿو سگهان.“
سادڪ چيو، ”گهڻيئي دفعا پرارٿا ڪئي اتر پر ڪڙيل
ڪين نڪتو آهي.“

سوامي ۽ ورائيس، ”پرارٿا هردي سان، دل سان،
سڃاڻي سان، گهرائي سان هڪ منو هڪ چتو ٿي
ڪرڻ گهرجي. پوءِ اوس سويڪار ٿيندي. پرارٿا ڪندو
ٿي ره، جيستائين قبول پوي. رات ڏينهن هڪ جيان
وبهي روءِ ۽ آراڌنا ڪر. اهڙي پرارٿا ڪڏهن به ورت
ڪانه ويندي.“

سادڪ- ايشور ڪروڙا جو ساگر آهي، پوءِ هو اسانجي
پرارٿائن لاءِ ڇو ترسي. ڇو ڪين ٿو پنهنجو پاڻ اسان مان
اهر پاو دور ڪري ڇڏي.

سوامي رامداس- هو ضرور ڪري ها، جيڪڏهن
تو کيس ائين ڪرڻ ڏين ها. يعني تون هنجي پورن
ریت سرن وٺين ها. تون نه ڪاميابين لاءِ بائڪي شرف

اسان لاء آهي ته ڪير اسانجي برخلاف ٿي سگهندو. ”
هن ائين ڪيو. سندس پٽيءَ ٻڌاير ته آئيني اڳيان
بيٺي پاڻڪي چوندو هو ”مان سڀ ڪجهه ڪري سگهان ٿو.
مون کي دماغ آهي. ايشور مون سان آهي. ايشور مون
سان آهي ته ڪير منهنجي برخلاف ٿي سگهندو.“
ان نوجوان ۾ همٿ اچي وئي. ساڻس جڏهن گڏيس
ته چيائين ”ان منتر جو ٿي پر تاپ آهي. پنهنجي گهٽتائيءَ
کي ٽڙي ڪڍڻ جو راز اچي ويو. اهي ڏهه اکر اچارڻ
سان، ويچار پر گهٽ ٿو ٿئي ته ايشور جو منهنجي اندر
۾ واسو آهي. ايشور جي هجڻ سان، ٻيو ڪوبه خلاف
ٿي ڪونه سگهندو.

اهي ڏهه اکر اسين جي ڏينهن ۾ اڌ ڏين دماغ ٿي
اچار يون ته من تي اهي ڄمي ويندا. جڏهن به ڪا
ڏکي حالت پيدا ٿئي ته پاڻڪي چٽجي ته ”ايشور مون
سان آهي“ ته ڪنهن به ڏکيائي جو مقابلو ڪري سگهيو.

پرارڻا هوش ۽ سوبهٽيءَ
وچ ۾ ڳنڍيندڙ وسيلو

سواهي راهداس کان ڪنهن ساڌڪ ٻڌيو ”اسين
محسوس ڪريون ٿا ته اهر پاو بيهڻ پينڪر ۽ خطرناڪ
آهي. ايشور دياوان ۽ ڪربانڌان آهي، تنهن اسان کي

آيو. ڊاڪٽر کيس ڪي هدايتون ڏيڻ شروع ڪيون. جو
چيس ”وڌيڪ هدايتن جو ضرور ڪين آهي. اوهان
ڏينهن جيڪا دوا ڏئي، سا مونکي ياد آهي. ان نسخي
سان مان نيڪ ريت هلي چلي پيو سگهان.“
ڊاڪٽر پڇيس ”ڪهڙو نسخو؟“

”توهان کي ياد نه آهي، ته تنهن ڏينهن توهان چيو
ته جيڪڏهن مان پاڻ کي مدد نه ٿو ڪريان ته ايشور
تي ڇڏيان ته هو مدد ڪري. ان نسخي منهنجي لاءِ گھڻو
ڪجهه ڪيو آهي.“

ڊاڪٽر چيو ”ڏسڻ ۾ اچي ٿو ته ايشور ۾ ايمان رکڻ
هڪ وڏي شڪتي آهي. انجيل ۾ سچ چيل آهي، ”انسان
جي ڳالهيو ناهه ڪن آهن، ايشور لاءِ اهي ممڪن آهن
اندر ۾ ايشور جا ويچار ڌارڻ سان، مدد جو پاڻڪو
گھٽ ٿو سمجهي، تنهن ۾ شڪتي اچي ويندي ۽ ناممڪن
ڳالهه ممڪن ٿي پوندي.“

نارمن ونسينٽ پيل ٽيون مثال ڏنو آهي. لکي
ته هڪ جوان مون سان گڏجو آيو. نسن جي ڪهڙو ٿي
ڪري بي جريت ٿي پيو هو. ٻيءَ طرح هو رشت پشت
پي لڳو. هن پنهنجي اٿاهه مشڪلاتن جو ورڻ ڪيو. مون
کيس چيو، ”سويل صبح اٿي، جيئن مون سان پيو
ڳالهائين، تيئن آئيني اڳيان بهي پاڻسان ڳالهائ. نور
پاڻڪي تسلي ڏئي سگهندين ته تو ۾ شڪتي آهي، طاقت
آهي. تون آئيني اڳيان بهي وڌيڪ چئه، ”جي ايشور

منش ٻنهنجي من ۾ اها ست اڪري ڇڏي نه هو
ٻنهنجو پاڻ ۾ وڏو وشواس سهجڻ لڳندو. پائيندو نه مون
۾ اڻاهه شڪتي ميسر آهي.

ايمان شڪتيءَ جو وڏو پندار آهي، آس اميد جو
خزانو آهي. پستڪ ۾ هڪ ٻيو مثال ڏنل آهي. هڪ
سولجر جنگ جي ميدان تان هڪ ٺنگ وڃائي گهر پهتو.
جنگ ۾ وسيلن دشمن ڪري ٺنگ جي ڪجهڙ سندس دل
کي ڌڌڪوڏ ڀڄي ڇڏيو هو. بستري تي پيو هو. نه کليو ٿي نه
ڳالهائين ٿي. هٿرادو ٺنگ جي آڌار جي هلڻ کان به
ٿوري واري ويندو. ٻيا ڪي سولجر هٿرادو ٺنگ سان
هليا چليا ٿي.

ڊاڪٽر ٺنگ ٿي هڪ ڏينهن کيس چيو ”اسين ٻنهنجي
اها ڳالهه کيس سهنداسون، نڪوئي توکي ضروري
ڪم ڪار لاءِ هيڏانهن هوڏانهن کڻي هلنداسين. توکي پاڻ ئي
پاڙڻو پوندو، اسين ٻنهنجي لاءِ ڪجهه ڪين ڪنداسون.“
ان زمڪيءَ جو سولجر ٿي اثر ڪين ٿيو. ڊاڪٽر
آخر ڏاڍو خفي ٿي ڇارن ۾ کيس چيو ”تون جيڪڏهن
پاڻ کي مدد ڪين ٿو ڪرڻ نه ايشور ٿي ڇڏ نه هو توکي
مدد ڪري. اٽ اٿي ڪڙو ٿيءَ ۽ هٿرادو ٺنگ لڳاء.“ ايشور
۾ وشواس رکي هو اٿيو ۽ هٿرادو ٺنگ جي آڌار تي هلڻ
لڳو.

ڪجهه وقت کانپوءِ ڊاڪٽر کيس ٻنهنجي بریتما سان
ڳهمندو ڏسي حيران ٿي ويو. هڪ دفعي هو ڊاڪٽر وٽ

شڪتين پر به وشواس ايندو.

مثال ڏنو اٿس ته هڪ مشهور فوت مال ڪيڏاري هو. کيس فوت مال ٿير جي اڳواڻي ڪرڻي هئي. اتفاق سان سندس هڪ ٽنگ زخمي ٿي پئي. ڊاڪٽرن چيس ته تون فوت مال راند کين ڪري سگهندين. سياوڻڪ دل شڪستو ٿي پيو. دوا درمل ڪيائين. ڪجهه ڪين وريو. نيٺ پنهنجي ماما جي صلاح تي، انجیل جي ان ست جو جاپ جهڙو لڳو ”ايشور اسان لاء آهي ته ٻيو ڪير ڪيئن به خلاف ٿي سگهندو“ من ۾ اهو واپچار ڪپ کوڙي ويس. پنهنجي زخميل ٽنگ ايشور جي هٿن ۾ سولهي ڇڏيائين. ڪمال ٿي ويو. ٿوري ئي عرصي ۾ سندس ٽنگ نيڪ ٿي ويئي ۽ فوت مال راند ۾ پنهنجي ٿير جي رهنمائي ڪري سگهيو. پوءِ ته سندس نسيو ٿي ويو ته ايشور ۾ رڳو وشواس رکڻ سان منس ڪا به رڪاوٽ پار ڪري سگهي ٿو. ان بابت ڪو به وڌيڪ لکيل آهي ته دليري، دل جي پختائي، ايمان ۽ ويساد انسان لاءِ وڏو ڀل آهن. هو ڪڏهن به شڪست کين کائيندو. پنهنجي من کي اهڙي ۽ رست ناهجي، جو ان ۾ شڪست جو واپچار ٿي پيو ڪين پائي. ڪهڙي به حالت يا اوستا ۾ انجیل جي اها ست ”ايشور اسان لاء آهي ته ٻيو ڪير خلاف ٿي ڪين سگهندو“ وڏو دير دالسو ٿي سگهي ٿي، انسان اهو ته ڏياري سگهي ٿي.

ٻيٽو ۽ ٻيٽي پنهنجي مٿي تي رکي ويهندو ۽ پوءِ کيس
 ٿڪ يا سور ٿئي نه اٿلاءِ جوابدار به پاڻ ئي آهي. گاڏي
 جڏهن سمورو بار کڻي سگهي ٿي ته بستر وٺي به مسافر
 کي گاڏي ۾ ئي رکڻ گهرجي ۽ نه پنهنجي مٿي تي.“
 ٻي ست، جنهنجو به مٿين ست سان لاڳاپو آهي،
 سا آهي ۽۔

If God be for us; who can be against us.

يعني جيڪڏهن ايشور اسان لاءِ آهي ته پوءِ ڪير
 خلاف ٿي سگهندو. اها ست انجيل
 (Bible) ۾ چيل آهي. قرآن شريف ۾ به لڳ ڀڳ ساڳيءَ
 ريت آيل آهي ”الله کان سواءِ پنهنجو ڪوبه دوست يا
 مددگار ڪين آهي. اهي جي الله جي اوت وٽن ٿا،
 سي ڪڏهن به دڪي ڪين ٿيندا. الله جو عت سدائين
 سندن مٿان رهندو.“

ڪجهه عرصو ٿيو ته نارمن ونسينٽ ٻيل جو هڪ
 ٻيٽڪ A guide to confident living پڙهيم. ان ۾ هن
 صاحب به مٿي ذڪر ڪيل ٻيٽڪ جو دلچسپ نموني
 ورتن ڪيو آهي. هو چوي ٿو ته منهنجي ڪڏهن سڪي
 جيون گهارڻ چاهي ته هڪ ئي مهڪن، سٺي ۾ سنو، ۽
 تسلي ڀريو طريقو آهي ته هڪ منتر ياد ڪري ”ايشور
 مون لاءِ آهي، منهنجو سائي آهي ته ڪير منهنجي خلاف
 ٿي سگهندو.“ ان منتر ۾ اٺاھ شڪتي سمايل آهي. ان ۾
 اسين اعتقاد ڪريون، وشواس ڌارين ته اسان کي پنهنجي

اوت آجهو ونجي. گروناڪ صاحب به چيو آهي ”ٿيرا
 پاڻا مينا لاکي - حڪم رڻائي چلڻا نازڪ لکيا نال.“
 ڪجهه به اوکو سوکو اچي ٿو ته اسين چستانن ۾
 بڻجي ٿا وجودن. يا ايندڙ وقت جا انديسا به ڏپ ڏاء
 اچيو ٿا منهن ڏيکارين ته منجهيو به ملول ٿيو وڃون. ڏک
 سگهه ته سنسار ۾ آهي ئي آهي. سگهه پٺيان ڏک، ڏک
 پٺيان سگهه، سنسار جو ٿير لئ ويا آهن. چاندنيءَ کان
 پوءِ انڌيري، انڌيريءَ پٺيان چاندني ٻار اڪٽين ڏسي
 رهيا آهيون.

ڏک سگهه ۾ ايشور جي پاڻي تي ڀل رهون به سائينءَ
 جي سرن وٺون، نه هوند ڏک ڏکي ڪين ڪن به سگهه ۾
 قرباني ڪين وڃون. گيتا ۾ ڪرشن پڳوان ارڃن کي ورور
 ڪري اهوئي انديش ڏنو آهي ته ڪرڻا ڪرائڻا وارو مالڪ
 آهي، انسان رڳو حقير آهي. انڪري کيس ايشور جي
 ئي سرن وٺڻ چڱائي.

گيتا جي چوٿين آڻياءَ ۾ پڳوان چيو آهي ”جي مدش
 منهنجي سرن وٺن ٿا، سي پڻ، ڪامنائين به ڪروڙ کان
 رخت رخت ٿا.“

زمين پٽاڙشي چونڊو هو، ”ايشور جڏهن ساريءَ
 سرشتيءَ جو نوجو ماڻهي ڄمار ڪيو آهي، پوءِ به جي انسان
 سندن سرور ڪين وٺندو ته سڄو ڏندو نه سهورو ٻار مٿس آهي
 نه ڏکي نه ٻار ٿيندو.“ هو هڪ ڏاڍسب مثال ڏيندو
 شهر سميت ڪرڻ ڪو انسان ٻيل ٿا آهي به جهڙو

ٿي رهي آهين. دوائن کان وڌيڪ ايشور ۾ وشواس رک.
 ٽڪيُون به ٽڏهن فرق ڪنديون، جڏهن هو (ايشور)
 اجازت ڏيندو. جڏهن سُر اچن ٿي ايشور وٽان ٿا نه
 لاهيندو به اهو ئي. هو اڪثر ڪري سرير جا روڊ موڪلي،
 آتما جي آگاهي ڇٽائي ٿو.

سندس دروازو ڪڙڪاءُ ۽ ڪڙڪائيندي ره. وقت سر
 هو اوس کوليندو ۽ توکي سڀ ڪجهه ڏيندو، جو اڳ
 ڏيڻ کان لٽائي رهيو هو.

۾ ستون - انسان لاءِ آٿت

۽ تسلي جو پندار

۾ ستون گهٽ عرصي کان ياد پئي رهيون اٿم. وقتي
 ويچار ايندو اٿم ته اسين انهن ئي عمل ڪرڻ جي جيڪر
 ڪوشش ڪريون ته هوند اسانجا دک درد انتظار
 انديشا دور ٿي وڃن.

هڪڙي ست نه ڪنهن ڪتاب ۾ لکي هئڻ:-

“Teach me to submit to Thy will and take
 refuge in Thee.”

يعني سائين سيڪاريند ته تنهنجي اڃا سويڪار ڪريان
 ۽ تُو ۾ سرن وٺان.

اسانجا سڀت مهاڻائون، گرنٽ براڻ به اهائي سکيا نا
 ڏين ته رب جي رضا ئي راضي رهجي ۽ ايشور جي

کي ٻئي طرف ٽڙي ويندڙ. ايشور اڃان آزاد نا جي پاڻ
۽ وڃ، جيئن شاهوڪار جي ڌرتي تي زبان کونگو يا
آزادي نيشل هجي. تنهنجو من ايشور جي عضوريءَ
۽ ڌر آئس جي گندي رهنديون نه ايشور اوس ٿولي
وهر ڪندو.

ٻوڙ ڪرڻ کان اڳ اسان کي ڄاڻ هئڻ گهرجي ته ايشور
کي ڄاڻڻ لاءِ اسان کي ٻار ٻار ڄڻجو ويچار ڪرڻ گهرجي.
اسانجو جڏهن هن سان نيتن بڻجي ويندو ته پوءِ به ٻيا
ٻار به سندس ويچار ڪنداسين ڇاڪاڻ ته اسانجي هردي
جو لاڙو اسانجي خزانن ڏانهن هوندو.

ابشور جو ويچار هر وقت ڪر. ٽنن جو نورتي رات
جو، ڪر حاج وقت نورتي واند ڪائي ۽ هر سدائين
ويتهو آهي ۽ نوسان آهي. هن کي اڪيلو ٻڌي نه ٿي.
دوست گهر بهي اچي نين مڻي اڪيلو ڇڏڻ ڪيتر
نه ڪر مراب ۽ اٺا سڻائيندو اڳيئي. پوءِ ابشور کي
ڪهڙن اڪيلو ٻڌيندو.

مان اها، نوار ٿيلا ڪونه ڪندس ته تون بيماريءَ کان
آزاد ٿين. پر ايسور کي اها نوار ٿيلا نٿا سان ڪندس ته
هو ٿو کڻي سگهي. ۽ صبر ٿي جو بيماريءَ جا ڪشت،
جستائين هو (ايسور) پهاڙي تيستائين سڄي سگهين.

ایماری : ایسور وٹان ٹی اچی، نیمازیء بر ایسور
اساچی وڈیک واجہ-رو؛ انرائتی نمونی حاضر آشی.
نیم-رو سمورو اعتقاد ہن پر نور نہ دے سمن نہ پناک

مالڪ، جنهن صورت ۾ تون مون سان ساٿ آهين، مان
ٺهندي آگيا موجب ٻنھجو من هنن خانگي ڳالھين ۾
لڳايان ٿو، توکي ويندي ٿو ڪريان ته مون ئي آسيس
ڪر ته ٺهندي حاضريءَ ۾ هميشه هجان. تون مونکي
ٻنھجي مدد ڪجهه. منھجا سڀ ڪاريه تون قبول ڪر
۽ منھجو پريم سوڳار ڪر.

ماتا ڏانهن خط

پرڏر لارڻيس ٻنھجي ماتا ڏانهن کي خط لکيا آهن.
انهن مان کي ٽڪرا هيٺ ڏجن ٿا.

پستڪن ۾ ايشور طرف وڃڻ لاءِ جدا جدا طريقا
پڙهيم. ويچار ڪيم ته اهي نه ٻاڻ مون کي مدد هائي
چڏيندا. فيصلو ڪيم ته ٻنھجو ٻاڻ سمورو ايسور کي
ڏيئي ڇڏجي. جيڪي به ايسور کان الڳ هئو سو لياڳ
ڪري ڇڏير ۽ ائين جيون گھارڻ لڳس خط سنسار ۾ رڳو
هو ۽ مان آهيون، ٻيو ڪوبه ڪونهي. ٻنھجو من هن جي
پوئو حاضريءَ ۾ ڪپائي ڇڏير. وقتي من ايسور کان ٽڙڪي
ويندو هو ته واپس وٺي ايندو هو سانس.

اسانکي ٻنھجو هردو سيني ڳالھن کان خالي ڪري
ڇڏڻ گھرجي. ڇاڪاڻ ته ايسور اڪلو ئي هردى ئي
قبضو ڪرڻ چاهي ٿو.

ٻنھجا ويچار سنساري ڳالھن ڏانهن ڊوڙندا آهن
ته ان جو هڪ علاج آهي. ٻنھجون اوڻايون ٻاس، ايسور
اڳيان نماڻائي اختيار ڪر. مان اها صلاح نه ڏيندو سانءُ
نه برار ٿا ۾ اڪيچار اکر ڪتب آڻ. ڪهڙا اکر ٻاڻ ويچارن

جيڪي ڪرڻو آهي سو هن ڪارڻ ۽ ساڻس پريز ۾ پوئل
رهڻو آهي.

اسين جيڪڏهن ايشور کي خوش ڪرڻ پنهجو مل
مقصد ڪري ڇڏينداسون ته شڪن ۽ شڪائين وٺل
ايشور طرفان روشنيءَ جو ٿورو ڏسڻ ۾ ايندو.

ايشور طرف وڃڻ لاءِ هن سٺي ۾ سٺو رستو رهو
ڳولهي لڌو هو نه پنهجو ڪوبه ڪاريه ماڻهن کي راضي
ڪرڻ جي خيال کان نه ڪرڻ گهرجي. اهو فقط ايشور
پريز خاطر ئي ڪرڻ گهرجي.

هن جي پاران ئي ڪا به ڪانه هوندي هئي، سواءِ
انجي نه ايشور مون وٽ حاضر آهي. هن جي آتما
ايشوري پريز کانسواءِ ٻي ڪنهن به ڳالهه کان ٻي خبر
هوندي هئي. هو چوندو هو ته اسان کي هميشه لاءِ پنهجو
سمورو آسرو دل و جان سان ايشور ۾ رکي، پنهجو پاڻ
سمورو کيس اڀڻ گهرجي. پوءِ اسان کي ڪڏهن به ڏوڪو
ڪونه ايندو.

سڀ ڳالهيون انلاءِ ممڪن آهن، جو صدق رکي ٿو،
انلاءِ گهٽ مشڪلات پريون آهن جو آشا رکي ٿو، انلاءِ
وڌيڪ سوليون آهن جو پريز ڌاري ٿو، انکان به وڌيڪ
سوليون آهن انلاءِ جو ٽهي ڳڻن جو اورچ ٿي، استعمال
ڪري ٿو.

پنهجي خانگي ڪم هاج ڀر هٿ وجهڻ کان اڳ ايشور
کي ٻڌائيندو هو (جيئن پٽ پيءُ کي ٻڌائي) ”اي منهنجا

پنهنجي عيبن جي پوريءَ ريت اوجھ هئس. پر ھمت
 هاري ڪين ويھندو ھو. ايشور اڳيان سڀ ڪجهه باسیندو
 ھو ۽ معافي ملڻ لاءِ عرض معروض ڪوڻ ڪندو ھو.
 قبولدار ئي ايشور جي پريم ۾ رڻو رھندو ھو.
 ايشور پاڻ لاءِ پنهنجي سرپرستي کي ڪشت ڏيڻ، پاٽ
 پوڄائون ۽ ٻيا ساڌن ڪرڻ کي ھو نڪو سمجھندو ھو.
 پريم دواران ايشور پاڻ، ھو سولي ۾ سولو ۽ ننڍي ۾
 ننڍو مارڻ سمجھندو ھو. ساڻس پريم ۾ پر رھڻ ۽ سڀ
 ڪاري سندس ڪارڻ ڪرڻ سان سڌو سندس ستم
 وڃي پھچي ٿو.

چوندو ھو تہ اسان جوھڪ ئي ڪاري نہ ايشور
 سان پريم ۾ پوئل رھون ۽ سندس وجود ۾ المست ٿي
 وڃون. ايشور جي پريم کان سواءِ، سرپرستي کي ڪيڏا بہ
 ڪٽي ڪشت ڏبا نہ بہ ھڪ ڀاڱي بہ ڏوٻي ڪوڻ
 سگھندو.

ڪنھن وقت بہ ڪنھن ڪاري ۾ مشڪلات محسوس
 ڪندو ھو نہ ايشور سان اُن جو ورڻن ڪري جڏبندو ھو.
 پوءِ جڏھن ڪاري ۾ ھٿ وجھڻ جو وقت ايندو ھو نہ
 جيئن آئيني ۾ منھن ڏسڻ ۾ ايندو آھي، تيئن کيس
 رستو صاف ڏسڻ ۾ ايندو ھو.

ايشور جي اوڏو وڃڻ لاءِ نہ وڌيا ۽ نہ وٺيان جي
 ضرورت آھي. ڪيول اسٽر ارادي وارو ھردو کٻي نہ
 ايشور کانسواءِ ٻيو ڪو ويچار ڪوڻ ڪرڻو آھي ۽

سرجوشي سان پهرئين کيس ياد کړا کهر چې، لوري
 ئې وقت پر دسط پر ايندو نه سندس (ايشور جو) پر سر
 اسانجې اندر پر آند ماند اناړي رهيو آهي.

کو شپ کاره کړو: وقت د کيائي متسوس
 کندو هو نه ايشور کي آرادنا کندو هو ”پر او، پرمانه،
 آه هي ۽ کاره کړي کين سکهندس، جيستائين تون
 سگه نه د بندين.“ پوء نه کهرچ کان وډيک سگه پالېر
 سمجهندو هو.

کين وقت پېنځې فرض پر جي گسندو هو نه هکدر
 قبولدار ئيندو هو ۽ ايشور کي چوندو هو ”جيکڏهن
 مونکي پېنځې وه چڏي د بندين نه ضرور انا کاره
 ئې کندس، نوکي ئې پېنځې عيبن اوکتن اځيان اڏ
 ئې بيهظرو آهي ۽ مونږ جيکي اوکتنون آهن، تنکي
 سنوار ټو ۽ سڌار ټو آهي.“

هنجو نسجو هو نه ايشور اسانکي کڏهن به چڏي
 کو نه د بندو، جيکڏهن اسين سرل پاؤ پر ايشور جي
 پيش اينداسين، ساڻس بنا لږي چوي ۽ صاف صاف دل
 کولي ځالها ئينداسون ۽ پېنځې کمن کارين پر سندس
 واهر لاء ليلائينداسون.

کين به کاره پر هت وجهندو هو نه ليک طرح
 کامياب ئيندو هو، چاکا نه هن جو اتل اعتقاد هو
 نه سپ کچه ايشور کارځ کړي رهيو آهيان، هو هر
 وقت مېنځو سائي آهي ۽ هنجې سدائين آسيب آهي.

چونڊو هو ته اسين ايشور جي حضوريءَ ۾ استاين ٿڏهن
 ئي سگهنداسين، جڏهن اسين لڳاتار ساڻس ڳالهه ٻولهه
 ڪندا رهنداسون. شرم جي ڳالهه آهي جو اسين ٻين
 سنهين ٿلهين ڳالهين ۾ چڪجي ٿا وڃون ۽ ماڻڪ سان
 لهه وڇڙ ۾ ڪين ٿا رهون، ساڻس روح رهاڻ ڪانه ٿا
 ڪريون، کيس حال محرم ڪري ڪونه ٿا سهجهون.
 اسانجي آتما جو جياپو، ايشور جي يادگيري آهي.
 اسانڪي پاڻ ايشور کي ارڙي ڇڏڻ جڳائي. سنساري
 توڙي آتمڪ ڳالهين ۾ سندس اوت وٺي، اسان کي
 اهو ئي سنشوش هٿ ڳهرجي ته اسين سندس ئي اڃاڻن
 جو پوراڻو ڪري رهيا آهيون، ٻوٽ ٻيل سور سختيون
 اچن يا سڪ سواد. سڄي سنشوشي آتما لاءِ سڀ ڳالهه
 هڪ سمان پاس ۾ اينديون.

ايشور اسانجي ٻر ٻر جي ٻريڪشا وٺي ٿو ته اسين
 ڪشڻ ڪليشن ۾ ڪيتري قدر منجهس ويسه رکون ٿا
 ۽ هن جي حضوريءَ کان ٽڙ ڪون نه ڪين ٿا.
 انسان کي اٽلا سلتا خيال اچن ٿا. پر سندس من جو
 لاڙو ايشور طرف هوندو ۽ هو ايشور کي حاضر ناظر
 سمجهندو ته ماڻڪ ٻڪ ٿي پڪ سندس رهنمائي ڪندو.
 کيس روشني اچي ويندي ته سنئين وات ڪهڙي آهي.
 ڪيئن ايشور سان لڳاتار ڳالهه ٻولهه ڪرڻ ۽ هر ڪا
 ڳالهه هن جي حوالي ڪرڻ جي باطن ۾ هير وجهجي، ان
 باري ۾ پادري لارنس چونڊو هو ته اسانڪي آدميءَ

سادي مندش جي جيون ۾ احساس ٿيل تجربا قلم
پيل آهن. سندس سادي لکڻي ۽ پرستش جا جهاڪا
ار آهن.

ايشور اءِ آزد ماند ڪيئن اچن ٿيس، سار هڪ
سڀ وار نا آهي.

ايو ارڙهن ورهيه مس هئس جو هڪ ساڌارو ڳالهه
هن ڌيان ڇڪيس. سياري جي مند ۾ واٽ وٺي وڃي
نيرو هو. وطن تي وڃي نگاهه پيس. ڏٺائين ته وطن جا
سڪي اچي پٽ پيا هئا. وطن خشڪ ۽ چٽ ٿوڙها ٿي
پيا. ويچار آيس ته بسنت بهار اچڻ سان ڪيڏو نه ٿيرو
جي ويندو وطن ساوا ٿي ويندا. پتن سان پوڄي ويندا.
ڏاڍ ٿل ڏيندا. ڏسندي مڙج مڙو پيو ايندو. گهڙي نه

قادر جي ڪرامت ۽ شڪتي آهي!
اها هڪ ڳالهه ايشور طرف ڪيس ٿيئي ويئي. اٿاهه
ايشور برابر اچي منجهس واسو ڪيو. ڪيس پاس ۾ آيو ته
ايشور مون سان گڏ آهي. هر جاءِ هو حاضر آهي. ”ٿيڏا
هڪان واهه، جت ڪٿ وسين ته تون.“

ارڙهين ورهين کان ويندي اسي ورهين تائين هو
ايشور جي حضوريءَ ۾ رهيو. ايشور سان ائين هئس
چيت ڪندو هو، جيئن ڪنهن برتر سان ڪجي. جيڪي
ڪندو هو، تنهن کان اڳ ساڻس صلاح ڪندو هو، ڪيس
پهنجي ڏکيائين ۽ مشڪلاتن کان آزاد ڪندو هو، ڪيس
ٿاڻيندو هو.

پو پو پرماتما جي پوٽر

حضوريءَ ۾

نهن ڏينهن هڪ پستڪ پڙهين - پور لارنس جو
Practice of the preseuce of God :-
پور لارنس سترهين صديءَ ۾ هڪ بادي هو. هن
جو نڪو هو نه پو پرماتما سڏيو مون سان ساڻ آهي ۽
هر وقت منهنجو هو ههڙو آهي. پستڪ به ان وٽ ئي
لکيو اٿائين ته ايشور جي حضوريءَ ۾ ڪيئن هجي،
ايشور کي هر دم ڪيئن باطن سان محسوس ڪجي.

هو پنهنجي جيون جو سهورو سهو پنهنجي پاڻن جي
شيوا ڇاڪريءَ ۾ وٺي ڪندو هو ۽ شيوا ڪندي سهورو
سندس ڌيان ان حقيقت ۾ هوندو هو ته ايشور جو نواس
منهنجي اندر ۾ آهي ۽ هو هر ڪم ۾ منهنجي وٽ ئي.
بابت پوڄائين، ڇهن ٽين جو وقت به ڪونه ملندو هو. هن
جي بابت پوڄا اها هئي ته مان سڏيو ايشور جي حضوريءَ
۾ هجان. ڇاڪڏي توڙي ننڊ ۾، اٽندي توڙي ويٺندي،
هلندي يا چلندي، گهمندي يا گهٽندي، فرصت به توڙي
ڪم ويل.

بادري لارنس ڪو پڙهيل ڪم هو. انڪري سندس
پستڪ ۾ ڪي وڏا ڳاڙها ڪم آهن. پر

راڙو ڪرڻ لڳي. ٿوري وقت کانپوءِ ڪنهن اچي خبر
 ڏنن ته سندن گهو ڏور ڏور ڏور ڏور ڏور ڏور ڏور
 مري ويو. پتي به اهو سوڙو صبر سان سهي ويو پر پتي
 ڏاڍو وهلور وڃڻ لڳي. پتيءَ کيس آئت ڏنو ته انهن
 گشتن ۾ به اوس ڪا پلائي هوندي. پر پتيءَ کي ويسه
 ئي ڪين اچي. رات جو اچي سهي رهيا. صبح جو
 اٿن ته ڏسن ساري جهنگل ۾ لاشن جا ڍڙا لڳا پيا هئا.
 رات جو ڏاڙيلن جي ٽولي ڪا جهنگل ۾ آئي هئي ۽
 هر هڪ جهوپڙيءَ ۾ قمار ڪري، هڪ به ماڻهو جهيڙو
 ڪين ڇڏيو هئائون. سندن جهوپڙيءَ اندر ڏاڙيل انڪري
 ڪين گهڙيا جو جهوپڙيءَ ۾ اهران ڪيو ڪين ڏسڻ ۾ ڪن
 آيو. سمجهائون ته ڪتي کان سواءِ جهوپڙي حاٺي ۽ ويران
 هوندي. پتيءَ پتيءَ کي چيو ”ڊڳو ۽ ڪتو جهوپڙيءَ
 ۾ اهران پينل هجن ها يا طوطي جو آواز ٿئي ها ته ڏاڙيل
 اسانجي جهوپڙيءَ تي به ڪاه ڪري اسانکي ماري
 وڃن ها. ايشور اسانکي بچائڻ لاءِ ڊڳي، ڪتي ۽
 طوطي جو موت وٺيو ۽ ان ڪري اسن زندهه آهيون.“
 پتيءَ کي احساس ٿيو ۽ چيائين ”سبح سبح ايسور
 جيڪي ڪري ٿو سو ڀلي لاءِ ٿي.“
 ڪرمن جو قل به اڻ ٿو ٿئي. اڪلن ڪرمن ڪري
 به مدش کي مصيبتون ڏسجنون ٿيون نمون ۽ ڪست
 پوڳڻا ٿيون ٿا. جيڪي اسان ٿو ڪيو هوندو سو ضرور
 نظر پوندو. انڪري مدش لاءِ صلاح ڀريو آهي ته ڪٿان
 يا رڙيون واکا ڪرڻ کان، سائتيءَ سان سب ڪجهه.

ٿو. ڏک سڌائين لاءِ ڪپ ڪوڙي ڪين ٿا ويهن، ”هيءُ
 ڏکڙا سڪن جي ڦري سونهن ٿيندا، هيءُ ڏولاوا آخر
 اچي ڏاڍ ڏيندا.“ نه جيڪر ڏک بههجو ڪرڙو روپ
 اختيار ٿي ڪين ڪري سگهن. ڪهڙو به ڏنل هجي،
 بيماري سيماري هر ڪنهن کي منهن ڏيکاري ٿي.
 سنت مهاتمائون به ان کان بچي ڪين ٿا سگهن. جندو
 امشور به ايمان آهي ۽ هنجي پاڻي تي پل رهڻ جو
 بت ٿا ڪن، سي هر حالت ۾ پرست ٿا پراپت ڪن ۽
 جي صبر سان سور ٿا سهن، تنکي ڪهڙي به بيماري
 ننگ ڪري ڪين ٿي سگهي. باقي بيماريءَ جي وقت
 جي ويچار ڪبو ته وڏي آڀا اچي ڪڙڪي آهي، رڙ
 هيٺ رڙ مٿي لڳائي ڏيئي نه بيماري به بهنجي پوري
 زور سان حيران پريشان ڪندي.

بیمار ماڻهو جي اهوئي ويچار ڪري نه هرڪو
 انسان ڪنهن نه ڪنهن سمی بیمار اوس ٿئي ٿو ۽ سندس
 بيماري به اڄ نه سڀان ضرور موڪلائي ويندي ته جيڪر
 بیمار بيماريءَ سمی ايترو خفي نه ٿئي، ايترو پاڻکي
 ڏکي ڪين سمجهي.

سوامي رامداس کان ڪنهن بچيو ”دنيا ۾ هيترو ڏک
 ڇو آهي؟ منش کي هيتري پيڙا سهڻي ڇو ٿي ٿو؟“
 تر ڏنائين ”دنيا ۾ ڏک به ڪارائتو مطلب ٿو سڏ ڪري.
 ته ڪو پوڳڻ ڪري اسين زندگيءَ جي اتم منزل تي
 پهچون ٿا. جيئن پوڳي لاءِ پاڻ ضروري آهي، تنهن

ڪٽيءَ هڪ دفع برابر ٿا ڪئي ”گهڙيون ئي مشڪلاڻن
 شل گهڙو ڪري ويٺس، جيئن پنهنجي پريتر ڪرشن
 کي وڌيڪ ڏم ۽ ڏور سان ياد ڪريان!“ ڪرشن ڇڏهن
 مالا ڪٽيءَ جي اڳيان اچي بيٺو هو ته ڪٽيءَ رڳو هڪ
 ئي ور کانئس گهريو هو ”وڌيڪ مشڪلاڻن موڪلين.“
 سوامي رامداس چيو آهي ”سڀ تجربا، پوءِ اهي
 ڪهڙا به ڪٽا هجن سي ڪارائتا آهن، جو ته اهي
 ايشور ڏانهن لڏي ٿا هلن. اهو برابر آهي ته پوکڻاڻون
 اسانکي اڻ وڻندڙ پاسن تي اچن ٿيون. ساڳئي وقت جي
 اسين ايشور جي مهر جو احساس ڪريون ته تڪ ڏور،
 ڪشت ڪليش جيڪر نياڙي روپ ۾ محسوس ڪرڻا
 لڳون، اهي ٿري جيڪر خوشي ٿيو پون، من ان منتر
 روپي شستر سان پورن شائتي برابر ڪري سگهي.“
 وڌيڪ چيو اٿس ”سنسار ۾ هر ٻڪار جون ڳالهيون
 ٽين پيون، سڪ به آهن ته به آهن، خوشيون به آهن
 غم به آهن. دليريءَ سان انهن کي منهن ڏيو، هممت
 و ڪنداسون، ايشور پر وڻنداسون ته ڳالهائون سڻايون
 ٿي وينديون ۽ ايشور وٽان گهريل مهر ۽ مدد اچي
 رسندي. ايشور ۾ پورن اعتقاد، ڪشت ڪليش ۾ وڌي
 مدد ٿو ڪري.“

اسين ساڌارن منهن البت ته ۽ غم ڏسي ٻاڻڪي
 ڏاڍو ڏکي سمجهندا آهيون، پر جي ويچار ڪجي ته هر
 ڪنهن انسان کي ڪنهن نه ڪنهن مهل ته ڏک اوس ٿي

ڪڙائي ڏسڻ ۾ هڙند ڪانه اچي. همت ۽ مشڪراحت سان
 انکي منهن ڏجي ته دڪ جو ڏنگ جيڪر نڪري وڃي
 ۽ دڪ جي ڪڙائي غالب ٿي وڃي ۽ پريشان ڪري
 ڪانه سگهي. جيڪي نه ٿئي، سو جي مالڪ وٽان آيل
 پانٽجي ۽ هر حالت ۾ مشڪ منهن تي ڌارجي ته هوند
 دڪ جي پيڙا ۽ پوڳا تنگ ٿي ڪين ڪري سگهي.
 سنڌ مهاڻائون ته چوندا آهن ته دڪ ايشور وٽان
 سوغاف آهن. شاهه صاحب چيو آهي:

”دوست گهائي دادلا، محب مارائي

خاصن خليلن کي، سختيون سهائي

ڪرست چيو آهي:-

Blessed are those who suffer

because they come nearer God

اهي مبارڪ آهن جي پوڳائون ٿا پوڳين، ڇو ته
 اهي ئي ايشور جي اوڏو ٿا اچن.

منش کي جڏهن دڪ رسي ٿو، پيڙا سهي رهيو آهي،
 ڪشت ۾ مبتلا آهي ٿڌن هو پنهنجي مالڪ کي ياد
 ڪري ٿو. سندس هردو ڪومل ٿو ٿئي، سندس زبان
 پريءَ طرف ٺولڙي، انهيءَ آشا سان ته:-

”اوليءَ ۾ عبداللطيف ڀٽيءَ، سچو ڏيندو سڏو.“

ايشور جا پڳت آراڌنائون ڪندا آهن ته يل وڌيڪ
 ۽ وڌيڪ پيڙائون اچن، جيئن مصيبت ۽ مشڪلات ويل
 من جو لاڙو ايشور طرف لڙي وڃي. ٻانڊون جي مانا

ٻيءَ به تنهنجي والا وا

دٻيءَ به تنهنجي والا وا

دڪم سڪم، خوشي غم، مان ايمان، آدر ارادر،
ٿڌي ڪوسي، اندڪار پر ڪاش، سڏتا اسڏتا سنسار پر
اڻ ٿر آهن. دڪ پر اسين دڪي ٿا ٿيون، سڪن ويل
هڙي پر وقت نا گهاريون. خوشيءَ سمي ٿوليا نه ٿا
سمايون، غم ويل اولڏي منجي پائي ٿا ويهون، مان ۽
آدر وقت گد گد ٿا ٿيون، ايمان ۽ ارادر ويل جوش ۽
غصي پر اڀي ٿا وڃون، اُستتيءَ ويل غرور ۽ گيمند پر
اڇي ٿا وڃون ۽ ننڍا وقت ڳڻتيون ڳارا ٿا ڪريون.

حقيقت پر اندڪار بنا پر ڪاش جو مهڻو جيڪر
ڪين پاسو پر اڇي. ۽ دڪ بنا سڪ جو مهڻو جيڪر
ڪين محسوس ٿئي. انسان سڪ ويل دڪ جو، مان مڃل
ايمان جو ويچار ڪري ۽ ٻنهي ڏانهن ساڳي ئي ٺهاري سان
ٺهاري، ۽ سر پاو ٿا ڌارن ڪري نه هوند دڪ ۽ غم
وقت دڪي ئي ڪين ٿئي. سنسار پر سڀ ڪجهه ايشور
جي اڇا سان ئي ٿئي ٿو. جڏهن سڪ دڪ ٻئي ٻڙيءَ
وٽان ٿا اچن ته دڪ وقت جيڪر سمجهجي ته دڪ
اڻ ٿر آهي، اُنکي ڦيرائي ڪين سگهيو، ”پريان مندي
ٻار جي هڙي، منائي آهي“ ۽ اُنکي بيمت سان چڪو نه.

تو کي سڀ ڳالهه جي ٻروڙ پئجي ويندي.

اسين پاڻ کي سڃاڻون ته ايشور درشن ڪا نڀاري
 دستو ڪين آهي. هڪ شش جي سوال جي جواب ۾
 ان کي ٽون پرايٽ ڪر. سياسي اختيار ڪرڻ جو ضرور
 ڪونهي. تياڳ جي معنيٰ اها ڪونهي ته گهڙو رڌا ڪڙڙا
 اوڍي، گهر کي ٽرڪ ڪجي. سڄو لياڳ آهي منهن
 سندس ۾ پاڻ کي سمائي ڇڏي. پنهنجو ٻروڙ وصال ڪري،
 سندس کي پنهنجي پاڪر ۾ آڻي. منهن ڇڏهن سيني
 لاءِ سر ٻروڙ ڌارن ٿو ڪري، ڇڏهن سندس درد واهڙو
 ته وصال ٿو ٿئي جو ساريءَ سرشتيءَ کي پنهنجي پاڪر
 ۾ ٿو ڀانڙي ته سندس ”مان ٻڙو“ غائب ٿي ٿو وڃي.
 سندس اکين لاءِ هر وقت ۽ هر هنڌ هري درشن ئي آهي.

آڻڻن ۾ به ڄاڻايل آهي ”ڇڏهن ٽون ٻين جو درد
 پنهنجو درد ڪري سمجهندڻ ۽ سيني جيون لاءِ ڀانڙيندڻ
 ته هنن ۾ به پنهنجي جيون سمايل آهي ته ڏيڻ ۾ ايندڻ
 ته پنهنجي درد ڪرڻ جيءَ ۽ ٽون هڪ ئي آتما آهيو ۽ وسڻ
 وٺڻ جو درشن پسندڻ.“

اڀرڻ واري کي بسط ۽ مٽي مٽي مراد کي ٻڌڻي سگهجي ٿو. ”
 ٻيڙ هڪ وڏو وستو آهي. اسين سڀني منهن کي
 جيڪڏهن ٻڌندڙ ٻيو پاڻ يا روبرو سمجهون ته اسانجو ٻيڙ
 ٻڌندڙ پاڻ ٿاين نه، ٻڌندڙي وٽ ٻڌڻن مٿن مائتن ٿاين رڳو
 محدود نه رهندو، پر سڄي منهن ڄاڻي ۽ الله ڄاڻي
 ويندو. منهن جو هر دو هڪواريءَ اُن اناءَ ۽ وشال
 پر اڀر سان اڀري وڃي ۽ ”مان“ ”مان“ هن جي اندر
 مان اڪري وڃي ته سندس اڀر ٻڌي کلي ٻوڏي ۽
 ”ساڳي ٿيڻو سم“ يعني هر هڪ منهن پر اڀر ٻڌو،
 سامي ۽ ٻه ڇيو آهي :

”ڄاڻي کڏي اندر مون، ٻي سڀ ممتا سم“

پوءِ ساڳي ٿيڻ سم، ڇيڻي ۽ ڪڇڙ پر.

پوءِ هڪ وستو، سڀني ر هڪ آتما ٿيڻ پر اڀري.
 سري اڀر ٻڌو ٿيڻ ٻه ڇيو آهي ”ٻڌندڙي آتما کي
 ٻين پر ۽ ٻين کي ٻڌندڙي آتما پر بسط اڀري پر اڀري
 آتما ٻين آهي، اڀر پر اڀر اڀر آهي، جو منهن ٻڌڻ
 ڪري سگهي ٿو.“ هن وڌيڪ ڇيو آهي، ”اسان کي
 احساس هڪ ٿيڻ ٿيڻ ته سڀ هو ئي آهي. اسانجو وجود
 ٻڌڻ هڪ حقيقت آهي پر اسان کي ٻڌندڙي ٻين ٻڌڻ جو
 نه ساءِ هڪ ٿيڻ ٿيڻ.“

ومن مٿاڻ شيءَ جي سکيا جو سار آهي :-

”Know thyself“, all else will be known to thee of
 its own accord.

”ٻڌڻ کي ٻڌڻ، ٻڌڻ کي سڃاڻڻ“ پوءِ ٻڌندڙو پاڻ ئي

ائين ڪرڻ سان سهاويڪ اسان کي احساس ٿيندو ته
اسين سڀ هڪ ٻئي جا روپ آهيون. ايشور ٻري انڪري
ٿو سمجهڻ ۾ اچي ڇاڪاڻ ته اسين پاڻ کي ٻين منهن کان
الڳ ٿا سمجهون ۽ ڀاليون پيا ته ايشور ڪا نڀاري
ويڪڻي آهي. انڪري هر هڪ جيءَ صرف پنهنجي ئي
ڀلي لاءِ پتن ڪري رهيو آهي. اهڙيءَ ريت اسين
وڃون ٿا ايشور کان ٻري ٿيندا.

ٻڌ ڀڳوان چيو آهي ”جهڙيءَ ريت ماءُ ٻارن ٻارن
جي مورتِي، پنهنجي جان جو کي ۾ وجهي به پنهنجي ٻار
جي سنڀال ڪندي آهي، تهڙيءَ ريت ئي هر هڪ منهن
کي سڀني جيون لاءِ اٿاهه ٻارن ڌارڻ گهرجي.“

سري رامڪرشن بزمهمنس کان ڪنهن ٻڌيو ”ايشور
کي ڪهڙيءَ ريت پسي سگهجي؟“ وراڻيائين، ”ماتا
پنهنجي ٻالڪي کي پيار ٿي ڪري، پٽ پٽ استري پنهنجي
پٽيءَ سان ٻارن ٿي وڻدي، دليوي ماڻهو سنسار جي
وستن سان محبت ٿورڪي. انهن ٽن ٻارن جي ٻارن
جي ميلاب سان، ايشور جو سڙو سڙو سڙو
سگهجي ٿو.“

وڌيڪ چيو اٿائين ”ايشور جي سڀني ۾ سڀي آباڻا،
ايشور جي سڀني ۾ سڀي ٻوڏا، لوڪن جي شيوا ۽ ڇاڪريءَ
۾ آهي. ايشور جو اٽل ۾ اٽل سڙو منهن آهي. منهن
جي خدمت ايشور جي آباڻا آهي. انسان جا ڪشت
مٿاڻ ۾ خلق ۾ خالق کي ڏسي، مخلوقات جي خدمت
ڪرڻ، سندن ڏک ۽ سوڳور ۾ پاڻ کي ڏسڻ ٿو.

انسان هڪ ڏس ۾ ايندا.

مغرب جي ملڪن جو سفر مختصر ڪرڻ بعد، رامداس جڏهن پنهنجي وطن وري رهيو هو ته هڪ ميٽر ۾ ڪائس وڻيو؟ ”مغرب جو ڪهڙو ملڪ اوهان کي وڌيڪ ملڪ سان يمت ڪرڻ لاءِ ڪين آيو آهيان. مان نه پنهنجي پريتم راءِ کي اوهان سڀني ۾ پسڻ لاءِ آيس. رامداس ته سڀني جيون ۾ ئي ايشور جو درشن ڪندو آهي. هن لاءِ ٻيو ڪو ايشور ڪونهي.“

سواهي ووڪانند به ساڳي ئي ڳالهه چئي آهي، ”ايشور هر هنڌ واپڪ آهي. اسان ۾ اوديا ايتري نه آهي جو اسين ان ستم ۾ وشواس ڪين ٿا ڌريون. حقيقت ۾ اسين سمورو وقت ايشور کي هر منڇ ۾ پسي رهيا آهيون. رڳو احساس ڪين ٿا ڌريون.“

ڪنهن شش پڇيس ”ڪيئن اسان کي احساس ٿئي ٿو اسين ايشور کي هر منڇ ۾ پسي سگهون؟“ ورائيائين

”وشواس هجي، اعتماد هجي، شڙا هجي، سڀني لاءِ ايم هجي. پوءِ مايا هتي ويندي ۽ سڀني ۾ کيس پي سگهنداسين.“

سڀي جيستائين گب سان پري بيٺي هوندي آهي، تائين چتمق الڪي ڇڪي ڪين سگهندو آهي. گب جي وچ ۾ بعد سڀي پنهنجو پاڻ چتمق ڏانهن ڇڪجي ٿو. اسانجي من تي به بغض، نفرت، غصي، لوب هجي گب ڇڙهيل آهي. سڀني لاءِ اها ڳالهه آهي ته

آهيون ته اسانجي اندر پر اوس هڪ ٻئي لاءِ حبيب ۽
 پُرير اکين ٿيندو، ٻين ۽ دڪ پنهنجا دڪ - مڃهنداسون،
 ٻين جا گشت پنهنجا گشت ڀائينداسون ۽ سڀني جو
 ڀاڻو ئي ڇاهينداسون. گيتا ۾ شلوڪ آهي ”سڀني سان
 سر ڀاڙ رکندڙ، ڀاڻڪي سڀني ڇيون ۾ ۽ سڀني ڇيون کي
 ڀاڙ ۾ ڀسي ٿو.“

ساري بخش ڄاڻي ۽ لاءِ سر ڀاڙو ڌارو، سڪ ۽
 پُرير پُر ڀاڙ وڃار رکڻ سان، اسانجو هردو ڪوئل ۽ پُتر
 ٿي ويندو، ٻيا ئي نشت ٿي ويندي، اسان ۾ پنهنجا ئي
 ايندي، اسانجي درستي وصال ٿيندي. سڀني کي
 پنهنجو ٻيو روپ پسڻ سان، هر وقت ۽ هر هنڌ اکيون
 هري درشن ٿي پيون ڪنديون. جيتوڻيڪ سڙو ڀاڙو
 سائين ٿي ٻيو پسڻ ۾ ايندو. انجيل ۾ به چيل آهي ”جن
 جو هردو پُتر آهي، سي مبارڪ آهن، ڇاڪاڻ ته هو ئي
 ايشور پسندا.“

سواءِ رامداس چيو آهي، ”سچو آتمڪ ايوءُ آهي
 سڀني ڇيون سان پُرير، سڀني ڇيون جي خدمت، سڀني
 ڇيون کي ايشور ڪري پسڻ.“ ٻئي هنڌ ٻيو اٿس
 ”سڀني کي سر درستيءَ سان پسڻ هون لاءِ ايشور کي پسڻ
 آهي. سڀ اسين ڀاڙ آهيون. ايشور درشن ٻيو ڪجهه
 ڪينهي، پر آهي پنهنجي اندر ۽ هر هنڌ ايشور جي
 عاضريءَ جو احساس ڪرڻ. ايشور ڪو زمين ۽ آڪاس
 وغيره لٽڪي ڪين رهيو آهي. هو نه اسانجي هرد تي
 اڏار وٺاڻ ڪو آهي. اهو اڏار ڌارو ڌار آهي.“

چوندا آهن ته مانڻ ڏيھيءَ جو اديش ۽ آدر
 آهي هري درشن . انلاء گهور ٽپسيانئون ڪرڻ، غنائن
 سنڀاس اختيار ڪرڻ، گهور ٽپسيانئون ڪرڻ، غنائن
 ٻهاڙن جي چوڻين ۽ اڪائنت آستان تي هڪ منو
 چنڻو ٿي لڳاتار ڏيان ۾ مگهن رهڻ، ساڌارڻ منش
 البت ڪنن مارڻ آهن . ڪويءَ جي من ۾ ڀڄڻ درشن
 سم، هري درشن جي ٻاري ۾ الاجي ڪهڙا ويچار هئا ته
 اکين جي اها پياس ڪهڙيءَ ريت پوري ٿي سگهندي،
 پر مهاڻا ڪانڌيءَ لاءِ هري درشن هو هر ساهواري لاءِ
 پرين، ستير، ٽي ٻڪو پختو رهڻ، سڀني جو سک ڪلياڻ
 ۽ ڀلو چاهڻ، ڪنهن کي به ڪين ڏکون يا دلچ ڏسان.
 دشي نالستاءِ به چيو آهي :-

"Where Love is God is"

جتي پريم آهي اُتي ايشور آهي .
 ڳيتا ۾ ڪرشن پڳوان چيو آهي "جو موليٰ سڀ
 منجهه، ٻسي ٿو ۽ سڀ مون منجهه، ٻسي ٿو، سو منهنجي نظر
 کان پري ڪين ٿو اٿي ۽ آءٌ سندس نظر کان پري ڪين
 ٿو ٿيان ."

اسين سڀ ايشور جون مورتيون آهيون . اسين سڀ
 هڪ ٻئي جا پيا ٻار آهيون، پيا روپ آهيون . اسان کي
 هڪڙهن اهواستاس هجي، اهو اليو ٿئي، اهو نه ٿي
 ۽ نه اسين سڀ هڪ ٻئي جا پيا ٻار آهيون، اسانجا
 پر البت علحددا ۽ ليڊا آهن، پر اسان
 آهي، "اسين سڀ هڪ"

ڏيندو. ڦلاڻو ڪم ٿيو آهي ۽ پرائميا کي ڪئين وڌندو. ”انسٽرڪٽ ٿيڻ لاءِ ٿاڻ“ ٺاڙي پريميشور جي ٺاڻ جو سرور آهي. جهڙي طرح ٿاڻ ٻڌ ڪندڙ سرور کي، سڄي سامهون ڪرڻ سان، ٿاڻ لاهي ڪري وڃي ٿي، آهي، جهڙي طرح اوڳڻن سان پُريل من مان، پرائميا جي ٺاڻ ڇڻڻ سان، اوڳڻ ڪري وڃي ٿي.

سوامي رامڊاس چيو آهي ”ايشور جو ٺاڻ اڄ پڻ رس آهي. ٺاڻ سمورن ڪرڻ سان منهن ٿاڻ ٻڌي وڃي ٿو. اهو اٺيو سندن هردي کي پور ڪيو ٿو ۽ ايشور کي هو هرهنڌ پيو ٻڌندو. انهيءَ پاڻا جي اثر هيٺ هو هر ڪنهن سان پُر ٿيندو. ڇهين سورج پُر ڪاش ڏيندو آهي، ٽين سندن پُر پراڻا، هر هڪ جي پاڻيءَ لاءِ سندن اندر ٻي شڪتي ڏاڍا وڌائيندي. سورج کان ٻيچي نه هو پُر ڪاش ڇو ٿو ٿئي ۽ هو ٻاڻاڻي سگهي نه ڇو ٿو ٿئي، پُر ڪاش ٿيڻ منهنجو سڀاءُ آهي. اهڙي ريت ايشور جو ٺاڻ سمورن ڪندڙ ٻي ٻڌندو ته منهنجو سڀاءُ آهي هر ڪنهن جو پُر ڪرڻ.“

اڪيون هري درشن جون پيپاسي!

”اڪيان هري درشن کي پيپاسي.“ ڪٿو ٿو ته سندر ڀڄڻ! ٻڌڻ سان ساڌارڻ منهن ٿاڻ ٻڌي ٿو. جهڙي ساعت لاءِ هري درشن لاءِ اڄڪ به اڃا اڃن تي سگهي ٿي.

ته هو باط حاضر هو. هڪ رات هن اڳي جهيٽان کيس ڪتاب پڙهي ٻڌايو. وري هڪ ڏينهن سڄيها جو کيس ڪتاب ڏانهن هلڻ لاءِ چيائين.

اتي نوي ڏينهن به اچي پورا ٿيا. ان ڏينهن پنهنجي پتيءَ کي چيائين ”اڄ نوي ڏينهن پورا ٿيا.“ پتي وانڙو ٿي ويو. چيائين ”نوي ڏينهن!“

”جو توهان کي ياد ڪينهي ته اسان طلاق جو فيصلو ڪرڻ لاءِ نوي ڏينهن ترسيا سون. اڄ اهو ڏينهن اچي ويو.“

ڪن بل لاءِ پنهنجي پتيءَ ڏانهن نهاريا نين. ڪتاب ۾ منهن وجهي، هڪ ٻيو ورائي چيائينس ”تري آهين ڇا؟ مان ٿو توکي سواءِ رهي سگهان. توکي ڪيئن ويچار آيو ته مان توکي ڇڏي ڏيندس.“

دام لام ۽ سائينءَ ۾ صدق اهڙيءَ ريت پتيءَ پتنيءَ جو مسئلو حل ڪري ڇڏيو ۽ سندن دڪ دور ڪيا. سائينءَ جو نام گنهڻ سان نه فقط دڪ سور دور ٿين ٿا، پر منس جي من ۾ اهي سٺيون ڳالهيون اٿن ٿيون، جي سٺت مهاڻا ٿون چوندا آهن ته ايشور جا ڪٿ آهن ۽ اوکٽ مڃهائڻ غائب ٿيو وڃن.

سري گرو ٺاڪ ڏيو چيو آهي ”پر ماڻها جو جنتن ڪرڻ سان منس جي من جو لاڙو جگن ڪمن ڏانهن ٽپندو ۽ ٻرن خيالن کان پري رهندو. جڏهن وقت منس پر ماڻها کي ياد ڪري کيس حاضرن حضور سمجهڻ لڳندو، تڏهن وقت سندس اندر وارو ان خود کيس اڳي

ٺا ايس ”سائين“ پر مدد ڪري سندس سهرن ڪري ڪيس
آڙاڻا ڪري. وڌيڪ صلاح ٺاڻائينس ته پنهنجي پتيءَ
سان ڇڏي وڃي ٻيو ڀيرو ڀاڳيون ڪندي هٿين ۾
ليهن اهو پتو پنهنجي اکين اڳيان آڻيندي ڪري. دل ٻر اها
ٻاڙا ٺاڙيندي ڪري ته پنهنجي پتيءَ ٻر ساڳي ئي ڇڏائي
موجود آهي ۽ اسان جي اندر ٻر اڳي وارو ٻيو ٻيو
سندس پيدا ٿي رهيو آهي.“

ڪٿي ٺاهين ته پتيءَ کانئس طلاق ڇڏي به طالب
ڪٿي. راءِ جو ٻيو سهرن ڪرڻ ڪري، سندس من
شان به هو. انڪري طلاق جي ڳالهه ٻڌي به چوس ٻر
ڪار آهي. پنهنجي پتيءَ کان لوي ٺاهين مهلڪ
ڳوٺاڻن. ڪيس پڙهائين ”لوي ٺاهين ڪالچوءَ به جي اوهان
اهو طالب ڪٿي نه آڻي سو ڪار ڪندس.“

ڊاڪٽر بنياڻ ڊاڪٽر ٻيو ٻار ڪار ڪندو هو. هو
اڪيلي ڳوٺ ٻر آس ٻار وٺي هوندي هئي. ٻيو ٻار سان
ٻار ٺاهي ڪندي هئي ۽ اکين اڳيان اهو پتو آڻيندي
هئي ته ٻار ڪو ڳوٺ ٻر ڪار آهي، ڪرسيءَ تي ڪتاب
ٻڙهي رهيو آهي، پنهنجي بستري تي لٽيو پيو آهي.
هو آهي ته پتو اکين اڳيان آڻيندي هئي ته اسين اڳي
ڪا به ڪري رهيا آهيون ٻار ڪو ڪرسيءَ تي ويٺو آهي
۽ ٻي ڪتاب ٻڙهي ٺاهي رهيو آهي.

ڪٿي راءِ ڪيس سمجھ نه ٿو ٻر آيو ته ڪو ڪرسيءَ
تي ويٺو هو. نه ته ڪيس ته متن ڪيول چتر سندس
ڪيس ٺاهي ٻار ٺاهيو هجي. اڳوڻو هجي ٻڪ ڪيائين

باب کان شد ڪرڻ لاءِ ڪهڙو پرائيڊ ڪريان. رشي
ان وقت ڪٿي به ڪين هو، پر سندس پٽ ويٺو هو.
راجا جي ڳالهه ٻڌي کيس چيائين ”ڀڳوان (رامچندر) جو
”نام“ ٿي پيرا ڇوڻ سان توهان جي پاپ جو پرائيڊ
ٿي ويندو.“ ڪجهه وقت کانپوءِ رشي هڻي آيو. پنهنجي
پٽ جو ڏسيل پرائيڊ ڏي، ڏک ڀري آواز به کيس
چيائين ”لکڻ ڪروڙن جنهن به ڪيل پاپ، رڳو هڪ
پيروايشور جو ”نام“ اڇاڙڻ سان هڪدم ڏوٻي وڃن
ٿا. اڙي بيوقوف پنهنجي شردا ڪهڙي نه ٺهڻ ٿي
ڏسجي، جو تو اهڙو ٻوٽو ”نام“ ٿي پيرا اڇاڙڻ لاءِ
آڪيا ڏئي آهي. شردا سان هڪ ڀيرو ٻڙيوءَ جو ”نام“
اڇاڙڻ ڪافي آهي.“

ڏکڻي ويل هر ڏي سان مالڪي ياد ڪرڻ سان
سڀ مشڪل آسان ٿيو وڃن ۽ مسئلا حل ٿيو وڃن.
نارن ونسينٽ پيل پنهنجي هڪ پستڪ به لکيو آهي
نه سائين جو نام اڇاڙڻ سان منهنجي سندس مسئلن به
رهڻائي ٿي ملي. هن هڪ مثال ڏنو آهي. هڪ ٻڻي
ٻڻي پاڻم هڻج مڙي جي جيون ڪهاري رهيا هئا. ڪجهه
عرصي کانپوءِ ٻڻي کي ڏسڻ به آيو نه سندس ٻڻي ڏانهن
منهن هڻي رهيو هو. معلوم ٿيس ته هو ڪنهن ٻي
استريءَ سان ٻڙي به ٻڙي ٿيندو ٿي ويو.

اهو ڏسي هوءَ سهي ڪانه سگهندي هئي. ويٺي
ويٺي ٻي سرڪ ٿي ويندي هئي. هڪ سادو برش وٺ
لنگهي وئي. کيس سر بستو حال سڻايائين. هن حال

ڏيندو "اي دل توڙي فڪر من ڪر تيرا خدا به منڻ
مشڪل پڙا تو ڪيا هئا مشڪل ڪشا به هيء." کيس
اتاهه همس به شڪتي اچي ويندي. هر ڪنڌي مشڪندي
ڪهڙي به مشڪل ڳالهه ڪي منهن ڏيئي سگهندو.
جیل ۾ وڃڻ پاري آبهدا سمجهي ويندي آهي.
انسان جیل کان ڀڄڻ لاء هزارين روپيه خرچ ڪن به ڪين
هڪڪندو هڪڪندو. سڀ حيل و سيل هلائيندو نه ڪين
به ڪري کيس مان چڻي وڃڻي به جیل جا دروازا نه
ڏسجن. آزاديءَ جي آندولن سمی هزارين لکين جوان
جوانڙيون، ٻڌا ٻڌيون کلندا ڪڏندا ويندا هئا جیل
پريندا. جیل جي محبت نه هر منڻ لاء ساڳي آهي،
پر آزاديءَ جي آهنگن جي من پر اثر ڀاڙا هئي،
سدر ڪاريه لاءِ صدق کين شڪتي ٿي ڏني، کين همس
آهي ڏني جو جیل جون محبتون مشڪلاتون، ڪشت
ڪلش کين ستائي يا تنگ ڪري کين سگهيا. جن
ٿورن جو، ڪاريه جي اُتيا پر پوزن صدق کين هو يا
پوءِ سندن شرڙا لڏي لهي وئي، سي به نه جیل پر ڏکا
ڏينهن ڳڙا پندا هئا يا اُشاهي ۽ پوئتيهه پر وقت ڪا پندا
هئا، يا هرڳوئي معافي وٺي چند چڻائي ويندا هئا.
صدق به شرڙا سان سائينءَ جو به وٺڻ هڪ طاقتور
مستتر آهي. سڀ پناهه ڏوٿو وڃن به ڀڄ اچيو سان
ڏين. سري رام ڪرشن پر مومس جي ويڻن ۾ آيل آهي
نه هڪ برطرف جي خون جي هٿيه جو ڏوٿاري راجا،
هڪ برشيءَ جي ڪٽر ڏاڍين سکر وٺڻ لاءِ ويو نه ٻالڪي

يعني سندس سرن ونٺ سان، منش کي ڪو به لهر لوڏو
کين ٿو ٿئي! کيس تسلي ٿي وڃي ٿي ته هڪ مهان
شڪتي سندس ساٿي ۽ همراڻ آهي. ان مهان سُڪتي ۽
بر سندس وشواس ۽ شرڏا اٿل ۽ اُمر ٿيندا ويندا.

گورو ناک ديو چيو آهي، ”آتما جو ڪاڏو پر ماٿما
جو لام آهي. لام سرن ڪرڻ سان سرن ۾ رهندڙ ٻڌي،
الهي ۽ اکر پر ماٿما جو چستن ڪندي ڪندي اکر رس ۽
آلند ماڻهي رهندي ۽ ايشور سندس الڪ الڪ
سهايتا ڪندو.“

ايشور ۾ شرڏا رکڻ سان، ايشور جي سرن ونٺ سان
منش جي من ۾ پاوا لا اٿن ٿئي ٿي ته جيڪي به منهنجي لاءِ
ايشور ڪري ٿو، منهن ۾ ڪا به ڪاڻي ڇڪائي هوندي ۽ اهو
ٺيڪ آهي. ڪٿي ڪو ڪشت سر ٿي آس، ڪنهن
تڪليف منهن ڏيکاريس ته ”پريان سندي ٻار جي ٻڙوئي
منائي، ڪا اهي ڪڙائي چڪين جي چيٽ ڪري“ جي
پاوا لا ڌارڻ سان ڪڙائي به منائي ڪري پائيندو.
ڪوي ٿڳور گيتا ٻولي ۽ ۾ چيو آهي:

”هيءَ به تنهنجي آه ڪرڻا، پرين توڙي سخت آه،
آه جيوت ۾ سمايل، منهنجو ان ۾ سخت آه.“
ڪوي ٿڳور سائين کي چوي ٿو ته سخت ڳالهه به
تنهنجي ئي ڪرڻا آهي.

ساڌن سندن جو اليو آهي ته اهڙي پاوا لا ڌارڻا
سان ڪهڙي به محبت، ڪهڙي به آپدا ايترو سٺائيندي
ڪانه، ايترو ٿڳ ڪانه ڪندي. منش پاڻ کي آتڻ

جي من ۾ پاڻا اچي ٿي، شڙڙا اُنهن ٽنهي تي نه ايشور
سروشڪتيوان آهي ۽ احساس ۽ تسلي نٿيس ٿي نه ايشور
هر دم غروقت مون سان سهائي ۽ ستمڪ آهي.

هڪ ڪوالٽ لڏي ۽ جي پيءُ پڙ هڪ برهمڻ کي کير
ڏيڻ ويندي هئي. پتڻا پوري وقت ئي نه ملڻ ڪري،
پوري نير ئي کيس کير پهچائي ڪانه سگهندي هئي.
هڪ ڏينهن دير سان کير ملڻ ڪري، برهمڻ ڪوالٽ تي
ڏاڍي ڪاوڙ چندي. ڪوالٽ وراڻي ڏيس ”منهنجو
ڪهڙو قصور! گهر مان نه سويل اڪرندي آهيان، پر پتڻا
لاءِ ترسٽو ٻوندو اٿم. پيڙي جڏهن پڙجندي آهي،
تڏهن ئي هلندي آهي.“ برهمڻ چيس ”مائي، ماڻهو
رام جو نالو ڳڻهن سان ڄڻون روپي ساگر پار ٿري وين
ٿا، اون هيءُ لڏي پار ڪري ڪانه ٿي سگهن.“

سرل دل واري ڪوالٽ اهو ٻڌي ڏاڍو خوش ٿي.
ٻئي ڏينهن کان برهمڻ کي کير سوير ملڻ لڳو. اُورن
ڏينهن کان پوءِ برهمڻ ڪوالٽ کان پڇيو ”ڇو هاڻ نه ڪڏهن
به دير سان ڪانه ٿي اچين؟“ ڪوالٽ وراڻيس ”تو ڪين
مولڪي ڏس ڏاو ته رام ڳڻهن سان لڏي پار ڪري
سگهي آهي. هيئن نه پتڻا جي لوڙ تي ڪانه ٿين.“

قران شريف ۾ لکيل آهي ”جي الله جو نالو وٺن
ٿا، سي ڪڏهن به ڏکي ڪين ٿيندا. الله جو هٿ
سندن مٿان سدائي هوندو ۽ سندن پاٽ ڏوٻي ويندا.“
جيئن ٽنهي جي سرن وٺڻ سان اڻ ٿارون ڪي به هڪ
ڊب ڊاء ڪونه ٿيندو آهي، جيئن ايشور جو نالو وٺڻ

ٽٽو ويهڻو هوندو آهي ته لٽ جي آڌار تي هلندو
ي. ٻاهر ڪٿي ويڻو هوندس ته ڪنهن متر جو آڌار
هلندو. لٽ ۽ پنهنجي متر ۾ وسواس ڌرت سان،
سلسلي تي ويندي آهي ته کيس پنهنجي منزل مقصد
پهچڻ لاءِ بي ڪا چنٽا ڪانه ڪرڻي پوندي.
اڻ ٿارون نيمو جيلو سان ٻڏي درياھ ۾ گهڙي
وندو آهي. کيس سلسلي هوندي آهي ته نيمو ٻڏڻ سان
کيس ڪو پيڙ بولو ڪين پوندو ۽ ٻڏي ڪونه ويندو.
وڃي پيٽرو وقت سندس چاهندا هوندي ته پيو پاڻيءَ
۾ لٽڻ ڳندو.

ٻليءَ جو پوئوگرو هي ڪونه سگهندو آهي ته ٻلي
کيس وات ۾ جهلي ڪٽي گهمائيندي گهمائيندي آهي.
انگري هو ڪرڻ کان واپورهندو آهي. ماءُ جي اوب
وٺڻ سان کيس ڪرڻ جو ڊب ڊاءُ ڪين رهندو آهي.
ايشور جو نام به اهڙو ئي سلسلي بحس آهي. وسواس ۽
شرڌا سان نام وٺندڙ کي ڪنهن ڊب ڊاءُ جي عنتا
ڪين ٿئي. سندس پيڙائي پاڙو. ”پرپ ڪي سمرون،
ڪارج پوري. پرپ ڪي سمرون، ڪهه نه جهوري.“
پرپو ۽ جي سمرون ڪري سڀ ڪارج راس ٻين تاءِ
ڪڏهن به ڪا ڳڻپتي يا ڊڪ نه ٿو لڳي. سڪمئيءَ ۾ ٻئي
هند آهي ”پرپ ڪي سمرون، ڀٽ نه ٻياڻي. پرپ ڪي
سمرون، ڊڪ نه سنٿاڻي.“ پرپو ۽ جي سمرون ڪري
ڪهه به پيڙو نٿو ٿئي ۽ ڪو به ڊڪ نه ٿو ستائي.
ڊڪ سارو اڇاڻ سان، منس

سڀ دڪه دور هئي، جب قبرا نام لبيٽا

تنهن ڏينهن ٻال مندر مان موٽي پيپي شيرين سڀاهڙي سر
پر ڳاڻڻ لڳي ”سڀ دڪه دور هئي، جب قبرا نام لبيٽا.“
ڪهڙي نه آٿت ۽ اٿساهه، وشواس ۽ تسلي ڏياريندڙ ستا
سڄي ۽ دل ۽ شردا ڀري پاوا سان ايشور جو نام اڇاڻڻ،
سا ائين ۽ جو سمور ڪرڻ اٿاهه شڪتي ۽ جو پندار ۽ ائيت
اند جي ڪاڻ آهي.

”ارڏن ڪي ڏن رام، ٿرڻ ڪي ايل رام“

”سڀ سي ٻڙا هي ۽ ڀرڀو ڪا لار.“

ايشور جو نالو معنيٰ سندس اوت ۽ اجهو وٺڻ، کيس
بدهجڻو ساڻي، سونهون ۽ سهارو سمجهڻ. الجيل پرست آهي
”جيڪڏهن ايشور اسان سان آهي ته ڪير اسانجي خلاف
ٿي سگهندو.“ پوءِ دڪه دور وري ڇاڄا. ”هري ڪا لار
سڌا سڪ ڏاڻي.“ جو سڪ آهي رام ڀڄڻ پر، سو سڪ
ناهه اميريءَ پر.

منش ڪي ڪنهن ٻئي شهر ڏانهن ويڙهو هوندو آهي ته
هواستيشن تي وڃي، ٽڪيٽ وٺي، ان شهر ڏانهن ويندڙ
ٽرين ۾ چڙهندو آهي. ٽرين ۾ گهوڙو سان کيس بي ڪا پٽا
ڪا رهندي آهي. کيس بي ڪا، لڪاڻي وٺي ڪا
ٻولندي آهي. ٽرين کيس وڃي سندس ماڳ پهچائيندي آهي.
سورڌاس ويچارو ڏسي ڪين سگهندو آهي. کيس ٿڌو

وڙي عرصي ۾ ڪين اچان، ”انهن ٻنهي ٻالھين کي اٺاءُ
شڪتي ٿي ٿئي. انسان گڏ ٻار ٿيا جي ٻاريل هٿيار جو
استعمال مشرُ جي ڪهڙي به ڪمزوري يا اوڻائيءَ تي
اوس غالب پئجي ويندا.

جيڪي غلطي محسوس ڪين ڪن

باقي جيڪي مشرُ پنهنجي غلطي محسوس نٿي ڪين
ٿا ڪن يا ڪنهن جي اوڻائيءَ ڪري، اُنکي ڊاٽا يا
بي مانو ڪرڻا ٿيڪ ٿا سمجهن يا ٻئي ڪمپن جي اُٿي
هلت جو جواب اُٿي نموني ڏيڻ صحيح ٿا سمجهن ۽
سندن من اِشان ڪين ٿو ٿئي، ڇڪتاڻ وڌڻ تي به ڪين
کوٽڪر ڪين ٿو ٿئي، يا ٻانهون ڪنجي بهي ويٺا واجب
ٿا سمجهن، تن جي اهڙن ويچارن ۾ ڦيرو اچڻ البت
ڪن آهي. ڇاڪاڻ ته غلطيءَ کي غلطي هو سمجهن ٿي
ڪين ٿا نه اِڪانت ۾ ويهي پنهنجي غلطيءَ جو احساس
ڪندا ۽ نه وري ايشور کي آزاد ٿا ڪرڻا ٿي دل ورڏن -
اهڙن ڪن جي جيون ۾ به ڪي اهڙا موقعا اچن ٿا،
جو اڃانڪه سندن ويچارن ۾ ڦيرو اچي وڃي ٿو. راجا
اشوڪ کي سوين هزارين سال ٿي ويا آهن. هو اسان کي
اڃا ياد آهي. کيس آدرشي راجا ڪري سمجهندا آهيون.
راجا رامچندر ڪاٻوءَ. راجا اشوڪ جو ناماچار ڇوڪر ڊوڏار
ٿهيل آهي. عالم آشڪار آهي ته شروع ۾ راجا اشوڪ
نرڏئي ۽ هٻڇي راجا هو. پنهنجي طاقت وڌائڻ لاءِ
هروقت ٻيو گهاٽ گهڙ بندو هو ۽ جنگيون جوڙيندو هو.
اُنڪ راجائن جي ملڪن تي ڪاهون ڪري ڪين چٽو

وڙي غصِي ۾ ڪنن اڇاڻن، "اوهن ٻنهي ٻالهن کي اناه
سگھي ٿي ٿئي. انسان کڏ پوار ٿي جي پراڻل هٿيار جو
استعمال منس ٻئي ڪهڙي به ڪمزوري يا اوڻائيءَ کي
اوس غالب بڻجي ويندا.

جيڪي غلطي محسوس ڪين ڪن

ٻاڻي جيڪي منس پنهنجي غلطي محسوس ٿي ڪن
تا ڪن يا ڪنهن جي اوڻائيءَ ڪري، انکي ڊاٻاڻ يا
ٻي مانو ڪرڻا ٺيڪ ٿا سمجهن يا ٻئي ڪنهن جي آڻيءَ
هلس جو جواب آڻي نه وٺي ڏيڻ صحيح ٿا سمجهن ۽
سندن من اسان کي ٿو ٿئي، جيڪڏهن وڌڻ ٿي به ڪن
ڪو ڪر ڪن ٿو آڻي، يا ٻانهن ڪنهن جي بهي وڃڻ واجب
ٿا سمجهن، تن جي اهڙن ويچارن ۾ ڦيرو اچڻ البم
ڪن آهي. جيڪڏهن غلطيءَ کي غلطي هو سمجهن ٿي
ڪن ٿا نه اڳيان ۾ ويهي پنهنجي غلطيءَ جو احساس
ڪندا ۽ نه وري ايشور کي آڏاڻا ڪرڻ ٿي دل ورتلن -
اهڙن ڪن جي جيون ۾ به ڪي اهڙا موقعا اچن ٿا،
جو اڃا لڪ سندن ويچارن ۾ ڦيرو آڻي وڃي ٿو. راجا
اشوڪ کي سوين هزارين سال ٿي ويا آهن. هو اسان کي
اڃا ياد آهي. کيس آڏرسي راجا ڪري سمجهندا آهيون.
راجا رام چندر کان پوءِ. راجا اشوڪ جو ٿا مڃار پڻو ڳوڻ جوڌا
ڦليل آهي. عالم اشڪار آهي ته شروع ۾ راجا اشوڪ
ٿرڻ ٿي ۽ ٻيچي راجا هو. پنهنجي طاقت وڌائڻ لاءِ
دروغ ۽ ٻيو ٿيڻ ڪهڙو بندو هو ۽ جنگيون چوڻيندو هو.
انڪ راجائن جي ملڪن ٿي ڪاهون ڪري ڪن چٽو

کھڙي به ڇڙ ڇاڙ، يا کھڙي به اڃا سهاڻيندڙ يا ڇڙ
ڌياريندڙ ورتاءُ ويل به شانت رهان ۽ ساڳئي وقت ايشور در
به برار ٿا ڪندو رهي ”سائين شڪتي بخشينم ته پنهنجي
ارادي تي بختو رهان“ ته تسلي آهي ته هو سڦلتا برابست
ڪندو. يا هڪ به دفع ڪٿي چوش جي لهر ۾ گهلجي به
وڃي، پر آخر سندس اڃا شڪتي اوس اڳري نمدي.

ٻين جي چوڪن تي غصو

اسين وقتي پنهنجي زبردستن يا هيٺين سان، سندن
ڪن اوڻاين ۽ چوڪن تي چڱي غصي ۾ اچي ويٺا آهيون
۽ کين ڪي جو ڪي چئي وهندا آهيون يا دٻون ڪيندا
آهيون. وقتي ساڻن بي عزتيءَ جو ورتاءُ به ڪندا آهيون.
ڪي منڻ جلد ئي محسوس ڪندا آهن ته ايتري ڪاوڙ
ڪانه ڪرڻ گهرجي هئي. نرمائيءَ سان اڳتي ڪي سندس
غلطي سمجهائڻ گهرجي هئي. اهڙو احساس ڪرڻ بعد به
منجهانن ڪي ساڳو ورتاءُ ڪري وهندا آهن. ان وقت
پاڻ تي ظابطو ڪين رهي سگهندا آهن.

ایکانت پر ویچار

اهڙي حالت ۾ به منڇ جيڪڏهن اڳانت ۾ واهي
نت پير سان ارادو ڪندو ۽ مالڪ کي آزاد ٿا ڪندو
رهندو ته سگهه ڏيندو وري اهڙي وهڪري ۾ وهي
ڪين وڃان ته اوس سڃاڻا ساڻ ڏيندس، تنهنجي
اندر سان ڪو ڪاڻي ڪرڻ نه ”مان اهڙو ڪجهه
ڪين ڪندس، جنهن لاءِ دشمنان تيار ٿيڻ ٿا يا اڳانت
۾ اهڙو اهڙو ڪو ڪاڻي ڪرڻ نه ” ٿا ڪن ٿا

ٻا اک ڪڍي. ڪير ٿاڻ ڀڄي ته سدس به ٿاڻ ڀڄي.
بي اختيار جوش ۾ اچڻ

ڪي مندش جيئرو ٿيڪ اهڙي جوشيالي سماءُ جا ڪين ٿا
نهن ته به ڀانسان آلتو ورتاءُ ڏسي بي اختيار سد ٻڌ ڀڄي
ٿا وين ڪجهه اُکرو ڪري ٿا ويهن. پر پوءِ جلد ئي ڪين
احساس ٿو ٿئي ته صبر به شائتيءَ کان ڪم وٺڻ گهر ٿو.
مڪن آهي ته اهو احساس ٿيڻ بعد به ساڳيو مندش وري
به بي اختيار ساڳي پر ڪار جي هلڪ ڏسي، جوش وس
ٿي وڃي. ”پرلڏن چيو وسار“ واري واٽ وٺي ڪين
سگهي. پر پوءِ ستم ٿي وري پنهنجي پل محسوس ڪري.
الهيءَ سماءُ جا مندش جوش ۾ اچڻ غلط ٿا سمجهن، صبر ۾
رهن ساهه ڀريو ٿا پائين، ته به ان پل پاڻي ظاهر ڪي
ڪين ٿا سگهن، جوش جي جذبي وهڻ ٿئي، پاڻ به ڪي بهر
ڪي ڪري ٿا ويهن. ڪين جو پرو ورتاءُ، ڪنهنجي
ٿاڻ ڇڏي، ڪنهنجا گهرا اکر، بي مائتا حرف، هو ان
در سهي ڪين ٿا سگهن. پر پوءِ سانهستيءَ ۾ پڇتاءُ جا
ڳوڙها ٿا ٿارين. پڇتاءُ ڪرڻ بعد، دري وشواس ٿارڻ
سان به ممڪن آهي ته مندش وري به غصو ڪري ويهي، پر
ڪڏهن ڪڏهن ڪرڻ کانپوءِ اهڙن موقعن تي ڳڻو ڪري
پاڻي ظاهر ڪي ويندو، پر جي اڃا به نه رڪي سگهي ته
ڪيس ڇا ڪرڻ چڱائي؟

هن ۾ ارادو ۽ آراڌنا

ان حالت ۾ مندش جيڪڏهن ايڪائٽ ۾ ويهي، سويل
صبح جو، نماز سويل، رات جو سهڻا مهڻي يا ڪنهن
به وقت اندر سان اوروڻ اوريءَ ارادو ڪري ته

نه ٻيو ڳڻل ڦيرائي ڏينس. تو به هڪي موت پر تق
هٿين نه چٽ آڳ پر گيهه ٻيو. ثقا توڦي چالو ٿي ويندي
هٿين ٻڃي ٻڃي ويندا. ثق جو جواب ثق سان نه ڏن
وڃي نه اڳلو هڪ به ثق هڻي اوس بشيمان ٿي ويندو
سندس نفرت ڦري محبت ٿي سگهي ٿي.

نهي ڪهي نهار

ساه صاحب به چيو آهي:

”هو چوئي تون مڙ ڇو، وائان ورائي

اڳ-اڳرائي جو ڪري، خطا سو ڪائي،

ڀاند به پائي، ويو ڪيئي وارو ڪين ڪي.“

ٻئي هنڌ جيواتس:

”اهي ڪمي نهار تون، ڏم وڏو ڏک،

منجهان صبر سڱ، جي سوار ٿا! سهجهن.“

اڳرائي ڪندڙ اوس پنهنجي خطا محسوس ڪندو،
جيڪڏهن موت پر ڪيس وڌيڪ ڪين ڇڏيو ويو. لٽر ۽
چڪر وارو معاملو ٿي ويو ته ساڃهه ٻنهي کان موڪلائي
ويندي. هڪڙو جي پاڻڪي ستر سمجهندو ته ٻيو سوا ستر.
ڳالهه مان ڳالهوڙو ٿي ويندو. منڀ مڃي ٻوڏو. باقي جي
اهي ڪمي نهار ٻوڏو معاملو آهي ٿي ختر ٿي ويندو. ان ويل
اڳو پنهنجي خطا محسوس نه ٿي ڪري، پر توري سمي
ڪاپوءِ اندر پر اوس احساس ٿيندس پنهنجي خطا جو.

ٻوڏ ڪير ٻوڏ جوي، انڪي قوت چوڻ بدران، ڇو ڪين

جيءُ ڇئون. آهي البت اهو ڏکيرو. ڪي منس نه انهيءَ
ويچار جا نيندا آهن نه لٽر سان چڪر ٿي سگهندا.

for tooth”

ني ٽاڻو ۽ پاڻ به التوسو ورتا، ٽا ڪريون. ٻڌڻ
سمجهون به ٿا نه اڳي ٻري ڳالهه يا اڻنگو ورتاءُ ڪيو
آهي ته پوءِ اسين به ساڳي ريت يا ان کان به به رٿيون
وڌيڪ اُپتي هلت ٿا، اسين ڇا به بهتر ٿياسون؟ ڇا
ڳالهه اسين ٻئي پر غلط ٿا سمجهون، سا وري اسين پاڻ
ڪيئن ٿا ڪريون؟

البت ڪو ٻريءَ ڪو ٻريءَ مت ٺاري ٿي نٿي. منڃن
منڃن جي سيا ۽ ٻر ٻر ٿي. گهٽ وڌ ٻڌي ڪي ڪهڻو
جوش به ٿا اچن، ڪي گهٽ. تمام ٿورا، اُتي به لوط ۽ شل
صبر جي اوت اجهو وٺي، در گذر ڪري ٿا ٻڌن ۽ موت به
ڪجهه به ڪين ٿا ٻولين. مشڪي ڳالهه ڪي ٿاري ٿا ٻڌن.
ڪي ڳاڻا ڳڻيا وري نه فقط صبر ٿا اختيار ڪن، پر پاڻ
دڪر سائيندڙ ڪي آسپس ڪري، سندس ڀلو ٿا چاهين.
صبر به هن جي شائتي

من جي شائتي صبر به ئي آهي. صبر ئي طاقتور شستر
آهي، جواڳلي جي دل ئي اُٿرائڻو پُڙياءُ وجهي سگهي ٿو.
ڪين ٻڌو اٿئون ”صبر جدين سينگ، ٿير نه ٿسي ٿن جو“
”صبر جي شمشير سان ڪر ڪيئي ڪي ٿيلا“. هڪ انسان
ڪي حرف ٻوليا، موت به ٻئي غصو ڪيو ته حرف ٻوليڻ
وٽر وڌيڪ جوش به اچي ويندو. وڌيڪ ٿو ٿي، ٿو ٿي
ٿي ويندي. ٻنهي جي من جي شائتي الوداع
ڪري ويندي، سندن وچر وٽر وٽر وٽر وٽر وٽر
رهندو. هڪ ٻئي جي خلاف ٻيا ٻيا ٻيا ٻيا
ڪرست چيو آهي ”ڪير ٿو ڪي هڪ ٻئي تي ٿي ٿي

”دل ڪر درخت جي دستور“

اسڪولي اوسٽا ۾ پڙهيل ڪويتا ياد آير:

”دل ڪر درخت جي دستور

چارپ لڳي ڇڳا ڇٽن، هيو ۽ پيو پُور

ڪهاڙو لڳي ڪوڪ نه ڪري، درد نه رکي سور

ويهندڙ سان وير نه رکي، توڙي ڀڄي ڪريس چور“

۔ معنيٰ ڀريون ستون آهن، ويچار اُنهن ٿير نه اسين

منش درخت جيئن ڇو ڪين ٿا ڪري سگهون، انسان کي

اشرف المخلوقات جي ڀڌوي عطا ٿيل آهي، کيس ايشور

ٻڌي ڏئي آهي، سمجهه ڏئي آهي، فهم ڏنو آهي، عقل ڏنو

آهي، ويچار ڪرڻ جي شڪت ڏئي آهي، اسانجا سنت

مهاڻا اُن نه ڇڻي ويا آهن ”مالڪ ڏيهي درٻار آهي“

يا ٿڌي ضابطو رکي نٿا سگهون

سمجهه هوندي، دماغ هوندي به اسين پاڻ سڀاڻي

ڪانه ٿا سگهون، پاڻ تي ضابطو رکي ڪانه ٿا سگهون

ڇڱو مٺو ٻروڙي ڪونه ٿا سگهون، ٿوروئي ڪجهه ٿئي ٿو

نه جوش ۾ اچي ٻڙي ٿا وڃون، مان مر يا دا جو به ليڪو

لنگهي ٿا وڃون، ڪير ڪجهه اکر ٻولي نه موت ۾ ڏهر

ٻولي ٿا ڇڏيون، ڪير اُبتو سبتو آهي، اڃا به سڃاڻو الزام

ڌري نه اسين سڌ ٻڌ وڃائي، غصي ۾ اچي، ٽپي ٻاهر

سان سڌاڻا آهي سوکو رام راجپاڻا اڻڪو آهي.
 سان سان سنڪه ظاهر سوکو قرب ڪهائڻا اڻڪو آهي.
 ڪهاڻي جاڻا سوکو من ڪي مارڻا اڻڪو آهي.
 شيئي پري سڀ ڪجهه سوڪي سڌي سڌاڻا اڻڪو آهي.
 آغا ڏيهن لڳاڻا سوکو ڏيهن ڏياڻا اڻڪو آهي.

رام پنڇواڻي

مهير (مبئي)

۴ نومبر ۱۹۶۱

سڃاڻان، پر هيئنر ايشور ڀڳت جي روپ ۾ سڃاڻڻ لڳو
 آهيانس. پستڪ ۾ جيڪي لکيو اٿس تنهن ۾ ٻيهرجي
 جيون جي رهڻي ڪرڻي ۽ جو چتر چٽيو اٿس. اهو ئي
 ڪارڻ آهي جو نماڻائيءَ جي ساراهه ڪئي اٿس، نيسي
 کي نائب ڪرڻ جي رمز ڏسي اٿس، خوديءَ کي ڪاٺ
 جي صلاح ڏني اٿس، صبر ۽ شڪر جي مهما ٻڌائي
 اٿس، نيڪيءَ ۽ بدي جي وچ ۾ پيد ٻڌايو اٿس، وشواس
 جي واٽ ۽ رضا تي راضي رهڻ جي راهه ٻڌائي اٿس
 ۽ ايشور کي پاڻ اڀي آندڻ پائڻ جو مارڻ ٻڌايو اٿس.
 سنسار ۾ سڪه پائڻ جي يتن ڪرڻ وارو جگياسو هن پستڪ
 مان گهڻو ڪي پرائيندو. اهڙا امراڪ وڃن پڻ هي شال
 هيٺين سان هنڊايون. مک سان نه گهڻو ئي چڙون پر جڏهن
 من سان نڪري.

”مک سان رام چوي سائنت نه اچي من کي
 اُن پاڻيءَ جي نانو سان بک اُج ڪين لهي
 نگر ٻهجي ڪونه ڪو بنا پنڌ ڪئي
 گر گر رهت رهي نه سڪي ٿي سامي چئي“

نيرت ٽڪيا به چڱا، پرارڻا آپاسنا به سٺي، روزا
 نمازون به چڱو ڪم، پر جي من ۾ نه ٿيو مسلمان، ڪلهو
 پڙهيو نه ڇا ٿيو؟

شال سوچيون، سهڻيون، لڳايون ۽ نيايون. آغا صوفيءَ
 ڪونه چيو آهي؟:-

او نه مښهجي آيا ايوې نه هڪې زندگي نه اخڙي گذاراي
 پوندي بيا ڪارگر هجي. آيا جو وڪاس ايندو آهي
 دٻا، سٺن سيلن، همدردي، بربر، شيوا ۽ ڇڳن ڪهن
 دناران. جيڪڏهن اندر ۾ کوٽا، خيال ڌاريا سين يعني
 ٻين لاءِ ڌڪار، تعصب، وير ۽ سوارت رکيو سون نه انهن
 خيالن جو نوني به اخڙي اٿر ايندو ۽ توکي ئي انهن اٿرن
 جو اڇورو ڏٺو پوندو. بال زور سان ڀٽ تي هڻندي نه
 توڙا انهن ئي موٽي ايندو.

انسان ڏهنهجي آيا جو ماليقي آهي. پر ماڻا کيس
 سڪتي بخشى آهي نه هو هنجي اوسر جو پتن ڪري
 ۽ هن ۾ سياڻپ، سندرڻا ۽ نزاکت پيدا ڪري. ساڌن
 آهي، ڪو سوڌي.

ڏهنهجي پر پٿر ليرت سياڻپ ۽ جو پٿر ڪ ”دل ڪر
 درخت جي دستور“ نظر مان ڪڍيو اٿر. هن ڪتاب
 جي آئيني ۾ سياڻپ ۽ جي سيا ۽ جو عڪس آهي ۽ مٿين
 خيالن جي ترجماني آهي. انسان ڇا آهي، ايشور ڇا
 آهي، انسان ۽ ايشور جو ڪيڙو سڻهند آهي؟ آيا ڇا
 آهي، آيا جو وڪاس ڪيئن ٿئي؟ نيڪي ڇا آهي،
 بد ڇا آهي؟ نيڪي ۽ بد ڇا آهي؟ لڙائي ڪيئن
 اسانجي اندر ۾ لڳي ٿي پئي آهي؟ ڪيئن پاڻڪي
 سڃاڻجي ۽ پريءَ کي ڀاڻجي؟ اهي سڀ انوکيون ڳالهيون
 پاڻ ليرت ويهي سڄوڻيون آهن. ٻين کي نه پر پاڻڪي!
 ليرت کي ديش ڀڳت جي روپ ۾ گهڻي وقت کان

ڇڏيان! قيمتي ۾ قيمتي پڌارت آهي آتما جو! اهي
 پڌارت انهيءَ منڇ کي ملندا جو نيڪيءَ جي واٽ ٿو
 وٺي. بيا ڌرم، پنٿ ۽ اصول ڇڻا پر چڱي ۾ چڱي
 ڳالهه آهي نيڪي ڪرڻ ۽ نيڪ ٿيڻ! لفظ ٿو چاهين ته
 پوک. ڌرتي ڪيڏو نه سبق ٿي سگهاري؟ سنسار به
 ڪيت آهي، پوک ۽ لڻ. سوال ٿو اٿي ته جيڪڏهن پوکيان
 ۽ لڻان ته پوءِ ايشور جي ڏيا ڪهڙي ٿي؟ عام طرح
 اهو ويچار آهي ته جيڪڏهن ايشور نياوڪاري آهي ته
 ڏيا ڪانه ڪري سگهندو، جيڪڏهن ڏيا ڪيائين ته
 انصاف نه ڪري سگهندو. اها ڀل آهي. ايشور هڪ ئي
 وقت ڏياوان ۽ نياوڪاري ٿي سگهي ٿو. جيڪڏهن
 نياوڪاري ڏياوان نه ٿئي ته ڀلا انيائي ڏياوان ٿيندو؟
 اسين ان جو هڪ ڪٿو پوکيون ته موت به سوڀن ڏاڻا ٿا
 ملن. اها ڏاتار جي ڏيا آهي. پر ڪٿه پوکي ڪٿه
 ٿا ڪائون، جو پوکي جو ٿا لڻن. اهو ايشور جو انصاف
 آهي. پر اسين اڪ ڇو پوکيون؟ ۽ جي پوکيون ته انب
 جي اڇا ڪيئن رکن؟ ڪرم آهي بچ، سنسار آهي
 ڪيت. جيڪي پوکيو سو ٻائبو. جو سوارٿ پوکيندو سو
 ڪهڙو ڦل پائيندو؟ ڀاڻ جي ڀاڻ مان ڀاڻ جو ٿي ڦل
 برابرت ٿيندو. جو ان سهو، ڪٽر يا خود غرض آهي،
 تنهنڪي موت به اها ئي ملندي. قانون ان ٿر آهي.
 ٺوهه جو ڀڄ وجهي زمين کي ڪير سان ويڄ ڏجي نه ڃا
 ڇيڪر ٺوهه ڦري نارنگي ٿي بوي؟ جيڪڏهن ڪو چاهي

اهڙي ڪا اٽڪ آهي جا دور ئي نه سگهي؟
يڪڏهن ڪنهن وقت نولي پاري بار اچي ٻيو آهي
و تنهنجي ڪٽ ڪان ڏکيو آهي نه منجهي نه وج- سمجهه.
انهيءَ ۾ ڪا جڳائي آهي - چيٽ ڪرين ته ڪا ڪڙائي
ڪانهي. تون هن حياتيءَ جو ٿو خيال ڪرين؟ اهڙي
نهيءَ حياتيءَ کان بي بي حد حياتي آهي. اسين رڳو
سوچ ٿو آهيون، آتما نه آهيون - اهو انهيءَ ئي وڃي نه
هيون جو رنگ بدلائي وڃي.

اسان کي سکيا ملندي رهي آهي ته اسين دنيا ۾
هيون پر دنيا جا طلبگار نه آهيون. اسين بازار مان
گهڻو ٿا، خريدار نه آهيون - اسين تماشين آهيون،
ماشائو نه آهيون - وشواس وٺو ته سڪ وٺو! ڪيئن چوندا
هيون، ”هن کي ڇو گهڻي مايا آهي ۽ اسين ڇو غريب
هيون؟“ پر مايا سان گڏ هن جي مسئلن جو ڪڏهن
ڪو خيال ڪيو اٿو؟ قدرتي قانون کي ڪو ئي نه سڳي
ڪونه ٿو سگهي.

اسين دنيا ۾ ڇو آياسون؟ تنهنجو جريتر اڏڻ! اسين
تنهنجو جريتر بڻائي ٿا سگهون فقط هڪ ڳالهه سان نه
سڀن اڀرندڙ مسئلن کي ڪهڙيءَ طرح ٿا منهن ڏيون؟
پر اسان ڪڏهن سوچيو آهي ته دنيا ۾ اڪلڻون اسان
هي آلهه ڪهڙي ۽ اڳيان نهي نه سگهنديون. جڙ ڪهڙي
چيٽن جي آڏو ٿڪاءُ کائيندو؟
اندر جي سائتي ٻاڻ ٿا ڄاهون نه تنهنجي آتما کي

[illegible]

اسانجو وشواس ڪيترن وقتن تي ڪرڙن آزمودن جي سخت طوفان ۾ اڏامي ويندو آهي. پر وشواس، جو گيان مان اڻڀڻ ٿو ٿئي، تنهن جو بنياد ڀڪو ۽ پستو هوندو آهي، جو ڪهڙي به هوا لڳڻ ڪري لڏي نه ويندو آهي.

جن ڏسڻ کان سواءِ وشواس آندو آهي تن تي مهر آهي، پر وڏي مهر نه انهن تي آهي جن چاندو آهي ۽ انهيءَ چاڻ ڪري اعتبار آندو آهي، اعتبار انهيءَ ۾ جهنگ جو اڃا اظهار نه ٿيو آهي. ڇو ته هو سمجهن ٿا ته قدرت جو قانون ڪنهن شڪتيءَ جي آڏين آهي ۽ اها شڪتي آهي ٻڌي ۽ پريم!

اڇو ته وشواس رکون. اهو وشواس جو گيان مان بيدار ٿيو آهي. آتما جي شڪتيءَ جي اسان کي ٻوري خبر آهي. هاڻي اڇو ته اهو وشواس ڌاريون نه قدرت ۾ هر ڪا شيءِ قاعدي موجب ئي هلڻ ۽ ٻوري رٿا تي رٿيل آهي ۽ جيڪڏهن اسين به باطن کي انتظام ۾ رکي هلنداسون ته ڪنهن به ڳالهه ۾ ڪهي ڪانه رهندي.

اسان کي اهو ويچار من مان نٿو ڪڍڻ گهرجي ته ڪا به برائي اسان کي ڇهڻي ٿي سگهي. جنهن کي باري جي بڻاهه ۽ سندس قانون جي حفاظت تنهن کي ڪٽوڙي لهر ڪهڙو اوڏو! جيڪڏهن اسانجي من ۾ برائي نه آهي ته رڳو نيڪي اسانجي نيڙي ۾ رهي سگهندي. نيڪ انسان جو راج آهي اتي نيڪي ئي رهي سگهندي. نيڪ انسان

ڪا ڪا آهي۔ آتما پر ماڻا سان پوريءَ ريت نه ٺهڪي
 ته ڪهڙو نتيجو نڪرندو؟ ريڊيو ۾ گهريل سٽيشن ڪيئن
 ملندي آهي؟ جڏهن سٽي مقرر ٿيل ڊگريز تي آڻي
 تڏهن ته آڪاش واطي ريڊيو ۾ پرويش ڪندي، انهن
 شاهد آهي ته نيچ ۾ ٽيچ جاتيءَ ۾ پيدا ٿيل منڊ، غريب،
 اڻپت جيون کي به انهيءَ قانون ڪڏهن رهيا هي ڪانه
 ڏٺي آهي. انهن ماڻهن جا مثال نه ڏيو، جن ڪوشش
 ٿي ڪانه ڪئي آهي ته به اميد رکي ويٺا آهن ته سندن
 موڪش ٿيندو.

ڪيترن وقتن تي اڻساهه پيچي بوندو آهي ۽ چوڌاري
 حالتن کان مٿي چڙهي نه سگهندو آهي۔ پر مان داعوي
 سان چٽي سگهان ٿو ته پورن وشواس وارو منڊ انهن
 دٿيوي مشڪلاتن تي سوڀ بڻائي سگهي ٿو۔ سورج
 ڏانهن ٺهاري چوڻ ”اي مهان شڪتيءَ جا روپ مان
 پرم آتما جو حصو آهيان، مان اوازاشي آهيان۔ مان امر
 آهيان۔ مان بي انت آهيان، ڪا به محدود وسيلو مونکي
 ڇهي نه ٿي سگهي.“ ائين چئي ڏس ۽ پوءِ ٻڌاء ته
 تنهنجي حالت ڇا آهي۔ اسان مان ڪيترا ڪجهه به ڪن
 ته اندر ۾ رها ڪين۔ هر دم اهو ئي ڏپ هوندين ته
 الاهي نتيجو ڇا نڪرندو؟ پورن پريم ڏپ کي ٽوڙي
 ڪڍندو آهي. اچو ته بهرين ايشور جي راجڌانيءَ ۾
 داخل ٿيون، سندس نياءَ جي ڇايا ۾ وهون۔ پوءِ ڏسون
 ته اسان ته ڪٿا ٿا اها ٿا ٿا

شاه لعلف کي نور محمد گلهرزي موکلي گهرزي.
 نيززي موکلي همائين سڀني پرست. هن جو ريتار
 تون شاه گهرزيءَ تي چڙهندو نه ڦيرائي هٿن
 ڇيٽ ۽ شاه ذرايون ذرايون ٿي ويندو. ٽپ ڏيئي شاه
 گهرزيءَ تي چڙهي ويندو نه اچي کيائينس. شاه ڏن
 نه گهرزي هٿ نه ٿي اچي سو لغام کڻي ڇڏيائينس.
 دونهر کانوهه گهرزي موکلي آئي ماڻ ۽ شاه ٿيئي ٿيو
 ڇيٽ. مريد شاه کي ڏنده ڏسي ڏاڍو خوش ٿيا. هڪ
 مريد پڇيو ته گهرزيءَ کي ڇڪي جهلڻ جي جاءِ ڏاڻا
 ڇو ڇڏي ڏنو؟ چي ”اها پنهنجون رانڊون ڏنيون آهن.
 ڇڻ جي. هٿ نه گهرزيءَ جون رانڊون کڻي پنهنجي
 وس رکڻ؟“ جهڙن ئي صاحب جي رڳو سو سو رڳو.
 گهڻي سرهو.“ آهي اسان ۾ شاه سائينءَ جيڙو وشواس؟
 ايشور بي انت آهي ۽ اسين ان تي انت جا جزا
 آهيون. جيڪڏهن اسان ۾ نون وشواس ڏجي ۽ اسين
 صحيح طرح پنهنجي جيون بچائون ته جيڪو پوڄا ڏئي
 اٿار ڪروڙا ۾ ڀاڳ وٺڻ جي لائق ٿي وڃون. مڪمل
 اعتقاد واري منش تير ڏاڏا ڏيا جي بارش ٿئي رهي.
 بڪايل جيو کي نون وشواس ڏجي نه ڪنهن نه ڪنهن
 ريت هنکي سڃاڻڻا ملندي.
 قانون قدرت ائين نٿو ڏئي. جيڪڏهن اسين پنهنجو
 ڀاڱو انهيءَ قانون سان ملايون ته نتيجي جو اوڻو ئي
 ڪم ڪري سگهون ٿا. ڇو ته ڪم ڪرڻ لاءِ اسان ۾

مها ڳوٺ

هڪ طرف هو ڀڳوان ڪرشن جو جنگي سامان ۽ ٻئي
طرف هو اڪيلو ڪرشن ڀڳوان. دريوڌن ڀڳوان جو لشڪر
۽ هٿيار پسند ڪيا، ارجن ڀڳوان جي چرنن ۾ سيٺس نمائي
ڪيس پاڻوٽ آندو. ڀڳوان، دريوڌن ۽ ارجن کي صاف
صاف چيو هو ته مان ڀٽ ۾ ڪنهن طرف به ڪين لڙندس.
دريوڌن سوچيو، جي ڀڳوان لڙندو نه، ته ڪهڙي ڪم جو
ٿيندو؟ تنهنڪري استر شستر پنهنجي حوالي ڪري
ڀڳوان کي ڇڏي ڏنائين. ارجن سوچيو، ”سراي ساڻ
آهي ته سڀ سڻائي آهي.“ ڪروڪيتر جي ميدان ۾ ڇڏهن
ارجن ڀڳوان کي وٺي آيو ته ڏهن ڀڳوان وري نه چيو،
”ارجن مان لڙندس اصل نه.“ — ارجن هٿ جوڙي چيو
”ڀڳوان توهان لڙو بيشڪ نه پر ڪرڻا ڪري رت ۾ نه
وهو.“ ڀڳوان رت ۾ ويٺو ته ارجن واڳرن ڪسٽي هٿ ۾
ڏنس. ڀڳوان چيو، ”مان ڇا ڪريان؟“ ارجن ورائيو
”واڳ ڏيو لڙ تنهنجي وس آءُ ڪا رات وهڻي؟“
هلايو ته هلي وڃان بهاريو تان بس!

ڀڳوان هلايو رت نه ارجن کي ڪهڙو ڏٺو. ارجن جي
وشواس ڪٽيو. اسان به ارجن جهڙو وشواس آهي؟

پیل نامو

صحيح	غلط	ست	صحيح
يار	يار	۱۷	۹
آئون نين نئون	آئون نئون	۱۷	۱۵
جهتي	جهتي	۱۴	۱۷
ايمان	ايمان	۱	۲۴
پڄيو	پڄيو	۱۹	۲۷
سينيتر	سينتر	۱۷	۳۰
هيٺئين	هيٺين	۱۹	۳۱
پهچجي	پهچجي	۱۰	۳۵
نٿائي	لٿائي	۸	۳۹
وڃون	وڃون	۴	۴۰
ٿيل	ٿيل	۱۵	۵۱
پنهنجي	پنهنجن	۱۹	۵۳
طعام	طعلم	۲۳	۶۹
ڇوڪرو	ڇوڪڙو	۱۷	۹۷
ڦوڪيندس	ڦوڪيندس	۲۳	۱۰۳
استلنا	استنا	۲۱	۱۰۴
پڙيد	پڙيد	۱۶	۱۳۳
پين	د پين	۱۰	۱۳۵
بازڏي	بازڏي	۹	۱۳۶
نند	لند	۱۶	۱۳۷

نمبر	وشي	صفح
۱-	دل ڪر درخت جي دستور	۱
۲-	سڀ دڪ دور هٿي، جب ٿيرا نام ليئا	۸
۳-	اڪيون هري روشن جون پيا سي	۱۶
۴-	هيءَ به ٽنهنجي واه واه، هوءَ به ٽنهنجي واه واه	۲۴
۵-	پريو پرماتما جي پوتر حضوريءَ ۾	۳۱
۶-	به ستون انسان لاءِ آلت ۽ تسلي جو پندار	۳۹
۷-	پراڻا مدش ۽ سرشتي ۽ وچر ڳنڍيندڙ وسيلو	۴۵
۸-	مالڪ ملي مات ۾	۵۰
۹-	دڪ درد ۽ ڪشت ڪليش، ڪارڻ ڪهڙو؟	۵۶
۱۰-	جيڪو رام چونڊو، ٽنهنجو ڀلو ٿيندو	۶۷
۱۱-	جيڪي پراڻي ۾ هوندو سو اوس ٿيندو	۷۲
۱۲-	پرش ۽ استريون پنهنجا بنائيندڙ پاڻ	۷۷
۱۳-	پتي سان پراڻي ڪرڻ ڪري صحت تي اثر	۸۲
۱۴-	پڇ ۽ پاپ	۸۶
۱۵-	ايشور جي سرن وٺڻ	۹۱
۱۶-	آشا جيون، نراشا مريو	۹۶
۱۷-	ٿيرا پاڻا مينا لاڳي	۱۰۵
۱۸-	ڳڻتين کان ڪيئن آجو ٿجي	۱۱۲
۱۹-	مدش جو مهاشترو	۱۲۱
۲۰-	شل سڀ جو ڀلو ٿئي	۱۲۸
	ڄاڻ ٿا، سهجي پوي اڻ ڄاڻ جي ڄاڻ	۱۳۲
	جنم تي وڃار	۱۳۷

اور پيم

بابا سائين

سرگواسي ديوان گوبند رام تارا چند ميا

تيرت گوبند رام سپاڻي

دل ڪر رخت جي دستور

پيتا سوا روپم

سال ۱۹۴۱ع

تيرت سپاڻي

Printed by Mellaram M. Vaswani at The
Sunder Press Ajmer.

Published by Shri Tirath G. Sabhani
Shirin Niwas Adhipur (Kutch).

دل ڪر درخت جي دستور

پيٽا سوا روپيه

سال ۱۹۶۱ع

تيرت سپاڻي

Printed by Mellaram M. Vaswani at The
Sunder Press Ajmer.

Published by Shri Tirath G. Sabhani
Shirin Niwas Adhipur (Kutch).
